

**«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК
ҚОҒАМЫ**

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
бойынша жеке қаржылық есептілік**

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	
Пайда және залал туралы жеке есеп.....	8
Жиынтық кіріс туралы жеке есеп	9
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	10
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	11-12
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	13-14
Жеке қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер	15-101

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША

ПАЙДА ЖӘНЕ ЗАЛАЛ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

		2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
	Ескертпе		
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы есептелген пайыздық кіріс		524,956	268,162
Пайыздық шығыс		(274,382)	(148,388)
Пайыздық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалға резерв құрғанға дейінгі таза пайыздық кіріс	6	250,574	119,774
Клиенттер мен банктерге берілген несиелердің күтілетін құнсыздануына бөлінген резервті құру	7	(40,821)	(41,089)
Таза пайыздық кіріс		209,753	78,685
Қызметтер бойынша кіріс және алынған комиссиялар	8	84,536	47,142
Қызметтер бойынша шығыс және төленген комиссиялар	8	(44,913)	(21,079)
Таза комиссиялық кіріс		39,623	26,063
Таза пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы құралдары бойынша таза пайда/(залал)	9	7,892	(5,808)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерді сатудан және өтеуден түсетін таза пайда	10	883	360
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза пайда	10	45,603	57,479
Өзге қаржылық активтер мен банктегі қаражат бойынша күтілетін кредиттік залалға құрылған резерв		(1,284)	1,542
Өзге қаржылық емес активтер бойынша құнсызданудан болған залал	18	(742)	(3,113)
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	29	(27,399)	(6,883)
Дивидендтік кіріс	4	-	81,000
Өзге шығыс		(937)	(3,661)
Таза пайыздық емес кіріс		63,639	146,979
Операциялық кіріс		273,392	225,664
Операциялық шығыс	11	(118,475)	(73,919)
Салық салғанға дейінгі операциялық пайда		154,917	151,745
Табыс салығы бойынша шығыс	12	(24,401)	(6,830)
Бір жыл ішіндегі пайда		130,516	144,915
Бір акцияға шаққандағы кіріс			
Базалық (тенге)	25	730.46	791.34
Ажыратылған (тенге)	25	730.46	790.94

8-101-беттерде ұсынылған осы жеке қаржылық есептілікті Банк Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті және оның атынан қол қойғандар:

Владимиров Р. В.
Президент

Овсянникова А. С.
Вице-президент, Басқарма мүшесі

Нұрғалиева А. Т.
Бас бухгалтер

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

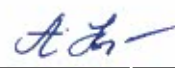
	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
БІР ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ПАЙДА	130,516	144,915
ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС		
<i>Пайданың немесе залалдың құрамына кейін қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>		
Кезең ішінде инвестициялық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан түскен таза пайда (салықты алып тастағанда)	9,654	(21,852)
Кезең ішінде іске асырылған инвестициялық бағалы қағаздар бойынша қайта жіктеу (нөл теңге салықты алып тастағанда)	(883)	(360)
<i>Пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелген немесе кейін қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар</i>	<i>8,771</i>	<i>(22,212)</i>
ТАБЫС САЛЫҒЫН ШЕГЕРГЕНДЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС	8,771	(22,212)
БІР ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ЖАЛПЫ ЖИЫНТЫҚ КІРІС	139,287	122,703

8-101-беттерде ұсынылған осы жеке қаржылық есептілікті Банк Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті және оның атынан қол қойғандар:

Владимиров Р. В.
 Президент
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

Овсянникова А. С.
 Вице-президент, Басқарма мүшесі
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

Нұрғалиева А. Т.
 Бас бухгалтер
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАЙ-КҮЙІ БОЙЫНША ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

	Ескертпе	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
АКТИВТЕР:			
Ақша қаражаты және оның баламалары	13	1,350,988	1,134,954
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін қаржы құралдары		62	-
Инвестициялық бағалы қағаздар	14		
Банктің меншігіндегі		607,760	837,097
Банктердің несиелері бойынша кепілмен ауыртпалық салынған		74,519	76,318
Банктердегі қаражат	15	39,483	35,799
Еншілес компанияларға жасалған инвестициялар	16	63,710	54,229
Клиенттерге және банктерге берілген несие	17		
Корпоративтік клиенттерге берілген несие		1,001,465	784,439
Жеке клиенттерге берілген неси		1,977,041	1,277,359
Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер		15,511	496
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	18	62,718	57,408
Өзге активтер	19	57,744	63,548
Барлық АКТИВТЕР		5,251,001	4,321,647
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
МІНДЕТТЕМЕЛЕР:			
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	20	169,053	151,885
Клиенттердің қаражаты	21		
Корпоративтік клиенттердің қаражаты		1,793,146	1,362,327
Жеке клиенттердің қаражаты		2,234,525	1,915,418
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	22	70,532	98,309
Кейінге жылжытылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	12	10,921	11,151
Реттелген облигациялар	23	58,718	60,539
Басқа міндеттемелер	24	500,607	447,806
Барлық МІНДЕТТЕМЕ		4,837,502	4,047,435
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ:			
Жарғылық капитал	25	65,842	65,842
Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгеру резерві		(14,549)	(23,320)
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан құрылған резерв		732	829
Бөлінбеген пайда		361,474	230,861
Барлық меншікті капитал		413,499	274,212
АРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕ МЕН МЕНШІКТІ КАПИТАЛ		5,251,001	4,321,647

8-101-беттерде ұсынылған осы жеке қаржылық есептілікті Банк Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті және оның атынан көл қойғандар:

Владимиров Р. В.
Президент

Овсянникова А. С.
Вице-президент, Басқарма мүшесі

Нұрғалиева А. Т.
Бас бухгалтер

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

	Жарғылық капитал	Әділ құнының өзгерістеріне бөлінген резерв	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан құрылған резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншікті капитал
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	65,842	(1,108)	354	82,199	147,287
Барлық жиынтық кіріс					
Бір жыл ішіндегі пайда	-	-	-	144,915	144,915
Өзге жиынтық кіріс					
Пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелген немесе кейін қайта жіктелуі мүмкін баптар					
Әділ құнның таза өзгеруі	-	(22,212)	-	-	(22,212)
Пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелген немесе кейін қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар	-	(22,212)	-	-	(22,212)
Бір жыл ішіндегі жалпы жиынтық кіріс	-	(22,212)	-	144,915	122,703
Меншікті капиталдағы өзге өзгерістер					
Амортизация және меншіктен шығып қалу нәтижесінде қайта бағалаудан пайда болған соманы көшіру	-	-	475	(475)	-
Меншікті капиталдағы барлық өзге өзгерістер	-	-	475	(475)	-
Меншік иелерімен жүргізілген, тікелей меншікті капиталдың құрамында көрсетілген операциялар					
Бизнесі біріктіру нәтижесінде алынған нәтиже (4-ескертпе)	-	-	-	4,222	4,222
Меншік иелерімен жүргізілген барлық операциялар	-	-	-	4,222	4,222
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	65,842	(23,320)	829	230,861	274,212

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ
ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(қазақстандық миллион теңгемен)

	Жарғылық капитал	Әділ құнының өзгерістеріне бөлінген резерв	Негізгі құралдарды қайта бағалау	Бөлінбеген пайда	Барлық меншікті капитал
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	65,842	(23,320)	829	230,861	274,212
Барлық жиынтық кіріс					
Бір жыл ішіндегі пайда	-	-	-	130,516	130,516
Өзге жиынтық кіріс					
Пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелген немесе кейін қайта жіктелуі мүмкін баптар					
Әділ құнның таза өзгеруі	-	8,771	-	-	8,771
Пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелген немесе кейін қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар	-	8,771	-	-	8,771
Бір жыл ішіндегі жалпы жиынтық кіріс	-	8,771	-	130,516	139,287
Меншікті капиталдағы өзге өзгерістер					
Амортизация және меншіктен шығып қалу нәтижесінде қайта бағалаудан пайда болған соманы көшіру	-	-	(97)	97	-
Меншікті капиталдағы барлық өзге өзгерістер	-	-	(97)	97	-
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	65,842	(14,549)	732	361,474	413,499

8-101-беттерде ұсынылған осы жеке қаржылық есептілікті Банк Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті және оның атынан қол қойғандар:

Владимиров Р. В.
Президент
2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

Овсянникова А. С.
Вице-президент, Басқарма мүшесі
2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

Нұрғалиева А. Т.
Бас бухгалтер
2024 жылғы 4 наурыз
Қазақстан, Алматы қ.

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
Алынған пайыздар	491,651	249,941
Төленген пайыздар	(264,771)	(134,709)
Қызметтер бойынша алынған кіріс және алынған комиссиялар	84,141	46,559
Қызметтер бойынша төленген шығыс және төленген комиссиялар	(43,955)	(19,591)
Туынды құралдармен жүргізілген операциялар бойынша таза түсім/(төлем)	7,826	(5,808)
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза түсімдер	39,718	46,255
Өзге де шығыстар бойынша төлемдер	(850)	(4,675)
Алынған дивиденд	-	81,000
Төленген операциялық шығыс	(106,740)	(66,513)
Операциялық активтердегі және міндеттемелердегі өзгерістерге дейін операциялық қызметке байланысты ақша қаражатының түсімі	207,020	192,459
Операциялық активтердің өзгеруі:		
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері кезек ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін қаржы құралдары	1,058	
Банктердегі қаражат	(8,470)	(29,276)
Клиенттерге және банктерге берілген несие	(916,691)	(556,186)
Басқа активтер	5,332	23,719
Операциялық міндеттемелердің өзгеруі:		
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	16,408	95,227
Клиенттердің қаражаты	769,029	1,612,644
Басқа міндеттемелер	8,933	19,192
Салық салғанға дейін операциялық қызметке байланысты ақша қаражатының келіп түсуі	82,619	1,357,779
Төленген табыс салығы	(39,645)	(6,266)
Операциялық қызметтен ақша қаражаты ағынының таза түсімі	42,974	1,351,513
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
Бизнестерді біріктіру салдарынан алынған ақша қаражаты және олардың баламалары (4-ескертпе)	-	52,298
Еншілес ұйымды сатып алу	(3,982)	(50,000)
Инвестициялық бағалы қағаздарды өтеуден және сатудан түскен түсім	3,980,770	2,488,662
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу	(3,737,952)	(2,946,158)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(18,530)	(13,912)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсім	391	105
Еншілер ұйымдардың жарғылық капиталына жарналар	-	76
Инвестициялық қызметтегі ақша қаражаты ағынының таза түсімі/(пайдаланылуы)	220,697	(468,929)

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

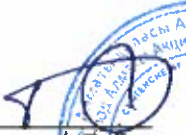
«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

(қазақстандық миллион теңгемен)

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардан түскен түсім	-	13,879
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды сатып алу және өтеу	(28,107)	(29,040)
Шығарылған реттелген облигацияларды өтеу	(3,500)	(5,000)
Жалдау бойынша міндеттемелердің өтеу	(469)	(151)
Қаржылық қызметте ақша қаражаты ағынының таза пайдаланылуы	(32,076)	(20,312)
Шетелдік валюта бағамы өзгерісінің ақша қаражатына және олардың баламасына ықпалы	(15,561)	12,080
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫНЫҢ ТАЗА АРТУЫ	216,034	874,352
АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ, жыл басында	1,134,954	260,602
АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ, жыл соңында (13-ескертпе)	1,350,988	1,134,954

8-101-беттерде ұсынылған осы жеке қаржылық есептілікті Банк Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті және оның атынан қол қойғандар:

Владимиров Р. В.
 Президент
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

Овсянникова А. С.
 Вице-президент, Басқарма мүшесі
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

Нұрғалиева А. Т.
 Бас бухгалтер
 2024 жылғы 4 наурыз
 Қазақстан, Алматы қ.

15-101-беттерде ұсынылған түсіндірме ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

1. КІРІСПЕ

(a) Негізгі қызмет

«Банк ЦентрКредит» акционерлік қоғамы (бұдан кейін – «Банк») Қазақстан Республикасында құрылған және өз қызметін 1988 жылдан бастап жүзеге асыратын акционерлік қоғам болып табылады. Банктің қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі. Банкке қатысты уәкілетті мемлекеттік орган Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (бұдан кейін – «ҚНРДА») болып табылады. Банк өз қызметін 2020 жылғы 3 ақпанда жаңартылып берілген №1.2.25/195/34 лицензияға сәйкес жүзеге асырады.

Банктің негізгі міндеті – коммерциялық банктік қызметті жүргізу, бағалы қағаздармен, шетел валютасымен және туынды құралдармен операциялар жүргізу, несие және кепілдіктер беру.

Банк Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қорының мүшесі болып табылады.

Банктің офісі Қазақстан Республикасы, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 38 мекенжайы бойынша тіркелген.

2023 жылғы 12 қазанда Банк «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың «Астана» халықаралық қаржы орталығындағы (бұдан әрі «АХҚО») филиалы ретінде АХҚО аумағында реттеліп көрсетілетін қызметті жүзеге асыруға лицензия алды. Осы лицензияға сәйкес Банктің АХҚО филиалы депозиттерді қабылдауды, банк шоттарын ашуды және жүргізуді, кредит беруді, ақшалай қызмет көрсетуді, кастодиандық қызметті, дилерлік қызметті, брокерлік қызметті жүзеге асырады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің Қазақстан Республикасында 21 филиалы (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 20 филиалы) болды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк акцияларының саны келесі үлгіде бөлінген:

	31 желтоқсан 2023 жыл %	31 желтоқсан 2022 жыл %
Байсеитов Б. Р.	49.04	49.04
Ли В. С.	11.29	11.29
Басқалар (акциялардың кемінде 5 %-н жеке иеленетіндер)	39.67	39.67
	100.00	100.00

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте "Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар" құрамында есепке алынған "Sinoasia B&R" (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы" АҚ акцияларының 9.5%-ын иеленді.

2023 жылғы мамырда Банк "Sinoasia B&R" (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы" АҚ дауыс беруші жай акцияларының қосымша жиынтығын сатып алды, осыған байланысты сақтандыру компаниясының капиталындағы Банктің үлесі сатып алу күнінде 90.1%-ға дейін ұлғайды. 2023 жылғы тамызда Банк «Sinoasia B&R» (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы" АҚ-тың Банкке тиесілі 55,000 дана мөлшеріндегі артықшылықты акцияларын жай акцияларға айырбастады. Айырбастау нәтижесінде Банктің еншілес компанияның жарғылық капиталындағы қатысу үлесі 92.45%-ға дейін өсті. Егжей-тегжейлі ақпарат 4-ескертеде көрсетілген.

2022 жылғы 5 мамырда Банк «Альфа-Банк» АҚ-тың жай акцияларының 100%-ын сатып алды. 2022 жылғы 13 мамырда заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу жүргізілді және «Альфа-Банк» АҚ атауы «Еco Center Bank» АҚ болып өзгертілді. 2022 жылғы 2 қыркүйекте «Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі» республикалық мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі – «ҚНРДА») еншілес банк «Эко Центр Банк» АҚ-ты Банкке қосу нысанында Банкті ерікті түрде қайта ұйымдастыруға рұқсат беруге қаулы етті. 2022 жылғы 5 қыркүйекте өткізу актісіне сәйкес «Еco Center Bank» АҚ-ты Банкке қосу нысанында қайта ұйымдастыру нәтижесінде құқықтар мен міндеттерді өткізу жүргізілді (4-ескертепе).

Осы жеке қаржылық есептілікті «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың Басқармасы 2024 жылғы 4 наурызда бекітті.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

1. КІРІСПЕ, ЖАЛҒАСЫ

(б) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру талаптары

Банктің қызметі негізінен Қазақстанда жүзеге асырылады. Сәйкесінше, Банктің бизнесіне Қазақстан экономикасы мен дамып келе жатқан нарықтың ерекшеліктері тән қаржы нарықтары ықпал етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер даму үстінде, алайда жиі өзгеріп отыратын талаптарды бір мағынада түсіндірмеу тәуекеліне байланысты, ол Қазақстанда бизнесін жүргізетін кәсіпорындар үшін басқа заңды және фискалды кедергілермен қатар қосымша проблемалар тудырады. Қазақстандық теңгенің құнсыздануы және әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы да шаруашылық қызметті жүзеге асыру талаптарының белгісіздік деңгейін арттырады. Соңғы кезде болып жатқан Ресей мен Украинадағы тұрақсыз геосаяси жағдай Қазақстандағы экономикалық белгісіздік деңгейін қосымша арттыра түсті.

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы әскери қақтығысқа байланысты бірқатар елдер Ресей Федерациясына санкция енгізді. Қақтығыстың өршуі екі елдің экономикалық белсенділігіне ғана емес, жаһандық экономикаға да әсер етеді. Санкцияларды енгізу нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізат және азық-түлік тауарларының бағасы өсті, ресурстарды жеткізу арасында белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға инфляциялық ықпал байқалды, талдаушылар әлемдік өнеркәсіп үшін экономикалық салдарларды болжайды.

Ұсынылған жеке қаржылық есептілік қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асыру талаптарының Банктің қызметі мен қаржылық жағдайының нәтижесіне ықпал етуіне басшылық жүргізген бағалауды көрсетеді. Шаруашылық жүргізудің болашақ жағдайларының нақты әсері оларды басшылықтың бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2. ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ҚҰРУ ПРИНЦИПТЕРІ

(а) (а) ХҚЕС-ке сәйкестігі туралы мәлімдеме

Ұсынылған жеке қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан кейін – «ХҚЕС») сәйкес әзірленген. Банк сондай-ақ Банктің тіркелген офісінде алынуы мүмкін ХҚЕС сәйкес 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлейді.

(б) Құнды анықтауға арналған база

Жеке қаржылық есептілік өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша және әділ құны бойынша көрсетілген, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарын, сонымен қатар артуы негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған резерв құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын ғимараттар мен құрылыстарды қоспағанда, нақты шығын бойынша есепке алу принципіне сәйкес әзірленген.

(в) Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Банктің функционалдық валютасы – қазақстандық теңге. Теңге – Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы. Ол Банк жүргізетін операциялардың және оған байланысты, оның қызметіне әсер ететін жағдайлардың экономикалық мәнін ашып көрсетеді.

Сонымен қатар қазақстандық теңге осы жеке қаржылық есептіліктің деректерін көрсету валютасы болып табылады.

Жеке қаржылық есептіліктің барлық деректері бүтін миллион теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектенген.

(г) Кәсіби пайымдауды, есептік бағалаулар мен жорамалды пайдалану

Осы жеке қаржылық есептілікті әзірлеген кезде, басшылық Банктің есеп саясатын қолдануына және жеке қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің, кірістер мен шығыстың шамасына әсер ететін кәсіби пайымдауларды, жорамалды және есептік бағалауды пайдаланды. Нақты нәтижелердің көрсетілген бағалаудан айырмашылығы болуы мүмкін.

Бағалаулар мен олардың негізін құрайтын жорамалдар тұрақты түрде қайта қаралады. Бағалаулардағы түзетулер тиісті бағалаулар қарастырылған есепті кезеңде және олар қозғайтын кез келген кейінгі кезеңдерде танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

2. ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ҚҰРУ ПРИНЦИПТЕРІ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кәсіби пайымдауды, есептік бағалаулар мен жорамалды пайдалану, жалғасы

Пайымдаулар

Жеке қаржылық есептілікте танылған, шамаларға айтарлықтай әсер еткен есеп саясатын қолдану кезінде пайдаланылған пайымдаулар туралы ақпарат келесі ескертпелерде жария етілген:

- қаржылық активтерді жіктеу: оның аясында қаржылық активтер ұсталатын бизнес-модельді бағалау және қаржылық активтің шартты талаптарының тек негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген қалдығына есептелген пайызды төлеуді көздейтінін не көздемейтінін бағалау – 3-ескертпе (е) (i).
- Қаржылық актив бастапқы танылған сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілу жағдайының орын алғанын бағалау критерийлерін белгілеу, болжамды ақпаратты ККЗ бағалауына қосу бойынша әдістемені белгілеу, ККЗ бағалауы үшін қолданылатын модельдерді таңдау және бекіту – 5-ескертпе.

Жорамалдар және бағалау бойынша тұрлаусыздық

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша жеке қаржылық есептілікте деректердің елеулі түзетілуіне себепші болатын айтарлықтай тәуекел орын алуы мүмкін тұрлаусыздыққа қатысты жорамалдар мен бағалау туралы ақпарат келесі ескертпелерде көрсетілген:

- қаржы құралдарының құнсыздануы: ККЗ бағалауының модельдері үшін бастапқы деректерді айқындау, соның ішінде болжамды ақпаратты қосу – 5-ескертпе;
- клиенттерге берілген несиелердің құнсыздануына қатысты бағалау – 17-ескертпе;
- жария ету мақсатында қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын бағалау – 32-ескертпе.

(д) Салыстырмалы деректерді беру

Өткен жылдағы жеке жылдық қаржылық есептілікті қайта жіктеу

Келесі қайта жіктеу 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қаржылық жағдай туралы жеке есепте, сондай-ақ 2023 жылғы деректерді ұсыну форматына сәйкес келтіру үшін 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте орындалды.

Банк басшылығы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша биржада ашық мәмілелер бойынша қамсыздандыру болып табылмайтын «Қазақстан Қор Биржасы» АҚ маржалық қамтамасыз ету шоттарындағы ақша қаражатының бір бөлігін есепті күнге пайдалануды шектемей жоғары өтімді активтерге жатқызуды қайта қарады және оны ақша қаражаты және олардың баламалары ретінде жіктеді.

	Өткен кезеңдегі есептілікке сәйкес	Қайта жіктеудің әсері	Қайта жіктелді
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қаржылық жағдайы туралы жеке есеп			
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,116,217	18,737	1,134,954
Банктердегі қаражат	54,536	(18,737)	35,799
2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп			
Банктердегі қаражат	(48,013)	18,737	(29,276)
Ақша қаражаты және оның баламалары, есепті кезеңнің басында	260,602	-	260,602
Ақша қаражаты және оның баламалары, есепті кезеңнің соңында	1,116,217	18,737	1,134,954

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫ

Банк осы жеке қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге есеп саясатының мынадай ережелерін жүйелі түрде қолданды.

Сонымен қатар Банк 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап «Есеп саясаты туралы ақпаратты жария етуді (ХКЕС 1 (IAS) түзетулер) және 2-практикалық ұсынымдарға түзетулер» қабылдады. Түзетулер ұйымдардан есеп саясатының негізгі қағидаларын емес, есеп саясаты туралы елеулі ақпаратты ашуды талап етеді. Түзетулер есеп саясатының өзінде қандай да бір өзгерістерге әкелмесе де, кейбір жағдайларда олар жеке қаржылық есептілікте ашылатын есеп саясаты туралы ақпаратқа ықпал етті

Түзетулер сондай-ақ пайдаланушыларға жеке қаржылық есептіліктегі өзге ақпаратты түсіну үшін қажетті ұйымға тән есеп саясаты туралы пайдалы ақпарат беруде ұйымдарға көмек көрсете отырып, есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға мәнді тұжырымдаманы қолдануға қатысты нұсқауларды қамтиды.

Басшылық есеп саясатын қайта қарады және түзетулерге сәйкес «Есеп саясатының маңызды қағидалары» (2022 жыл: «Есеп саясатының негізгі қағидалары») атты 3-ескертпеде ашылған нақты ақпаратты жаңартты.

(а) Еншілес ұйымдарға аударылатын инвестицияларды жеке қаржылық есептілікте есепке алу

Банк бақылауындағы инвестиция объектілері еншілес ұйымда болып табылады. Егер Банк инвестиция объектісіне қатысудан алынған туынды кіріспен байланысты тәуекелге ұшыраса немесе осындай кірісті алуға құқылы болса, сондай-ақ инвестиция объектілеріне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану арқылы көрсетілген кіріс мөлшеріне әсер етуге қабілетті болса, Банк инвестиция объектісін бақылайды. Еншілес ұйымдарға аударылатын инвестициялар Банктің жеке қаржылық есептілігінде құнсыздануды шегергендегі нақты құны бойынша есепке алынады.

Жалпы бақылаудағы бизнестерді біріктіру

Жалпы бақылаудағы компаниялардың қосылуы бизнестің біріктірілуін білдіреді, оған сәйкес бизнестің барлық біріккен субъектілерін түптеп келгенде бизнес біріктірілгенге дейін де, одан кейін де бір тарап немесе тараптар бақылайды және бақылау уақытша болып табылмайды.

Жалпы бақылаудағы компаниялардың қосылу әсерін Банк келесі талаптармен үлестерді біріктіру әдісі бойынша есепке алады: қосылатын компаниялардың активтері мен міндеттемелері қосылу күніндегі баланстық құны бойынша бағаланады, қосылуға байланысты транзакциялық шығындар пайда мен шығындар туралы жеке есепте шығыстарға жатқызылады, өзара баланстар алынып тасталады, төленген/берілген сатып алу бағасы мен сатып алынған таза активтердің құны арасындағы кез келген айырма (олардың баланстық құны бойынша, жеке қаржылық есептілікте ашылғандай) сатып алушының капиталында танылады.

(б) Пайыздық кірістер мен шығыстар

Тиімді пайыздық мөлшерлеме

Пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. «Тиімді пайыздық мөлшерлеме» – қаржы құралы қолданылатын күтілетін мерзім ішінде:

- қаржылық активтің жалпы баланстық құнына немесе
- қаржылық міндеттеменің амортизациялық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдерді дәл дисконттайтын мөлшерлеме.

Сатып алынған немесе құнсызданған кредиттік активтермен құрылған болып табылмайтын қаржы құралдары бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеген кезде, Банк осы қаржы құралының барлық шарттық талаптарын назарға ала отырып, бірақ күтілетін кредиттік залалды есепке алмай, ақша қаражаттарының болашақтағы ағынын бағалайды. Сатып алынған немесе құнсызданған кредиттік активтермен құрылған қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдер есепке алынып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме күтілетін кредиттік тәуекелдерді қосқанда, ақша қаражаттарының болашақтағы ағынының шамасын пайдалана отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеменің есебіне мәміле бойынша шығындар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын төленген немесе алынған сыйақылар мен сомалар қосылады. Мәміле бойынша шығындарға қаржылық активті немесе қаржылық міндеттемені сатып алуға немесе шығаруға тікелей қатысы бар қосымша шығындар кіреді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(б) Пайыздық кірістер мен шығыстар, жалғасы

Амортизацияланған құны және жалпы баланстық құны

Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің «Амортизацияланған құны» – бұл бастапқы танылған кезде қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бағаланатын сома, минус негізгі борыш сомасы есебіне төленетін төлемдер, плюс немесе минус тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып есептелген, өтеу мерзімі басталған кезде көрсетілген бастапқы сома мен төленетін соманың арасындағы айырманың жиналған амортизациясының шамасы, сонымен қатар залалға бөлінген бағалау резерві есепке алынып түзетілген қаржылық активтерге қатысты қолданылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын «Қаржылық активтің жалпы баланстық құны», – бұл залалға бөлінген бағалау резервінің шамасына қатысты түзетілгенге дейінгі қаржылық активтің амортизацияланған құны.

Пайыздық кірістер мен шығыстардың есебі

Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме қаржылық активті немесе қаржылық міндеттемені бастапқы тану кезінде есептеледі. Пайыздық кірістер мен шығыстарды есептеген кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме активтің жалпы баланстық құнының (актив құнсызданған кредиттік болып табылмайтын кезде) немесе міндеттеменің амортизацияланған құнының шамасына қатысты қолданылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгерісін көрсету мақсатында пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы құралдар бойынша ақша қаражаттары ағынын жүйелі түрде қайта бағалау нәтижесінде қайта қаралады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме сонымен қатар тиісті түзетулерді амортизациялау басталатын күні әділ құнын хеджирлеуге байланысты түзетулерді көрсету үшін қайта қаралады.

Алайда бастапқы танылғаннан кейін құнсызданған кредиттік болып танылған қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржылық активтің амортизацияланған құнына қолдану арқылы есептеледі. Егер қаржылық актив құнсызданған кредиттік болып табылмайтын болса, онда пайыздық кірістің есебі жалпы баланстық құнының негізінде қайта жүргізіледі.

Бастапқы танылғаннан кейін құнсызданған кредиттік болып танылған қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс кредиттік тәуекел есепке алынып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржылық активтің амортизацияланған құнының шамасына қатысты қолдану арқылы есептеледі. Егер олар бойынша кредиттік тәуекел нәтижесінде азаятын болса да, осындай активтер бойынша пайыздық кірістің есебі жалпы баланстық құнның негізінде жүзеге асырылмайды.

Қандай жағдайларда қаржылық активтер құнсызданған кредиттік болып табылатыны туралы ақпарат (л) бөлімінде көрсетілген.

Дивиденд түріндегі кіріс дивиденд жарияланған күнгі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі.

Ақпаратты ұсыну

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы есептелген, пайда және залал туралы жеке есепте көрсетілген пайыздық кірістерге төмендегілер қосылады:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер;
- өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер.

Пайда мен залал туралы жеке есепте көрсетілген пайыздық шығысқа амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыс кіреді.

(в) Комиссиялық кірістер мен шығыстар

Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеменің есебіне қосылады (3 (б)-ескертпені қараңыз).

Өзге комиссиялық кірістер, оған қоса шоттарға қызмет көрсету бойынша комиссия, инвестицияларды басқару қызметі үшін алынатын сыйақы, сатылымдардан түсетін комиссиялық сыйақылар, синдикатталған кредитті орналастыру және ұйымдастыру үшін алынатын комиссия тиісті қызметті ұсыну шамасына қарай танылады. Егер қарыз беру бойынша міндеттемелер аясында қарыз алушыға кредит берудің жоғары ықтималдығы болмаса, онда қарыз беру үшін алынатын комиссиялық төлемдер қарыз беру бойынша міндеттеменің қолданыс мерзімі ішінде біркелкі танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(в) Комиссиялық кірістер мен шығыстар, жалғасы

Нәтижесі болып Банктің жеке қаржылық есептілігінде танылған қаржы құралы танылатын, сатып алушымен жасалған шарт ішінара 9-ХКЕС-ті (IFRS) қолдану саласына және ішінара 15-ХКЕС-ті (IFRS) қолдану саласына қатысты қолданылуы мүмкін. Бұл жағдайда Банк алдымен шарттың 9-ХКЕС-ті (IFRS) қолдану саласына қатысты бөлігін бөліп, бағалау үшін 9-ХКЕС-ті (IFRS) қолданады, кейін шарттың қалған бөлігіне қатысты 15-ХКЕС-ті (IFRS) қолданады.

Өзге комиссиялық шығыстар басты негізде тиісті қызметті алу шамасы бойынша шығыстарға жататын, мәмілені сүйемелдеу және оған қызмет көрсету шығындарын қамтиды.

(г) Шетел валютасы

Шетел валютасымен жүргізілетін операциялар

Шетел валютасымен жүргізілетін операциялар операция жүргізілетін күні қолданыста болатын валюта бағамы бойынша Банктің функционалдық валютасына аударылады.

Есепті күнгі жай-күйі бойынша шетел валютасымен көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданылған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасымен көрсетілген монетарлық активтермен және міндеттемелермен жүргізілген операциялардан түскен пайда немесе болған залал кезең басындағы жай-күйі бойынша функционалдық валютамен, тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздардың шамасына түзетілген амортизациялық құн және кезең ішіндегі төлемдер мен есепті кезеңнің соңындағы жай-күйі бойынша валюта бағамымен функционалдық валютаға аударылған шетел валютасымен көрсетілген амортизациялық құн арасындағы айырманы білдіреді.

Шетел валютасымен көрсетілген, әділ құны бойынша бағаланатын монетарлық емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын айқындайтын күні қолданылған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасымен көрсетілген және нақты шығын бойынша көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер операция жүргізетін күні қолданылған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады.

Шетел валютасына аудару нәтижесінде туындаған бағамдық айырмалар басқа да жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі. Өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетілген бағамдық айырма пайда немесе залал құрамына қайта жіктелетін, айырма құнсыздану салдарынан пайда болған жағдайларды қоспағанда, қолдағы сатуға арналған үлестік қаржы құралдарын аударған кезде туындайтын айырмашылықтарды қоспағанда, шетел валютасына аудару нәтижесінде пайда болатын бағамдық айырма пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Төменде Банк жеке қаржылық есептілікті жасаған кезде пайдаланған жыл соңындағы айырбастау бағамы берілген:

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
теңгемен		
теңге/еуро	502.24	492.86
теңге/АҚШ доллары	454.56	462.65

(д) Ақша қаражаты және оның баламалары

Ақша қаражатына және олардың баламаларына ҚРҰБ-ғы, бас банктердегі және қаржы ұйымдарындағы қолма-қол банкноттар мен монеталар, бос қалдықтар («Ностро» түріндегі шоттар), сондай-ақ әділ құнының өзгеруінің айтарлықтай тәуекеліне ұшырамайтын және Банк қысқамерзімді міндеттемелерді реттеу үшін пайдаланатын бастапқы өтеу мерзімі 3 (үш) айдан кем өтімділігі жоғары қаржылық активтер кіреді. Ашық мәмілелер бойынша шектеулерден тыс Қазақстан және Мәскеу қор биржаларындағы қалдықтар сомасы ақша қаражаты құрамында жіктелген, себебі осы қалдықтарға физикалық шектеулер жоқ.

Ақша қаражаты және олардың баламалары қаржылық жағдай туралы жеке есепте амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

(е) Қаржы құралдары

(і) Қаржы құралдарын жіктеу

Бастапқы таныған кезде қаржылық актив не амортизацияланған құны бойынша, не өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша, не пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құрал ретінде жіктеледі.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(i) Қаржы құралдарын жіктеу, жалғасы

Қаржылық активті төменде көрсетілген екі талапқа жауап берген және Банктің шешімі бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана амортизацияланған құны бойынша бағаланады:

- актив шартта көзделген ақша ағындарын алу арқылы мақсатқа қол жеткізуге болатын бизнес-модель аясында ұсталады; және
- қаржылық активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайызды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражаттары ағындарының белгіленген мерзімдерде туындауын көздейді.

Борыштық құрал төменде көрсетілген екі талапқа жауап берген және Банктің шешімі бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құрал ретінде жіктелмеген жағдайда ғана өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады:

- актив шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу арқылы да, сол сияқты қаржылық активтерді сату арқылы да мақсатқа қол жеткізуге болатын бизнес-модель аясында ұсталады, және;
- қаржылық активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайызды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражаттары ағындарының белгіленген мерзімдерде туындауын көздейді.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша да, сондай-ақ пайда немесе залал құрамында танылатын келесі баптарды қоспағанда, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтер бойынша пайда мен залал өзге жиынтық кіріс құрамында танылады:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы есептелген пайыздық кірістер;
- құнсызданудан болған күтілетін кредиттік залалдар мен қалпына келтірілген залалдар сомасы; және
- валюта бағамдарының өзгерісінен болған пайда немесе залал.

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активті тану тоқтатылған кезде, бұрын өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жиналған пайда немесе залал меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

Сауда-саттыққа арналмаған инвестициялар борыштық құралдар құрамында бастапқы танылған кезде, Банк өз қалауы бойынша кейін оның күшін жою құқығынсыз өзге жиынтық кіріс құрамында инвестициялардың әділ құнының кейінгі өзгерістерін ұсыну туралы шешім қабылдауы мүмкін. Осы таңдау әр инвестиция үшін жеке жүргізіледі.

Осындай борыштық құралдар бойынша пайда мен залал ешқашан пайда мен залал құрамына қайта жіктелмейді және пайда немесе залал құрамында құнсыздану танылмайды. Инвестицияның бастапқы құнының бір бөлігін қайтаруды білдіретіні анық көрінетін жағдайларды қоспағанда, дивиденд пайда немесе залал құрамында танылады және бұл жағдайда дивиденд өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Инвестициялар шығарылған кезде өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жиналған пайда мен залал бөлінбеген пайда құрамына ауыстырылады.

Барлық өзге қаржылық активтер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құралдар ретінде жіктеледі.

Сонымен қатар егер ол нәтижесінде туындауы мүмкін есептік сәйкессіздікті жоюға немесе айтарлықтай дәрежеде азайтуға мүмкіндік беретін болса, бастапқы тану кезінде Банк өз қалауы бойынша кейін қайта жіктеу құқығынсыз амортизацияланған құны немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалау критерийлеріне жауап беретін қаржылық активті пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына жіктей алады.

Бизнес-модельді бағалау

Банк бизнес-модельдің мақсатына бағалау жүргізеді. Осы бағалаудың аясында қаржы құралдары портфелінің деңгейінде актив ұсталады. Бұл жағдай бизнесті басқарудың және басшылыққа ақпарат берудің тәсілдерін ең жақсы түрде көрсетеді. Банк келесі ақпаратқа талдау жасайды:

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(і) Қаржы құралдарын жіктеу, жалғасы

Бизнес-модельді бағалау, жалғасы

- Портфельді басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сонымен қатар көрсетілген саясаттардың іс жүзіндегі әрекеті. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын қолдауға, қаржылық активтерді өтеу мерзімінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкес келуін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асыруға бағытталғандығы қарастырылады.
- Портфельдің нәтижелілігі қандай тәсілмен бағаланады және осы ақпарат Банктің басшылығына қалай хабарланады.
- Бизнес-модельдің (және осы бизнес-модельдің аясында ұсталатын қаржылық активтердің) нәтижелілігіне әсерін тигізетін тәуекелдер және осы тәуекелдерді басқару қандай тәсілдермен жүзеге асырылады.
- Портфельді басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалай жүзеге асырылады (мысалы, осы сыйақы аталған активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген активтер бойынша ақша қаражаттары ағынына байланысты бола ма).
- Өткен кезеңдердегі сатылымдардың туындау жиілігі, көлемі және мерзімдері, осындай сатылымдардың себептері, сонымен қатар болашақтағы сатылымдар деңгейіне қатысты күтілімдер. Алайда, сатылымдар деңгейі туралы ақпарат оқшау түрде емес, Банк мәлімдеген қаржылық активтерін басқару мақсатына қандай тәсілмен қол жеткізілетіні және ақша ағындарының қандай тәсілмен іске асырылатынына тұтастай бірыңғай талдау жасау аясында қарастырылады.

Сауда үшін ұсталып қалатын немесе оларды басқару және олардың нәтижелілігін бағалау әділ құнның негізінде жүзеге асырылатын қаржылық активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын болады. Себебі олар шартта көзделген ақша қаражаттары ағындарын алу мақсатында да, қаржылық активтерін сату мақсатында да ұсталмайды.

Шартта көзделген ақша ағындарының тек негізгі соманы және пайыздарды төлеу ғана болып табылатындығын бағалау

Осы бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» қаржылық активінің бастапқы танылуындағы қаржылық активінің әділ құны ретінде белгіленеді. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі бойы өтелмей қалған негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және кредиттеуге байланысты басқа да негізгі тәуекелдер мен шығыс (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығыс) үшін, сонымен қатар пайда маржасы үшін өтемақы ретінде белгіленеді.

Шартта көзделген ақша ағындарының тек негізгі соманың және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздың («SPPI критерийлері») төлемі болып табылатынын бағалаған кезде, Банк қаржы құралының шарттық талаптарына талдау жасайды. Талдауға қаржылық актив бойынша шартта көзделген ақша қаражаттары ағындарының мерзімдерін немесе сомасын қаржылық актив талданып жатқан талапты қанағаттандырмайтындай етіп өзгертетін қандай да бір шарттық талаптың болуын бағалау кіреді. Бағалауды жүргізген кезде Банк төмендегілерді назарға алады:

- ақша қаражаттары ағындарының мерзімдерін немесе сомасын өзгерте алатын шартты оқиғалар;
- тұтқалық (леввередж) әсері бар талаптар;
- мерзімінен бұрын өтеу және қолданыс мерзімін ұзарту туралы талаптар;
- келісілген активтерден Банктің талаптарын ақша ағындарымен шектейтін талаптар (мысалы, «регресс құқығынсыз» активтер);
- ақшаның уақытша құнының орнын толтыруға өзгерістер тудыратын талаптар – мысалы, пайыздардың мөлшерлемелерін жүйелі түрде қайта қарау.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(i) Қаржы құралдарын жіктеу, жалғасы

Шартта көзделген ақша ағындарының тек негізгі соманы және пайыздарды төлеу ғана болып табылатындығын бағалау, жалғасы

Мерзімінен бұрын өтеу туралы талап мерзімінен бұрын өтеген кезде төленген сома мәні бойынша негізгі соманың өтелмеген бөлігін және өтелмеген бөлікке есептелген пайызды білдірген және шарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтыған жағдайда SPPI критерийіне сәйкес келеді. Сонымен қатар мерзімінен бұрын өтеу туралы талап келесі жағдайда осы критерийге сәйкес талап ретінде қарастырылады: егер қаржылық активі сыйлықақымен немесе шартта көрсетілген атаулы сомаға қатысты дисконтпен сатып алынса немесе құрылса, онда мерзімінен бұрын өтеген кезде төленуі тиіс сома мәні бойынша шартта көрсетілген атаулы соманы плюс шартта көзделген есептелген (бірақ төленбеген) пайызды білдіреді (сонымен қатар шарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін); және қаржылық активін бастапқы таныған кезде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы талабының әділ құны болмашы болып табылады.

Қайта жіктеу

Банк қаржылық активтерді басқару бойынша өзінің бизнес-моделін өзгерткеннен кейінгі кезеңді қоспағанда, қаржылық активтерді жіктеу бастапқы танылғаннан кейін өзгертілмейді.

Қаржылық активтер – кейінгі бағалау, пайда және залал

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер	Бұл активтер нәтижесінде әділ құны бойынша бағаланады. Таза пайда және залал, оған қоса пайыздардан немесе дивиденттерден түсетін кіріс пайда немесе залал құрамында танылады.
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер	Бұл активтер нәтижесінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Амортизацияланған құн құнсызданудан болатын залал сомасына азаяды. Пайыздық кірістер, бағам айырмасы бойынша пайда немесе залал және құнсыздану пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Тануды тоқтатудан болатын өзге пайда немесе залал пайда немесе залал құрамында танылады.
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялар	Бұл активтер нәтижесінде әділ құны бойынша бағаланады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы есептелген пайыздық кірістер, бағам айырмасы бойынша пайда немесе залал және құнсыздану пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Өзге таза пайда және залал өзге жиынтық кірісте танылды. Тануды тоқтату кезінде өзге жиынтық кірісте жиналған пайда мен залал пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық кепілдіктер мен қарыз беру бойынша қаржылық міндеттемелерден басқа қаржылық міндеттемелерді Банк амортизацияланған құны бойынша немесе пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын міндеттемелер ретінде жіктейді.

Қайта жіктеу

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу оларды бастапқы мойындағаннан кейін өзгертілмейді.

(ii) Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің талаптарын модификациялау

Қаржылық активтер

Егер қаржылық активтердің талаптары өзгертін болса, Банк осындай модификацияланған актив бойынша ақша қаражаттары ағынының ерекшеленетінін не ерекшеленбейтінін бағалайды. Егер ақша қаражаттары ағыны айтарлықтай ерекшеленетін болса («талаптарды айтарлықтай модификациялау»), онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта көзделген ақша қаражаттарының ағынына қатысты құқықтардың күші жойылған деп танылады. Бұл жағдайда бастапқы қаржылық активті тану тоқтатылады және жаңа актив әділ құны плюс мәміле бойынша сәйкес шығындар бойынша есепте танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгеммен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(ii) Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің талаптарын модификациялау, жалғасы

Қаржылық активтер, жалғасы

Модификациялау нәтижесінде туындаған комиссиялық сыйақының алынған сомалары келесідей есепте танылады:

- Жаңа активтің әділ құнын анықтау кезінде есепке алынған комиссиялық сыйақы сомасы, сондай-ақ мәміле бойынша тиісті шығындардың өтемі болып танылатын комиссиялық сыйақы сомалары осы активтің бастапқы бағалауына қосылады; және
- Комиссиялық сыйақының өзге сомалары тануды тоқтатудан болған пайданы немесе залалдың бір бөлігі ретінде пайда немесе залал құрамында танылады.

Егер олар шарттың ағымдағы талаптарының салдары болатын болса, мысалы егер тиісті кредит беру шарты Банктің пайыздық міндеттемені өзгертуін көздесе, ҚРҰБ-ның негізгі мөлшерлемені өзгертуі салдарынан Банк пайыздық мөлшерлемені өзгертетін болса, қолда бар қаржылық активтер немесе қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаттары ағынының шамасын өзгерту талаптарды модификациялау болып табылмайды.

Банк талаптарды модификациялаудың маңыздылығына, яғни бастапқы қаржылық актив бойынша ақша қаражаттарының ағыны мен модификацияланған немесе оны алмастырған қаржылық актив бойынша ақша қаражаттары ағынының айтарлықтай ерекшеленетінін не ерекшеленбейтінін сандық және сапалық тұрғыда бағалайды. Банк сапалы факторларға, сандық факторларға және сандық әрі сапалық факторлардың жиынтық әсеріне талдау жасай отырып, талаптарды модификациялаудың маңыздылығына қатысты сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Егер ақша қаражаттарының ағыны айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта көзделген ақша қаражаттарының ағынына қатысты құқықтар аяқталған болып есептеледі. Осы бағалауды жүргізген кезде Банк ұқсастығы бойынша қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатуға қатысты нұсқауларды басшылыққа алады.

Банк келесі сапалы факторлардың негізінде талаптарды модификациялауды маңызды деп тұжырымдайды:

- қаржылық активтің валютасын өзгерту;
- құнсыздану түрін немесе активтің сапасын арттыратын басқа да құралдарды өзгерту;
- ақша айырбастау талаптарын қосу

Егер модификация қарыз алушының қаржылық қиындықтарына негізделген болса, онда мұндай модификациялаудың мақсаты ереже бойынша бастапқы талаптардан ерекшеленетін жаңа активті құру (беру) емес, шарттың бастапқы талаптарына сәйкес актив құнының барынша мүмкін болатын сомасын өтеу болып табылады. Егер Банк қолданыстағы шартта көзделген ақша қаражаттары ағынының бір бөлігі кешірілетіндей әдіспен қаржылық активті модификациялауды жоспарласа, онда ол модификациялауды жүргізгенге дейін осы активтің бір бөлігін есеп шығару қажет болатынына не болмайтынына талдау жасауы қажет (есептен шығаруға қатысты төмендегі саясатты қараңыз). Бұл тәсіл сандық бағалаудың нәтижесіне әсер етеді және мұндай жағдайда сәйкес қаржылық активті тануды тоқтату критерийлерінің әдетте сақталмайтынына әкеп соғады. Банк сонымен қатар талаптарды модификациялаудың маңызды болатынын не болмайтынын сапалы бағалайды.

Егер амортизацияланған құны немесе өзге жиынтық кірісі арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтің талаптарын модификациялау осы қаржылық активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда Банк аталған актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланып, осы активтің жалпы баланстық құнын қайта санайды және туындаған айырманы пайда немесе залал құрамында модификациялаудан болған пайда немесе залал ретінде таниды. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық активтерге қатысты қолданылатын модификациялаудан болатын пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме модификация жүргізу сәтінде ағымдағы нарықтық талаптары көрсету үшін түзетіледі. Осындай модификациялау аясында туындаған шығындар немесе төленген комиссиялар және алынған комиссиялық шығындар модификацияланған қаржылық активтің жалпы баланстық құнын түзетеді және модификацияланған қаржылық активтің қалған қолданыс мерзімі ішінде амортизацияланады.

Егер модификация қарыз алушының қаржылық қиындықтарына негізделген болса (3/л)-ескертпені қараңыз), онда сәйкес пайда немесе залал құнсызданудан болған залал құрамында көрсетіледі. Қалған жағдайларда сәйкес пайда немесе залал тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі (3/б)-ескертпені қараңыз) пайдаланылып есептелген пайыздық кірістер құрамында көрсетіледі.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(ii) Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің талаптарын модификациялау, жалғасы

Қаржылық міндеттемелер

Модификацияланған міндеттемелері бойынша ақша қаражаттары ағынының шамасы айтарлықтай өзгертіндей талаптары өзгертін болса, Банк қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда модификацияланған талаптарымен жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен модификацияланған талаптарымен жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады. Төленген өтем, егер болса, берілген қаржылық емес активтерді және жаңа модификацияланған қаржылық міндеттемені қосқанда өзіне қабылданған міндеттемені қамтиды.

Банк сапалы факторларға, сандық факторларға және сандық әрі сапалық факторлардың жиынтық әсеріне талдау жасай отырып, талаптарды модификациялаудың маңыздылығына қатысты сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Банк келесі сапалы факторлардың негізінде талаптарды модификациялауды маңызды деп тұжырымдайды:

- қаржылық міндеттеменің валютасын өзгерту;
- құнсыздану түрін немесе міндеттеменің сапасын арттыратын басқа да құралдарды өзгерту;
- ақша айырбастау талаптарын қосу;
- қаржылық міндеттеменің субординациясын өзгерту;

Сандық бағалау жүргізу мақсатында егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған, алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде комиссиялық сыйақы төлемдерін қосқанда, жаңа талаптарға сәйкес ақша қаражаттары ағынының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша қаражаттары ағынының дисконтталған келтірілген құнынан ең аз дегенде 10 %-ға ерекшеленетін болса, талаптар айтарлықтай ерекшеленетін болып саналады.

Егер қаржылық міндеттеменің талаптарын модификациялау оны тануды тоқтатуға әкеп соқпаса онда міндеттеменің амортизацияланған құны бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша модификацияланған ақша қаражаттары ағынын дисконттау арқылы қайта саналады және нәтижесінде туындаған айырма пайданың немесе залалдың құрамында модификациялаудан болған пайда немесе залал ретінде танылады. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданылатын модификациялаудан болатын пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме модификация жүргізу сәтінде ағымдағы нарықтық талаптары көрсету үшін түзетіледі. Модификациялау аясында туындаған шығындар немесе төленген комиссиялар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде танылады және құрал-жабдық бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта санау арқылы модификацияланған қаржылық міндеттеменің қалған қолданыс мерзімі ішінде амортизацияланады.

(iii) Тануды тоқтату

Қаржылық активтер

Банк осы қаржылық активі бойынша ақша қаражаты ағындарына шартта көзделген құқығын жоғалтқан кезде немесе қаржылық активін осы қаржылық активін меншіктеу құқығына байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде басқа тарапқа берілетін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде берген немесе Банк осы қаржылық активін меншіктеу құқығына байланысты барлық тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай бөлігін өткізбеген, сақтамаған, бірақ қаржылық активіне бақылау жасауды сақтамаған кезде қаржылық активін тануды тоқтатады.

Қаржылық активті тануды тоқтату кезінде активтің баланстық құны (немесе танылуы тоқтатылған активтің бір бөлігіне бөлінген баланстық құны) мен алынған өтем сомасы (i) (оған қоса өзіне қабылдаған жаңа міндеттеменің шамасын шегергенде алынған жаңа активтің шамасы) мен өзге жиынтық кіріс құрамында танылған кез келген жиналған пайда немесе залал (ii) арасында айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

Банк мәмілелер жасайды, оның талаптары бойынша қаржы жағдайы туралы жеке есепте танылған активтерді береді, бірақ бұл кезде берілген активтердің меншік құқығынан туындайтын тәуекелдердің және пайданың барлығы немесе бір бөлігі өзінде қалады. Мұндай жағдайда берілген активтер есебінде тану тоқтатылмайды. Осындай мәмілелер болып бағалы қағаздарды қарызға беру және «РЕПО» мәмілелері танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(iii) Тануды тоқтату, жалғасы

Қаржылық активтер, жалғасы

Банк қаржылық активке меншік құқығына байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы сақтамайтын, бермейтін және берілген активке қатысты бақылауды сақтайтын мәмілелерде Банктің берілген актив құнының өзгеру тәуекеліне ұшырау дәрежесі ретінде анықталатын активке қатысуды жалғастыруды сақтаған дәрежеде активті тануды жалғастырады. Осындай мәмілелердің мысалы болып «Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ-пен жасалған қарыздар бойынша талап ету құқығын табыстау туралы шарттар танылады (17-ескертпе).

Егер Банк өзінің қатысуын жалғастыру көлемінде активті тануды жалғастыратын болса, Банк сондай-ақ соған байланысты міндеттемені таниды. Берілген актив және соған байланысты міндеттеме Банк сақтаған құқықтар мен міндеттемелер негізінде бағаланады. Активке байланысты міндеттеме берілген актив мен оған байланысты міндеттеменің таза баланстық құны Банк сақтаған құқықтар мен міндеттемелердің амортизацияланған құнын білдіретіндей бағаланады. Банк өзінің қатысуын жалғастыру көлемінде және оған байланысты міндеттемеге қатысты туындайтын шығыстар көлемінде берілген активтерге қатысты туындайтын кірісті тануды жалғастырады.

Егер берілген актив амортизацияланған құны бойынша бағаланатын болса, онда оған байланысты міндеттеме пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын міндеттеме болып жіктелмейді.

Қаржылық міндеттемелер

Банк ол бойынша шарттық міндеттемелер орындалған, жойылған немесе тоқтатылған қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатады.

(iv) Әділ құны бойынша бағалау принципі

Әділ құн дегеніміз активті сатқан кезде алынған немесе бағалау күні нарықтың қатысушыларының арасында жасалатын әдеттегі мәміле талаптарымен міндеттемелерді негізгі нарықта немесе, ол болмаған жағдайда, көрсетілген күні Банкке қолжетімді болатын неғұрлым тиімді нарықта берген кезде төленген бағаны білдіреді. Міндеттемелердің әділ құны оның орындалмау тәуекелін көрсетеді.

Банк мүмкіндігінше осы құралға белсенді нарықта белгіленген бағаны пайдалана отырып, құралдың әділ құнын бағалайды. Егер актив немесе міндеттеме бойынша операциялар жеткілікті түрде жиі және баға белгілеулерді жүйелі негізде айқындау үшін жеткілікті көлемде жүргізілген болса, нарық белсенді болып танылады.

Белсенді нарықта ағымдағы баға белгілеулер болмаған кезде, Банк бақыланатын бастапқы деректер барынша көп пайдаланылатын және бақыланбайтын бастапқы деректер барынша аз пайдаланылатын бағалау әдісін пайдаланады. Таңдалған бағалау әдістеріне нарықтың қатысушылары осы жағдайларда назарға алуы мүмкін барлық факторлар кіреді.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралының әділ құнының үздік дәлелі әдетте мәміленің бағасы, яғни төленген немесе алынған өтемақының әділ құны болып табылады. Егер Банк бастапқы тану кезінде әділ құнның мәміле бағасынан өзгеше екенін және әділ құнның осындай актив немесе міндеттеме үшін белсенді нарықтағы ағымдағы баға белгілеулер арқылы расталмайтынын және бақыланатын бастапқы деректер ғана пайдаланылатын бағалау әдісіне негізделмейтін анықтаса, қаржы құралы бастапқыда бастапқы тану кезіндегі әділ құнның және мәміле бағасының арасындағы айырманы кейінге қалдыру үшін түзетілген әділ құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін айырма құрал қолданылатын барлық мерзім ішінде, бірақ бағалау бақыланатын бастапқы деректермен толық расталған кезден немесе операция аяқталған кезден кешіктірілмей тиісті түрде пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Егер әділ құны бойынша бағаланатын активтің немесе міндеттеменің сұраныс бағасы және ұсыныс бағасы болса, активтер және ұзақ позициялар сұраныс бағасының негізінде бағаланады, міндеттемелер және қысқа позициялар ұсыныс бағасының негізінде бағаланады.

(v) «РЕПО» және «кері РЕПО» мәмілелері

Кері сату міндеттемесімен сату туралы келісімдер аясында сатылған бағалы қағаздар (бұдан кейін – «РЕПО» мәмілелері) бағалы қағаздар кепілімен қамтамасыз етілген қаржыландыруды тарту бойынша жүргізілген операция ретінде көрсетіледі, бұл кезде бағалы қағаздардың қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікте көрсетуі жалғастырылады, ал контрагенттер алдындағы, «РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешектің құрамына қосылған міндеттемелер жағдайға байланысты банктің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиесі құрамында көрсетіледі.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(е) Қаржы құралдары, жалғасы

(v) «РЕПО» және «кері РЕПО» мәмілелері, жалғасы

Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырма пайыздық кірісті білдіреді және тиімді сыйақы мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып, «РЕПО» мәмілесін қолданған кезеңдегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Кері сату міндеттемесімен сатып алу туралы келісімдер (бұдан кейін – «кері РЕПО мәмілелері») аясында сатып алынған, «кері РЕПО» мәмілелері бойынша дебиторлық берешектің құрамына қосылған бағалы қағаздар жағдайға байланысты клиенттерге және банктерге берілген несиелердің құрамында көрсетіледі. Сатып алу бағасы мен кері сату бағасы арасындағы айырма пайыздық кірісті білдіреді және тиімді сыйақы мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып, «кері РЕПО» мәмілесін қолданған кезеңдегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Егер кері сату міндеттемесімен сатып алу туралы келісімдер аясында сатып алынған активтер үшінші тұлғаларға сатылса, бағалы қағаздарды қайтару міндеттемесі саудаға арналған міндеттеме ретінде көрсетіледі және әділ құны бойынша бағаланады.

(ж) Банктердегі қаражат, клиенттерге берілген несиелер

Қаржылық жағдай туралы жеке есептің «Банктердегі қаражат», «Клиенттерге берілген несиелер» баптары төмендегілерді қамтиды:

- Банктердегі қаражат, клиенттерге және банктерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын несиелер (3-ескертпені (е) (i) қараңыз); олар бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады, оған қоса мәміле бойынша қосымша тікелей шығындар қосылады және нәтижесінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы олардың амортизацияланған құны бойынша бағаланады.

(з) Инвестициялық бағалы қағаздар

Қаржылық жағдай туралы жеке есептің «Инвестициялық бағалы қағаздар» атты бабы төмендегілерді қамтиды:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар, олар бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады оған қоса мәміле бойынша қосымша тікелей шығындар қосылады және нәтижесінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы олардың амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын немесе Банктің қалауы бойынша осы топқа жіктелетін борыштық және үлестік инвестициялық бағалы қағаздар, олар әділ құны бойынша бағаланады, олардың өзгерістері пайда немесе залал құрамында дереу
- өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар, және
- Банктің қалауы бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына жіктелетін борыштық инвестициялық бағалы қағаздар.

(и) Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

(i) Меншікті активтер

Негізгі құралдардың объектілері, бұдан әрі сипатталғандай, қайта бағалау құны бойынша көрсетілетін ғимараттар мен құрылыстарды қоспағанда, жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған залалды шегере отырып, нақты шығын бойынша жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Негізгі құралдар объектісі әртүрлі тиімді пайдалану мерзімі бар бірнеше компоненттерден тұрған жағдайда, мұндай компоненттер негізгі құралдардың жеке объектілері ретінде көрсетіледі.

Ғимараттар мен құрылыстар тұрақты түрде қайта бағалануы тиіс. Қайта бағалау кезеңділігі қайта бағалануға тиісті ғимараттардың әділ құнының өзгеруіне байланысты болады. Пайда немесе залал құрамында көрсетілген, қайта бағалау нәтижесінде аталған объектілердің алдыңғы төмендетілген құнын өтеген жағдайларды қоспағанда, қайта бағалау нәтижесінде «Ғимараттар мен құрылыстар» санатына жататын ғимараттардың құнының артуы өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі. Мұндай жағдайда қайта бағалау нәтижесі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетілген, қайта бағалау нәтижесінде аталған объектілердің алдыңғы көбейтілген құнын есептен шығарған жағдайларды қоспағанда, қайта бағалау нәтижесінде «Ғимараттар мен құрылыстар» санатына жататын ғимараттардың құнының төмендеуі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Мұндай жағдайда қайта бағалау нәтижесі өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(и) Негізгі құралдар және материалдық емес активтер, жалғасы

(ii) Амортизация

Негізгі құралдар және материалдық емес активтер бойынша амортизация оларды тиімді пайдалану болжанған мерзім ішінде тозуды біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Амортизация объектіні сатып алған күннен бастап, ал шаруашылық жүргізу тәсілімен тұрғызылған негізгі құралдар үшін объекті салуды аяқтаған және ол пайдалануға дайын болған кезден бастап есептеледі. Жер телімдері бойынша амортизация есептелмейді.

Амортизацияны есептеу жыл сайын белгіленетін келесі нормаларды пайдалана отырып есептеледі:

Ғимараттар және басқа құрылыстар	1.25-2.50%
Жиһаз және компьютерлік жабдық	5.60-20.00%
Материалдық емес активтер	6.67-100.00%

(к) Алып қойылған мүлік

Алынған активтер келесі ең аз екі шама бойынша есепке алынады: бастапқы құны немесе ықтимал сатудың таза құны бойынша. Ықтимал сатудың таза құны – бұл жұмыстарды аяқтауға және сатуға арналған есептік шығындарды шегергендегі қарапайым іскерлік айналым жағдайында сатудың болжамды бағасы.

(л) Активтердің құнсыздануы

5-ескертпені қараңыз.

Банк пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын келесі қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген бағалау резервін таниды:

- борыштық құрал болып табылатын қаржылық активтер;
- шығарылған қаржылық кепілдік шарттары; және
- қарыз беру бойынша шығарылған міндеттемелер.

Борыштық құралдарға бөлінген инвестициялар бойынша құнсызданудан болатын залал танылмайды.

Банк күтілетін кредиттік залалға құрылған бағалау резервтерін бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалға тең сомда танитын болады. Бұған танылатын резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең болатын келесі қаржы құралдары кірмейді:

- есепті күнгі жай-күйі бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; және
- бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелі елеулі түрде көтерілмеген өзге қаржылық құралдар (жалға беру бойынша дебиторлық берешектен басқасы) (5-ескертпені қараңыз).

Банк егер оның кредиттік рейтингі бүкіл әлемде қабылданған «инвестициялық сапа» рейтингінің анықтамасына сәйкес келсе, онда борыштық бағалы қағаздың кредиттік тәуекелі төмен болады деп есептейді.

12 айлық күтілетін кредиттік залал – бұл есепті күннен кейінгі 12 ай бойы болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолт оқиғаларының салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі. Олар бойынша 12 айлық ККЗ танылатын қаржы құралдары «1-сатыдағы» қаржы құралдарына жатады.

Барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал («Барлық мерзім ішіндегі ККЗ») барлық күтілетін қолданыс мерзімі ішінде қаржы құралы бойынша барлық мүмкін болатын дефолт нәтижесінде ККЗ ретінде белгіленеді. Олар бойынша барлық мерзім ішінде ККЗ танылатын, сатып алынбаған немесе құнсызданған кредиттік актив ретінде құрылмаған қажы құралдары «2-сатыдағы» (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен айтарлықтай артса, бірақ қаржы құралы құнсызданған кредиттік болып табылмаса) және «3-сатыдағы» (егер қаржы құралы құнсызданған кредиттік болып табылса) қаржы құралдарына жатады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(л) Активтердің құнсыздануы, жалғасы

Күтілетін кредиттік залал дефолттың орын алуы дәрежесі бойынша өлшенген кредиттік залалдың есептік бағасын білдіреді. Олар келесідей бағаланады:

- *есепті күнгі жай-күйі бойынша құнсызданған кредиттік болып табылмайтын қаржылық активтерге қатысты:* барлық күтілетін толықтай алынбаған ақша қаражаттарының келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Банкке тиесілі ақша қаражаттарының ағыны мен Банк алуды күтетін ақша қаражаттарының ағыны арасындағы айырма);
- *есепті күнгі жай-күйі бойынша құнсызданған кредиттік болып табылатын қаржылық активтерге қатысты:* күтілетін кредиттік залалды есептеу кредиттеудің қалған барлық мерзімінде кредиттік залал туындауының ықтималдығын салмақтау арқылы жүргізілетін болады;
- *қарыз беру бойынша міндеттемелердің пайдаланылмаған бөлігіне қатысты:* егер қарыз алушы кредит алуға және осы кредит берілетін болса, Банк алуды көздейтін ақша қаражаттарының ағынын алуға қатысты құқықтарын пайдаланатын болса, шарт бойынша Банкке тиесілі ақша қаражаттарының ағындары арасындағы айырманың келтірілген құны ретінде; және
- *қаржылық кепілдіктер шарттарына қатысты:* Банк өтейтін соманы шегергенде шарт ұстаушы көтерген кредиттік залалдың орнын толықтыру үшін шарт ұстаушыға жасалатын күтілетін төлемдердің келтірілген құны ретінде.

Қайта құрылымдалған қаржылық активтер

Тараптардың келісім бойынша қаржылық актив қайта қарастырылған немесе қаржылық активтің талаптары модификацияланған немесе қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қолда бар қаржылық актив жаңасына ауыстырылған жағдайда осы қаржылық активті тануды тоқтату қажеттілігіне қатысты бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік тәуекелдер келесідей бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолда бар активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда модификацияланған қаржылық актив бойынша ақша қаражаттарының күтілетін ағыны қолда бар актив бойынша толық алынбаған ақша қаражаттарының есебіне қосылады (5-ескертпені қараңыз).
- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолда бар активті тануды тоқтатуға әкеп соғатын болса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны тану тоқтатылған сәтте қолда бар актив бойынша түпкілікті ақша қаражаттарының ағыны ретінде қарастырылады. Бұл сома қолда бар қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланумен тануды тоқтату күтілетін кезеңнен бастап есепті күнге дейін дисконтталатын қолда бар қаржылық актив бойынша толық алынбаған сомалардың есебіне қосылады.

Құнсызданған кредиттік қаржылық активтер

Әрбір есепті күнге Банк амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтерге және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық қаржылық активтерге олардың кредиттік құнсыздануына қатысты бағалау жүргізеді. Осындай қаржылық актив бойынша есептелген болашақтағы ақша қаражаттарының ағынына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиға орын алған кезде қаржылық актив «құнсызданған кредиттік» болып табылады.

Қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының куәсі болып, негізінен келесі бақыланатын деректер танылады:

- Қарыз алушының немесе эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- Дефолт немесе төлемді мерзімінен кешіктіру сияқты шарттың талаптарын бұзу;
- Банктің өзге жағдайларда ол қарастырмайтын талаптармен қарызды немесе аванс төлемін қайта құрылымдауы;
- Банкрот болу ықтималдығы немесе қарыз алушының өзге қаржылық қайта ұйымдасуы; немесе
- Қаржылық қиындықтар нәтижесінде бағалы қағаздар бойынша белсенді нарықтың жоғалуы.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(1) Активтердің құнсыздануы, жалғасы

Құнсызданған кредиттік қаржылық активтер, жалғасы

Егер шартта көзделген ақша қаражаттарының ағынын алмау тәуекелінің айтарлықтай төмендегенін және құнсызданудың басқа белгілерінің болмауын дәлелдейтін мән-жайлар болмаса ғана, Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауының салдарынан талаптары қайта қаралған кредит ереже бойынша құнсызданған кредиттік болып есептеледі. Сонымен қатар 90 және одан көп мерзімге мерзімінен кешіктірілген кредиттер құнсызданған кредиттік болып есептеледі

Мемлекет ол бойынша борышкер болып табылатын мемлекеттік облигацияларға бөлінетін инвестицияларды (өзге қаржылық активтер) кредиттік құнсыздануға қатысты бағалау кезінде Банк келесі факторларды қарастырады:

- Облигацияның кірістілігінде көрсетілген кредитті өтеу қабілеттілігін нарықтық бағалау;
- Рейтинг агенттіктері орындаған кредитті өтеу қабілеттілігін бағалау;
- Жаңа борышты шығару үшін елдің капитал нарығына қол жеткізу қабілеті;
- Ұстаушыларға борышты ерікті немесе мәжбүрлі кешіру нәтижесінде залал келтірілуі мүмкін борышты қайта құрылымдау;
- «соңғы инстанциядағы кредитор» ретінде осындай елге қажетті қолдау көрсетуді қамтамасыз етуге, мүмкіндік беретін халықаралық қолдау механизмдерінің болуы, сондай-ақ мемлекеттік органдар мен ведомстволардың осы механизмдерді пайдалану жөнінде көпшілік алдында ниет білдіруі. Бұған көрсетілген механизмдердің іс-әрекетінің тиімділігін және саяси ниетке қарамастан талап етілген критерийлерді сақтау қабілетінің болуын бағалау қосылады.

Қаржылық жағдай туралы жеке есептілікте күтілетін кредиттік залалға бөлінген бағалау резервін көрсету

Күтілетін кредиттік залалға бөлінген бағалау резервінің сомалары Қаржылық жағдай туралы жеке есептілікте келесідей көрсетілген:

- *Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер:* осы активтердің жалпы баланстық құнын азайту ретінде;
- *Қарыз беру бойынша міндеттемелер және қаржылық кепілдік шарттары:* жалпы жағдайда резерв ретінде;
- *Егер қаржы құралы талап етілетін, сондай-ақ талап етілмейтін компонентті қамтитын болса және Банк талап етілген бөлігі (берілген кредит) бойынша күтілетін кредиттік залалдан бөлек қарыз беру бойынша қабылданған міндеттемеге қатысты күтілетін кредиттік залалды анықтай алмаса:* Банк екі компонент бойынша залалға бөлінген жиынтық бағалау резервін ұсынады. Жиынтық сома талап етілген бөлігінің (берілген кредит) жалпы баланстық құнын азайту ретінде көрсетіледі. Берілген кредиттің жалпы баланстық құны бойынша залалға бөлінген бағалау резервінің шамасын кез келген ұлғайту резерв ретінде көрсетіледі; және
- *Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар:* залалға бөлінген бағалау резерві қаржылық жағдай туралы жеке есепте танылмайды, өйткені осы активтердің құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда залалға бөлінген бағалау резервінің шамасы әділ құнын өзгерту резерві құрамында көрсетіледі және танылады.

Есептен шығару

Қаржылық активтің толық сомасын немесе оның бір бөлігін өтеу бойынша негізді күтулер болмаған кезде, кредиттер мен борыштық бағалы қағаздар (ішінара немесе толық сомада) есептен шығарылады. Ережеге сәйкес бұл Банктің қарыз алушының есептен шығарылатын берешек сомасын өтеу үшін жеткілікті көлемде ақша қаражаттары ағынын генерациялайтын активтерінің немесе кіріс көзінің жоқ екенін айқындайтын жағдайы. Бұл бағалау әр актив үшін жеке орындалады.

Бұрын есептен шығарылған соманы өтеу пайда немесе залал туралы және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есепте «борыштық активтердің құнсыздануынан болған залал» бабында көрсетіледі.

Есептен шығарылған қаржылық активтерге қатысты Банк тиесілі сомаларды өтеу бойынша саясатқа сәйкес берешекті өндіріп алу бойынша қызметті жүзеге асыруды жалғастыра алады

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(л) Активтердің құнсыздануы, жалғасы

Қаржылық емес активтер

Кейінге қалдырылған салық активтерінен басқа өзге қаржылық емес активтер құнсыздану белгісінің болуына қатысты әрбір есепті күнгі жай-күйі бойынша бағаланып отырады. Гудвилдің өтеу құны әрбір есепті күнгі жай-күйі бойынша бағаланып отырады. Қаржылық емес активтердің өтеу құны дегеніміз – сату бойынша шығындарды және пайдаланудан түскен құндылықтарды шегергендегі әділ құннан алынған ең үлкен шама. Пайдалану құндылықтарын белгілеген кезде болашақтағы болжалды ақша қаражаты ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады.

Ақша қаражаты ағынын түрлендірмейтін, өзге активтермен түрленетін ақша қаражаты ағындарынан айтарлықтай дәрежеде тәуелсіз болып келетін актив үшін өтеу құны актив тиесілі болып табылатын ақша қаражатын түрлендіретін активтер тобы бойынша анықталады. Құнсызданудан болған залал активтің немесе ақша қаражатын түрлендіретін активтер тобының баланстық құны оның өтеу құнынан асып кеткен кезде танылады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған барлық залал пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі және өтелетін құнды белгілеген кезде пайдаланылатын бағаларда өзгерістер болған жағдайда ғана қайта қалпына келтіріледі. Активтің құнсыздануынан болған кез келген залал осындай активтің баланстық құны оның құнсызданудан болған залал жеке қаржылық есептілікте көрсетілмейтін жағдайда болатын баланстық құнынан аспайтын (амортизация шегерілген) көлемде қайта қалпына келтіріледі. Гудвилдің құнсыздануынан залалға есептен шығарылған сомалар қалпына келтірілмейді.

Бірлескен ынтымақтастық шарты бойынша дебиторлық берешек жасалған күні әділ құны бойынша бағаланды (19-ескертпе).

(м) Резервтер

Банктің болған оқиғаның нәтижесінде заңдық немесе негізделген міндеттемесі туындаған және осы міндеттемені орындау үшін қаражат аудару қажеттілігі туындауының ықтималдығы болған жағдайда, резерв қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетіледі. Егер осындай міндеттеменің сомасы едәуір болса, онда резервтер ақшаның уақытша құнына жүргізілген ағымдағы нарықтық бағалауды және оның қай жерде қолданылатынын, осы міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, болашақтағы болжалды ақша қаражаты ағындарын дисконттау арқылы белгіленеді.

(н) Қаржылық кепілдік беру шарттары және қарыз беру бойынша міндеттемелер

Ағымдағы шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында Банк пайдаланылмаған кредиттік желіні, аккредитивтерді және кепілдіктерді қамтитын кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелерді өзіне қабылдайды және кредиттік сақтандырудың өзге нысандарын ұсынады.

Қаржылық кепілдік беру шарты – бұл шартта көрсетілген борышкердің шартты құралдың талаптарында белгіленген мерзімде төлемді жүргізбегені нәтижесінде кепілдік ұстаушыға келтірілген залалды өтеу үшін Банкті кепілдік ұстаушыға нақты төлемдерді жүргізуге міндеттейтін шарт. Қарыз беру бойынша міндеттемелер – бұл алдын ала келісімге алынған талаптармен және белгіленген мерзімде қарыз беруге қатысты нақты міндеттеме.

Шығарылған қаржылық кепілдік беру шарттары немесе нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыз беруге қатысты міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады. Нәтижесінде олар екі шаманың: 9-ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған залалға бөлінген бағалау резерві сомасының және 15-ХҚЕС-тің (IFRS) принциптеріне сәйкес танылған, сәйкес жағдайларда жиналған кіріс сомасын шегергенде бастапқыда танылған соманың ең жоғарғысы бойынша бағаланады.

Банктің пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қарыз беру бойынша шығарылған міндеттемелері жок. Қарыз беру бойынша шығарылған басқа міндеттемелер бойынша: Банк залалға бөлінген бағалау резервін мойындайды.

(о) Акционерлік капитал

(i) Жай акцияла

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жай акцияларды және акцияларға белгіленген опциондарды шығаруға тікелей байланысты шығыс кез келген салық нәтижелерін шегергендегі меншікті капиталдың азаюы ретінде танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(о) Акционерлік капитал, жалғасы

(ii) Артықшылықты акциялар

Сатып алуға болмайтын және олар бойынша дивиденд төлеу міндетті болып табылмайтын артықшылықты акциялар капиталдың құрамында көрсетіледі.

(iii) Меншікті акцияларды сатып алу

Банк меншікті акцияларды сатып алған жағдайда, осы сатып алуға тікелей байланысты шығысты қосқанда, төленген сома жеке қаржылық есептілікте меншікті капиталдың азаюы ретінде көрсетіледі.

(iv) Дивидендтер

Банктің дивиденд төлейтінін жариялау және оны төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының реттеуінде болады.

Жай акциялар бойынша дивиденд жеке қаржылық есептілікте жариялануы бойынша бөлінбеген пайданы пайдалану ретінде көрсетіледі.

(п) Салық салу

Табыс салығы сомасы ағымдағы салық сомасы мен кейінге қалдырылған салық сомасын қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетілетін операцияларға жататын немесе сәйкесінше өзге жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншікті капиталдың құрамында көрсетілетін тікелей капиталдың шоттарында көрсетілетін меншік иелерімен жасалған операцияларға жататын сомаларды қоспағанда, пайда немесе залал құрамында толық көлемде көрсетіледі.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы есепті күнгі жай-күйі бойынша қолданыста болған табыс салығы бойынша мөлшерлемелерді, сонымен қатар алдыңғы есепті жылдар ішіндегі табыс салығы сомаларын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасын ескере отырып, бір жыл ішіндегі салық салынатын пайданың болжалды мөлшерінің негізінде есептеледі. Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелердің есебіне дивидендке байланысты туындаған салық міндеттемесінің мөлшері де кіреді.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің оларды жеке қаржылық есептілікте көрсету мақсаты үшін айқындалатын баланстық құны және олардың салық базасы арасында туындайтын мерзімдік айырмаларға қатысты көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық мынадай мерзімдік айырмаларға қатысты танылмайды:

- бастапқы тану кезінде гудвилді көрсетуге байланысты және салық салынатын базаны азайтпайтын айырмалар,
- бизнесті біріктіру бойынша мәміле болып табылмайтын және бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға да немесе салықтық залалға да әсерін тигізбейтін мәмілелерді жүзеге асыру нәтижесінде активтер мен міндеттемелерді бастапқы таныған кезде туындайтын айырмалар; және
- еншілес, қауымдасқан кәсіпорындарға және біріккен қызметке Банктің көрсетілген айырмаларды іске асыру уақытын бақылау мүмкіндігі және олардың таяудағы болашақта іске асырылатынына сенімділік болады деген шамада инвестиция салуға байланысты мерзімдік айырмалар.

Кейінге қалдырылған салық активтері пайдаланылмаған салық залалына, пайдаланылмаған салық кредитіне және шегерілетін мерзімдік айырмаларға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін болашақтағы салық салынатын пайданы алу есебінен іске асыратындай шамада танылады. Болашақтағы салық салынатын пайданың көлемі сәйкес қайта қалпына келтірілуі тиіс салық салынатын мерзімдік айырмалардың негізінде белгіленеді. Кейінге қалдырылған салық активтерінің көлемі әрбір есептік күнгі жай-күйі бойынша талданады және сәйкес салықтық пайданы іске асыру ықтималдығы төмендеген шамада азаяды. Мұндай есептен шығарулар болашақта салық салынатын пайданың болу ықтималдығы артқан жағдайда қайта қалпына келтіріледі.

Танылмаған кейінге қалдырылған активтер әрбір есепті күнге екінші рет бағаланып отырады және болашақтағы салық салынатын пайда осы кейінге қалдырылған салық активінің орнын толтыруға мүмкіндік беретіндей шамада танылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫ, ЖАЛҒАСЫ

(т) Салық салу, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық, жалғасы

Кейінге қалдырылған салықтың мөлшері болашақта, яғни есепті күнгі жай-күйі бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген заңнаманы негізге ала отырып, мерзімдік айырмаларды қайта қалпына келтіру сәтінде қолданылатын салықтық мөлшерлемелерді негізге ала отырып белгіленеді. Кейінге қалдырылған салықты бағалау Банк есепті кезеңнің соңында активтер мен міндеттемелердің баланстық құнының орын толтыруды немесе оны өтеуді жоспарлап отырған тәсілге байланысты салықтық салдарды көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен салықтық міндеттемелер ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есептеу бойынша заңда бекітілген құқық болған және осы активтер мен міндеттемелер бір салық органы бір салық салынатын кәсіпорыннан не әртүрлі салық салынатын кәсіпорындардан алатын пайдаға салынған салықтарға жатқан, бірақ осы кәсіпорындар ағымдағы салықтық міндеттемелер мен салық активтерін таза негізде реттеуді көздесе немесе осы кәсіпорындардың салық активтерін іске асыру олардың салықтық міндеттемелерін өтеумен бір уақытта жүзеге асырылған жағдайларда есептеледі.

(р) Сегменттік есептілік

Операциялық сегмент коммерциялық қызметке тартылған Банк қызметінің компонентін білдіреді, осы қызметтен Банк пайда алады немесе зиян шегеді (Банк қызметінің басқа да компоненттерімен жүргізілетін операцияларға қатысты кіріс пен шығысты қоса алғанда), оның қызметінің нәтижесін операциялық шешімдерді қабылдау үшін жауапты тұлға сегменттер арасындағы ресурстарды бөлу кезінде және олардың қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау кезінде тұрақты талдайды және оған қатысты қаржылық ақпарат қолжетімді болады.

(с) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттар мен түсіндірмелер

Бірқатар жаңа стандарттар мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен, 2023 жылғы 1 қаңтардан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Алайда Банк осы жеке қаржылық есептілікті дайындаған кезде, жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмаған.

Стандарттарға енгізілген келесі түзетулер мен түсіндірмелер Банктің жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал етпейді деп күтілуде:

- «Кері жалға алу арқылы сату кезінде жалға алу бойынша міндеттеме» (16-ХКЕС-ке енгізілетін түзетулер (IFRS));
- “Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді деп жіктеу” және “Ковенанттармен ұзақмерзімді міндеттемелер” (1-ХКЕС-ке (IAS) енгізілетін түзетулер);
- «Жеткізушілерді қаржыландыру туралы уағдаластықтар» (7-ХКЕС-ке (IAS) және 7-ХКЕС-ке (IFRS) түзетулер).

Жаңа Стандарттарға енгізілген және 2023 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген түзетулер Банктің жеке қаржылық есептілігіне ықпалын тигізген жоқ.

4. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ

“Eco Center Bank” АҚ-ты (бұрынғы «Альфа-Банк» ЕБ АҚ) сатып алу

2022 жылғы 5 мамырда Банк «Альфа-Банк» АҚ-тың жай акцияларының 100%-ын сатып алды. 2022 жылғы 13 мамырда заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу жүргізілді және «Альфа-Банк» АҚ атауы «Eco Center Bank» АҚ болып өзгертілді.

2022 жылғы 3 тамызда Банк акционерлерінің және «Eco Center Bank» АҚ бірлескен жалпы жиналысында «Eco Center Bank» АҚ-тың Банкке қосылуы туралы шешім қабылданды.

2022 жылғы 2 қыркүйекте ҚНРДА Банкке 2022 жылғы 5 қыркүйекте жүзеге асырылған «Eco Center Bank» АҚ-тың Банкке қосылуы арқылы ерікті түрде қайта ұйымдастыруды жүзеге асыруға рұқсат берге қаулы етті.

Келесі кестеде біріктіру күніне «Eco Center Bank» АҚ сатып алған активтерге және қабылданған міндеттемелерге қатысты танылған сомалар туралы жинақталған ақпарат берілген.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

4. БИЗНЕСТЕРДІ БІРІКТІРУ, ЖАЛҒАСЫ

«Eco Center Bank» АҚ (бұрынғы «Альфа-Банк» ЕБ АҚ) сатып алу, жалғасы

«Банк ЦентрКредит» АҚ-ға қосылған күнгі «Eco Center Bank» АҚ-тың баланстық құны	2022 жылғы 5 қыркүйек
Активтер	
Ақша қаражаты және оның баламалары	52,298
Клиенттерге берілген несиелер	3,383
Ағымдағы табыс салық бойынша талаптар	543
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	18,535
Өзге активтер	12,416
Сату үшін ұсталатын ұзақмерзімді активтер	1,243
Барлық актив	88,418
Міндеттемелер	
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	49
Клиенттердің қаражаты	23,626
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	4,675
Басқа міндеттемелер	5,846
Барлық міндеттеме	34,196
Таза активтер	54,222

*біріктіру күнінде «Eco Center Bank» АҚ активтері мен міндеттемелерінің әділ құны олардың баланстық құнына шамамен тең болды.

Біріктіру кезінде «Eco Center Bank» АҚ таза активтерінің сомасы 54,222 млн теңге құрады. Біріктіру күніндегі «Eco Center Bank» АҚ таза активтері мен Банктің «Eco Center Bank» АҚ-қа инвестиция жасау сомасы арасындағы 4,222 млн. теңге мөлшеріндегі айырма меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте еншілес компания «Eco Center Bank» АҚ-тың Банкке қосылуы нәтижесіндегі әсер ретінде танылды.

2022 жылғы 31 мамырда «Eco Center Bank» ЕБ АҚ Банкке 80,000 млн теңге мөлшерінде дивиденд төледі.

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ

Осы ескертпеде Банктің қаржылық тәуекелдерге ұшырағыштығы туралы ақпарат ұсынылған. Банк қолданатын қаржылық тәуекелдерді басқару саясаты туралы ақпарат Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша жеке қаржылық есептілігінің 27-ескертпесінде көрсетілген.

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомасы

Есеп саясатының сипаттамасы 3 (л)-ескертпеде ұсынылған.

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі

Қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілу жағдайының орын алғанын бағалаған кезде, Банк дәлелді және расталатын, шамадан тыс шығынданусыз және күш салусыз қол жеткізуге болатын ақпаратты қарастырады. Бағалау сандық және сапалық ақпаратты, сонымен қатар Банктің тарихи тәжірибесіне, кредиттің сапасына және болжамды ақпаратқа жасалған сараптамалық бағалауға негізделген талдауды қамтиды.

Бағалаудың мақсаты:

- есепті күнгі жай-күйі бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт болуының ықтималдығын; және
- кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияны бастапқы таныған кезде белгіленген уақыт сәтіне қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт болуының ықтималдығын (егер орынды болса, мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтуді өзгерту есебімен түзетілген) салыстыру арқылы кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияға қатысты кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілу жағдайының орын алғанын анықтау болып табылады.

Банк кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілу жағдайының орын алғанын анықтау үшін үш критерийді қолданады:

- дефолт болу ықтималдығының өзгеруіне негізделген сандық критерий (қаржы құралының әрбір тәуекел-тобы үшін дефолт ықтималдығының 100%-дан 200%-ға дейін салыстырмалы ұлғаюының жол берілетін шектері белгіленеді);
- сапалы белгілер; және
- мерзімінен кешіктіруді 30 күнге шектеу.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің граация (рейтинг) деңгейі

Банк кредиттік тәуекелге ұшырайтын әр позицияға дефолт тәуекелін болжау үшін пайдаланылатын әртүрлі деректердің негізінде, сонымен қатар кредиттің сапасына қатысты сараптамалық жорамалды қолдану арқылы кредиттік тәуекелдің тиісті рейтингін белгілейді. Кредиттік тәуекелдің рейтингі дефолттың орын алу тәуекелінің индикаторы болып табылатын сапалық және сандық факторларды пайдалану арқылы анықталады. Бұл факторлар кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияның және қарыз алушының түрінің сипаттамасына байланысты өзгереді.

Кредиттік тәуекелдің рейтингі кредиттік рейтингтің нашарлау шамасы бойынша дефолттың орын алу тәуекелі экспонент бойынша өсетіндей етіп айқындалады және калибрлік тексеруден өтеді – мысалы, кредиттік рейтингтің 1-ші және 2-ші рейтингтерінің арасындағы айырма кредиттік рейтингтің 2-ші және 3-ші рейтингтерінің арасындағы айырмадан азырақ.

Кредиттік тәуекелге ұшырайтын әрбір позиция қарыз алушы туралы қолда бар ақпараттың негізінде бастапқы тану күніндегі кредиттік тәуекелдің белгілі бір рейтингіне жатқызылатын болады. Кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияларға тұрақты түрде мониторинг жүргізілетін болады. Бұл жағдай бастапқы тану кезінде позицияны кредиттік тәуекелдің басқа деңгейіне ауыстыруға әкеп соқтыруы мүмкін. Мониторинг әдетте келесі деректерге талдау жасауды көздейді.

Кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар (корпоративтік клиенттер)	Кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар (корпоративтік және бөлшекті клиенттер)
- Тұрақты түрде талдау жасау нәтижесінде алынған ақпарат, қарыз алушылар туралы ақпарат – мысалы, аудит жүргізілмеген қаржылық есептілік, басқарушылық есептілік, бюджеттер, болжамдар мен жоспарлар. Ерекше назар аударылатын көрсеткіштер: жалпы пайда, қаржылық тетік көрсеткіштері, борышқа қызмет көрсету коэффициенті, шектеулі талаптарды («ковенанттар») сақтау, басқару сапасы, негізгі басқарушылық қызметкерлердің құрамындағы өзгерістер. - Кредиттік рейтинг агенттіктерінің деректері, баспасөзге жарияланған ақпарат, сыртқы кредиттік рейтингтердің өзгерісі туралы ақпарат. - Егер бұл ақпарат қолжетімді болса, эмитенттердің кредиттік дефолты бойынша облигациялар мен своптардың котировкасы. - Қарыз алушының қызметін жүзеге асыруының саяси, нормативтік және технологиялық саладағы немесе оның шаруашылық қызметіндегі нақты және күтілетін елеулі өзгерістер.	- Мерзімінен кешіктірілген берешектің мәртебесі туралы ақпаратты қосқанда, төлемдер туралы ақпарат. - Ұсынылған лимитті пайдалану. - Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарастыру туралы өтінімдер және өтінімдерді қанағаттандыру. - Қаржылық, экономикалық талаптардың және қызметті жүзеге асыру талаптарының ағымдағы және болжанған өзгерістері.

Дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құру

Кредиттік тәуекелдің рейтингілері кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар үшін дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құрған кезде негізгі бастапқы деректер болып табылады. Банк юрисдикцияға немесе өңірге, өнім мен қарыз алушының түріне, сондай-ақ кредиттік тәуекелдің рейтингіне байланысты талданатын берешекке қызмет көрсету сапасы және кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияларға қатысты дефолттың деңгейі туралы мәліметтер жинайды.

Банк жиналған деректерді талдау және кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар үшін қалған кезең ішіндегі дефолт ықтималдығының және уақыттың өтуімен олардың өзгеруіндегі күтулердің бағасын алу үшін статистикалық модельді пайдаланады.

Осы талдау дефолттың деңгейіндегі өзгерістер мен негізгі макроэкономикалық факторлардағы өзгерістер арасындағы өзара байланысты анықтауды және сұрыптауды, сонымен қатар кейбір басқа факторлардың (мысалы, кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау тәжірибесінің) дефолт тәуекеліне әсерінің жан-жақты талдамасын қамтиды. Кредиттік тәуекелге ұшырайтын көптеген позициялар үшін негізгі макроэкономикалық көрсеткіш болып ЖІӨ өсуі болуы мүмкін.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі, жалғасы

Дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құру, жалғасы

Банк болжамды ақпаратты бағалаған кезде сараптамалық жорамалды пайдаланады. Бұл бағалау сыртқы деректер көздерінен алынған ақпаратқа негізделген (болжамды ақпаратты қосу туралы төменде көрсетілген ақпаратты қараңыз). Банк бұл болжамдарды дефолт ықтималдығының бағалауын түзету үшін пайдаланады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілуін анықтау

Кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілуін анықтау критерийлері кредиттеудің сан алуан түрлеріне байланысты, оның ішінде корпоративтік клиенттер мен жеке тұлғаларға қатысты, сонымен қатар портфельге байланысты әртүрлі болады және дефолт ықтималдығының көрсеткіші белгілерінің сандық өзгерістерін, соның ішінде мерзімінен кешіктірілген мерзім бойынша «шектегіш» белгісін, сондай-ақ қатар сапалық факторларды қамтиды.

Егер Банк қолданатын модельдей әдістерінің негізінде контрагенттің қаржылық-экономикалық жағдайының нашарлауына әкеп соғатын объективті факторлардың байқалатынын белгіленсе, Банк кредиттік тәуекелге ұшырайтын нақты позиция бойынша кредиттік тәуекелдің оны бастапқы тану сәтінен бастап елеулі түрде артты деп есептейді. Кредиттік тәуекелдің елеулі артуына қатысты бағалау жүргізу кезінде қалған барлық мерзім бойынша күтілетін кредиттік залалдар өтеу мерзімін өзгерту есебімен түзетіледі.

Егер оған сандық талдау аясында әсері толық мөлшерде уақытылы анықталмайтын, Банктің кредиттік тәуекелін басқару процесіне байланысты сапалы белгілер көрсететін болса, кредиттік тәуекелдің артуы маңызды болып қарастырылуы мүмкін. Бұл ерекше қадағалау тізімінде болу, 3-сатыға өткізбейтін қайта құрылымдау белгісінің болуы сияқты тәуекелі жоғары нақты критерийлерге сәйкес келетін, кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияларға қатысты. Аталған сапалы факторларды бағалау кәсіби жорамалдың негізінде және тиісті өткен тәжірибе есепке алынып жүргізіледі.

Бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі көтерілуін куәландыратын «Шектегіш» белгісі ретінде Банк ол бойынша осы белгі бойынша мерзімінен кешіктірілген берешек күндерінің саны 7 күнді құрайтын банкаралық берешек пен бағалы қағаздарды қоспағанда, осы актив бойынша мерзімінен кешіктірілген берешек күндерінің саны 30 күннен асқан деген болжам жасайды. Мерзімінен кешіктірілген берешек күндерінің саны төлемнің толық сомасы алынбаған күнгі жай-күйі бойынша ерте басталған күннен бастап күндер санын есептеу арқылы анықталады. Төлем жүргізілетін күн қарыз алушыға ұсынылуы мүмкін жеңілдік кезеңі есепке алынбай айқындалады.

Егер бастапқы тану сәтіне қатысты кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы болмағанын куәландыратын белгілер болса, онда тиісті құрал бойынша залалға бөлінген бағалау резерві қайтадан 12 айлық ККЗ мөлшерінде бағаланатын болады. Кредиттік келісімнің қаралған талаптарын бұзу сияқты кредиттік тәуекелдің артуының кейбір сапалы белгілері белгінің өзі жойылғаннан кейін орын алуын жалғастыратын дефолттың туындау тәуекелінің артуын куәландырады. Мұндай жағдайларда Банк «сынақ мерзімін» белгілейді, оның ішінде қаржылық актив бойынша төлемдер осы актив бойынша кредиттік тәуекелдің жеткілікті мөлшерде төмендегенін дәлелдеу үшін белгіленген мерзімде және сомаларға сәйкес орындалуы қажет. Шартта көзделген кредит талаптары өзгерген кезде барлық мерзім ішінде ККЗ тану үшін критерийлердің қанағаттандырылмайтынын куәландыру белгісі шарттың модификацияланған талаптарына сәйкес уақытылы төлемдер статистикасын қамтиды.

Банк төмендегілерге көз жеткізу үшін жүйелі түрде тексерулер жүргізу арқылы кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуін анықтау мүмкіндігіне қатысты критерийлерді тексереді:

- критерийлер кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияға қатысты дефолт жағдайы орын алғанға дейін кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуін анықтауға мүмкіндік береді;
- критерийлер актив бойынша берешек 30 күннен астам мерзімінен кешіктірілген кездегі уақытпен сәйкес келмейді;
- кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуінің анықталуы мен дефолт оқиғасының орын алуы арасындағы орташа уақыт кезеңі саналы болып табылады;
- кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар ол бойынша бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залал сомасында танылатын портфель құрамынан (1-саты) құнсызданған кредиттік активтер портфелі құрамына (3-саты) тікелей ауыстырылмайды;

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің едәуір артуының орын алғанын анықтау, жалғасы

- кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияларды ол бойынша бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залал сомасында танылатын портфель құрамынан (1-саты) ол бойынша бағалау резерві барлық мерзім ішінде күтілетін кредит залал сомасында танылатын портфель құрамына (2-саты) ауыстырған кезде күтілетін кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резерві шамасының негізсіз құбылмалылығы жоқ.

Модификацияланған қаржылық активтер

Кредит бойынша шартта көзделген талаптар бірқатар себептерге, оған қоса нарықтағы жағдайдың өзгеруіне, клиенттерді ұстап қалуға және қарыз алушының кредитті өтеуге қабілеттілігінің ағымдағы немесе ықтимал нашарлауына қатысты болмайтын басқа да факторларға байланысты модификациялануы мүмкін. Талаптары модификацияланған қолда бар кредитті есепте тану тоқтатылуы мүмкін және 3(e) (ii))-ескертпеде сипатталған есеп саясатына сәйкес әділ құны бойынша модификацияланған талаптармен жаңа кредит есебінде танылуы көрсетілген.

Егер қаржылық активтің талаптары өзгертілетін болса және талаптарды модификациялау қаржылық активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі түрде артуының орын алғанын анықтау төмендегілерді салыстыру арқылы жүргізіледі:

- шарттың модификацияланған талаптарының негізінде есепті күнгі жай-күйі бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт болуының ықтималдығы; және
- шарттың бастапқы талаптарының негізінде қаржылық активті бастапқы таныған кезде белгіленген уақыт сәтіне қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігінде дефолт болуының ықтималдығы.

Кредит талаптарын модификациялау оның танылуын тоқтатын болса, қайта танылған кредит 1-сатыға қатысты болады (танылған күні құнсызданған кредиттік болып табылмайды деген талаппен).

Банк қайтарылатын берешек сомасын ұлғайту және дефолт тәуекелін азайту үшін қаржылық қиындықтарға ұшыраған клиенттердің кредиттері бойынша талаптарды қайта қарайды («кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау тәжірибесі»). Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау бойынша Банктің саясатына сәйкес егер дефолт оқиғасы орын алса немесе дефолттың орын алу қаупі жоғары болса, сондай-ақ борышкер шарттың бастапқы талаптарына сәйкес төлем жасау үшін барлық күшін жұмсағаны белгілі болса, өзінің Банк алдындағы міндеттемелерін қайта қаралған талаптармен орындай алатыны болжанған жағдайда, борышкер қазіргі кезде өзінің борышы бойынша дефолтқа жол берген немесе дефолттың орын алу тәуекелі жоғары болған және борышкердің қайта қаралған талаптарды орындай алатыны болжанған жағдайда, талаптар әрбір жеке клиентке қатысты қайта қаралады.

Қайта қаралған талаптар әдетте өтеу мерзімін ұзартуды, пайызды төлеу мерзімін өзгертуді және шарттың шектеу қоятын талаптарын (ковенанттар) өзгертуді қамтиды. Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау саясаты жеке тұлғаларға берілген кредиттерге, сондай-ақ заңды тұлғаларға берілген кредиттерге қатысты қолданылады.

Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарастыру аясында модификацияланған қаржылық активтер бойынша дефолт ықтималдығын бағалау талаптарды модификациялаудың пайызды және негізгі соманы алу бойынша Банктің мүмкіндіктерін жақсартуға немесе қалпына келтіруге әкеп соққанын не соқпағанын, сондай-ақ Банктің осындай кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарастыруға қатысты алдыңғы тәжірибесін көрсетеді. Осы процестің аясында Банк шарттың модификацияланған талаптарына қатысты қарыз алушының борыш бойынша қызмет көрсету сапасын бағалайды және әртүрлі жүріс-тұрыс факторларын қарастырады.

Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау кредиттік тәуекелдің елеулі түрде артуының сапалы индикаторын білдіреді, сонымен қатар кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарастыру ниеті кредиттік тәуекелге ұшырайтын позиция құнсызданған кредиттік болып табылуы мүмкін екенін куәландырады (3(л)-ескертпені қараңыз). Клиент кредиттік тәуекелге ұшырайтын позиция құнсызданған кредиттік болып есептелгенге / ол бойынша дефолт оқиғасы орын алған немесе оның дефолт ықтималдығы залалға бөлінген бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағаланатындай төмендеген болып есептелгенге дейін белгіленген уақыт кезеңі ішінде төлемді уақытылы, тұрақты түрде жүргізуі қажет.

«Дефолт» ұғымының анықтамасы

Банк қаржылық активтерді келесі жағдайларда дефолт оқиғасы орын алған қаржылық активтерге жатқызады:

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі, жалғасы

«Дефолт» ұғымының анықтамасы, жалғасы

- қарыз алушының Банк алдындағы кредиттік міндеттемелерінің Банктің кепілдік қамсыздандыруды (болған кезде) іске асыру сияқты іс-әрекеттерді қолдануынсыз толық көлемде өтелетіні екіталай; немесе
- қарыз алушының кез келген елеулі кредиттік міндеттемелер бойынша Банк алдындағы берешегі мерзімінен 90 күннен аса уақытқа кешіктірілген;
- кредит бойынша өзінің міндеттемелеріне қатысты төлем жасауға қабілетсіз болуына байланысты қарыз алушының банкрот болуы нәтижесінде активті қайта құрылымдау ықтималдығы туындайды.

Қарыз алушының міндеттемелері бойынша дефолт оқиғасының орын алуын бағалаған кезде, Банк келесі факторларды ескеретін болады:

- сапалық: мысалы, шарттың шектеу қоятын талаптарын (ковенанттарды) бұзу;
- сандық: мысалы, мерзімінен кешіктірілген берешектің мәртебесі және бір эмитенттің Банктің алдында өзге міндеттемелері бойынша төлем жасамауы; сонымен қатар
- өзінің және сыртқы дереккөздерден алынған өзге ақпарат.

Қаржы құралы бойынша дефолт оқиғасының туындауын бағалаған кездегі бастапқы деректер және олардың маңыздылығы жағдаяттардағы өзгерістерді көрсету үшін уақыт өткен сайын өзгеріп отыруы мүмкін.

Болжамды ақпаратты қосу

Банк болжамды ақпаратты қаржы құралын бастапқы тану сәтінен кредиттік тәуекелдің елеулі түрде артуына қатысты бағалауға, сондай-ақ күтілетін кредиттік залалдар бағалауына қосады. Банк болжамды ақпаратты бағалау үшін сараптамалық жорамалды пайдаланады. Осы бағалау сыртқы дереккөзден алынған ақпаратқа негізделген.

Банк қаржы құралдарының әрбір портфелі бойынша кредиттік тәуекел мен кредиттік залалға әсер ететін негізгі факторлардың тізбесін айқындап, құжат жүзінде ресімдеді және тарихи деректер талдамасын қолдана отырып, макроэкономикалық айнымалылар, кредиттік тәуекелдер және кредиттік залал арасындағы өзара байланысты бағалайды. Негізгі фактор болып ЖІӨ болжамы танылады.

Қаржылық активтердің әртүрлі портфельдері бойынша негізгі көрсеткіш пен дефолт оқиғасының және залал деңгейінің арасындағы болжанатын қатынастар соңғы 5 жылдағы тарихи деректерге талдау жасау негізінде әзірленді.

Күтілетін кредиттік залалды бағалау

Күтілетін кредиттік залалды бағалау кезінде негізгі бастапқы деректер болып келесі айнымалылардың уақытша құрылымы танылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайдағы залалдың шамасы (LGD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайда, тәуекелге ұшырайтын сома (EAD көрсеткіші).

1-сатыға қатысты кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар үшін ККЗ 12 айлық PD көрсеткішін LGD көрсеткішіне және EAD шамасына көбейту арқылы есептеледі.

Аталған көрсеткіштер Банк пайдаланатын статистикалық модельдердің және басқа да тарихи деректердің негізінде алынады. Оларды жоғарыда көрсетілген болжамды ақпаратты есепке ала отырып түзету қажет.

PD көрсеткіштерін бағалау кредиттік тәуекелінің сипаттамалары ұқсас қарыздар тобына өту коэффициенті әдісін (Марков шынжыры) қолдану арқылы әрбір қарыздар тобы үшін жеке есептелетін, белгіленген мерзімде жүргізілген көрсеткіштерді бағалауды білдіреді. Тарихи деректерге негізделген көшу матрицасының көмегімен кредиттік портфель сегментінің мерзімінен кешіктірілген мерзімнің бір сегментінен 3-сатыға (дефолт) өту ықтималдығы айқындалады. Тарихи деректердің терендігі кемінде 60 кезеңді қамтуы тиіс. Макроэкономикалық факторларды есепке ала отырып, орташаландырылған өту матрицасын түзету әр сегменттің орташаландырылған матрицасын стандартты қалыпты бөлуді және макроэкономикалық фактордың z-критерийін қосу әдісімен жүзеге асырылады. Макроэкономикалық фактор болып ЖІӨ өсуі танылады. Макроэкономикалық факторларды есепке ала отырып, есеп айырысуды құру көзі болып ресми статистикалық деректер (Қазақстан Республикасының реттеуші органдарының, статистикалық органдарының ресми сайттары) танылады. PD көрсеткіштері кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияларды өтеудің шартты мерзімдері және мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулер есепке алынып бағаланады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік тәуекелдің елеулі түрде көтерілуі, жалғасы

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау, жалғасы

Банк LGD көрсеткішін өз міндеттемелері бойынша дефолтқа жол берген контрагенттерге қатысты ақша қаражаттарын қайтару коэффициенттері туралы ақпараттың негізінде бағалайды. LGD бағалау модельдерінде қамсыздандырудың құрылымы, түрі, талаптың үлкендік дәрежесі, контрагенттің қызметін жүзеге асыру саласы және қаржылық активтің ажырамас бөлігі болып табылатын кез келген қамсыздандыруды өтеуге жұмсалатын шығындар есепке алынған. LGD көрсеткіштері әртүрлі экономикалық сценарийлер есепке алынып түзетіледі және жылжымайтын мүлікпен қамсыздандырылған кредиттерге қатысты қолданылады - жылжымайтын мүлік бағасының өзгеру мүмкіндігі есепке алынған. Олар дисконттау факторы ретінде пайыздың тиімді мөлшерлемесі қолданылып, дисконтталған ақша қаражаттары ағынының негізінде есептеледі.

Дефолт болған жағдайда, тәуекелге ұшырайтын сома дефолт орын алған күні кредиттік тәуекелге ұшырағыш шаманың есептік бағасын білдіреді. Аталған көрсеткішті Банк шарттың талаптарына, оған қоса дисконт және сыйлықақы амортизациясына сәйкес осы шаманың күтілетін өзгерістерін есепке ала отырып, есепті күнгі ағымдағы шамаға байланысты есептейді. Қаржылық активі үшін EAD шамасы болып дефолт орын алған сәттегі жалпы баланстық құн танылады. Қарыз беру бойынша міндеттемелер үшін EAD шамасы талап етілген соманы, сондай-ақ тарихы зерттеулер мен болжамдар негізінде бағаланатын шарттар бойынша талап етілуі мүмкін күтілетін сомаларды қамтиды. Қаржылық кепілдік шарттары үшін EAD шамасы қаржылық кепілдікті орындау сәтінде төленуі тиіс соманы білдіреді.

Жоғарыда көрсетілгендей, 1-сатыға жатқызылған қаржылық активтер үшін PD ең көп 12 айлық көрсеткішін пайдалану талабымен Банк шарт бойынша тәуекелдерді басқару мақсатында ұзақ мерзімді қарастыратын болса да, оның ішінде кредиттік тәуекелге ұшырайтын ең көп кезең ішінде (оған қоса мерзімін ұзартуға қатысты кез келген опциондар) дефолт тәуекелін есепке ала отырып, күтілетін кредиттік залалды бағалайды.

Егер параметрді модельдеу топтық негізде жүзеге асырылатын болса, онда қаржы құралдары тәуекелдің жалпы сипаттамалары негізінде топтастырылады, олар төмендегілерді қамтиды:

- құралдың түрі;
- кредиттік активтердің сегментациясы;
- қайта құрылымдау белгілері.

Топқа біріктірілген қаржы құралдарының кредиттік тәуекелдерінің сипаттамалары айтарлықтай ерекшеленетініне қатысты тұрақты түрде бағалау жүргізу қажет.

Банктің ол бойынша өткен кезеңдердегі ақпараты жеткілікті деңгейде болмаған портфельдерге қатысты қосымша ақпарат ретінде сыртқы дереккөздерден алынған салыстырмалы ақпарат пайдаланылады. Оған қатысты сыртқы дереккөздерден алынған салыстырмалы ақпарат күтілетін кредиттік залалды бағалау үшін бастапқы ақпарат ретінде пайдаланылған портфельдердің үлгілері төменде көрсетілген.

	2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша баланстық құны	2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша баланстық құны	Сыртқы дереккөздерден алынған салыстырмалы ақпарат	
			PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,350,988	1,134,954	Moody's дефолттар статистикасы	70%; 0 % – егер контрагент болып Қазақстан Республикасының үкіметі танылса
Банктердегі қаражат	39,483	35,799		Эмитенттері қаржы институттары болып табылатын инвестициялық бағалы қағаздар үшін LGD 70 %-ға тең, өзге компаниялар үшін рейтингке байланысты кері қайтару деңгейі бойынша деректерге негізделген
Инвестициялық бағалы қағаздар	682,279	913,415	Moody's дефолттар статистикасы	0 % – егер контрагент болып Қазақстан Республикасының үкіметі танылса

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік сапаны талдау

Келесі кестеде 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың кредиттік сапасы туралы ақпарат көрсетілген. Егер қаржылық актив бойынша өзгеше белгіленбесе, кестедегі сомалар жалпы баланстық құнның шамасын көрсетеді.

«1-сатыға қатысты активтер», «2-сатыға қатысты активтер», «3-сатыға қатысты активтер» және «РОСІ-активтер» терминдерінің анықтамалары 3-ескертіпте (л) көрсетілген.

	2023 жылғы 31 желтоқсан			Барлығы
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	
Ақша қаражаты және оның баламалары				
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	73,453	-	-	73,453
1-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	67,952	-	-	67,952
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	932,949	-	-	932,949
3В-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	5,154	-	-	5,154
3-» бастап «В+» дейін кредиттік рейтингі бар	23	-	-	23
кредиттік рейтинг берілмеген	60,366	-	-	60,366
	1,139,897	-	-	1,139,897
Залалға бөлінген бағалау резерві	(68)	-	-	(68)
Барлық ақша қаражаттары мен оның баламалары				
(кассадағы ақша қаражаттарын қоспағанда)	1,139,829	-	-	1,139,829
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар				
1А-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	56,066	-	-	56,066
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	39,784	-	-	39,784
3В-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	5,735	-	-	5,735
3-» бастап «В+» дейін кредиттік рейтингі бар	5,094	-	-	5,094
	106,679	-	-	106,679
Залалға бөлінген бағалау резерві	(20)	-	-	(20)
Барлық амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	106,659	-	-	106,659
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар – борыштық				
1А-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	53,424	-	-	53,424
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	477,148	-	-	477,148
3В-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	34,734	-	-	34,734
3-» бастап «В+» дейін кредиттік рейтингі бар	3,032	-	-	3,032
кредиттік рейтинг берілмеген	-	6,232	-	6,232
Барлық өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар – борыштық	568,338	6,232	-	574,570
Залалға бөлінген бағалау резерві	(99)	(18)	-	(117)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың жалпы баланстық құны - борыштық	568,239	6,214	-	574,453
Банктердегі қаражат				
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	23,938	-	-	23,938
- «А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	886	-	-	886
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	10,042	-	-	10,042
кредиттік рейтинг берілмеген	4,662	-	-	4,662
	39,528	-	-	39,528
Залалға бөлінген бағалау резерві	(45)	-	-	(45)
Банктердегі барлық қаражат	39,483	-	-	39,483

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік сапаны талдау, жалғасы

	2023 жылғы 31 желтоқсан				
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	Құрылған құнсызданған кредиттік қаржылық активтер (РОСІ - активтер)	Барлығы
<i>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын корпоративтік клиенттерге берілген несиелер</i>					
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	734,089	132,484	28,469	11,927	906,969
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:					
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	4,187	44	2,612	78	6,921
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	-	852	144	40	1,036
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	904	1,298	-	2,202
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	-	-	2,706	-	2,706
- мерзімінен 180 күннен астам уақытқа кешіктірілген	-	-	21,701	150	21,851
	738,276	134,284	56,930	12,195	941,685
Залалға бөлінген бағалау резерві	(9,847)	(19,032)	(39,394)	-	(68,273)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, корпоративтік клиенттерге берілген барлық несие	728,429	115,252	17,536	12,195	873,412
<i>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын жеке клиенттерге берілген несие</i>					
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	1,940,875	3,457	3,000	564	1,947,896
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:					
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	20,502	625	619	30	21,776
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	-	6,252	468	12	6,732
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	4,238	718	6	4,962
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	-	-	10,220	28	10,248
- мерзімінен 180 күннен астам уақытқа кешіктірілген	-	-	29,780	116	29,896
	1,961,377	14,572	44,805	756	2,021,510
Залалға бөлінген бағалау резерві	(17,333)	(3,262)	(23,745)	(130)	(44,470)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, жеке тұлғаларға берілген барлық несие	1,944,044	11,310	21,060	626	1,977,040
<i>Банктерге берілген несиелер</i>					
Банктерге берілген несие	23,068	-	-	-	23,068
Залалға бөлінген бағалау резерві	(648)	-	-	-	(648)
Банктерге берілген барлық несие	22,420	-	-	-	22,420
<i>Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген несие</i>					
Кері РЕПО, мерзімінен кешіктірілмеген	105,634	-	-	-	105,634
Залалға бөлінген бағалау резерві	-	-	-	-	-
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген барлық несие	105,634	-	-	-	105,634

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік сапаны талдау, жалғасы

	2022 жылғы 31 желтоқсан			Барлығы
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	
Ақша қаражаты және оның баламалары				
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	17,609	-	-	17,609
А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	39,792	-	-	39,792
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	904,346	-	-	904,346
3В-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	950	-	-	950
3-» бастап «В+» дейін кредиттік рейтингі бар	13	-	-	13
кредиттік рейтинг берілмеген	33,777	-	-	33,777
	996,487	-	-	996,487
Залалға бөлінген бағалау резерві	(59)	-	-	(59)
Барлық ақша қаражаттары мен оның баламалары				
(кассадағы ақша қаражаттарын қоспағанда)	996,428	-	-	996,428
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар				
АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	38,315	-	-	38,315
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	185,371	-	-	185,371
	223,686	-	-	223,686
Залалға бөлінген бағалау резерві	(7)	-	-	(7)
Барлық амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	223,679	-	-	223,679
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар – борыштық				
АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	31,576	-	-	31,576
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	640,336	-	-	640,336
3В-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	4,051	-	-	4,051
кредиттік рейтинг берілмеген	-	12,474	-	12,474
Барлық өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар – борыштық	675,963	12,474	-	688,437
Залалға бөлінген бағалау резерві	-	(189)	-	(189)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың жалпы баланстық құны - борыштық	675,963	12,285	-	688,248
Банктердегі қаражат				
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	18,562	-	-	18,562
- «А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	6,575	-	-	6,575
3ВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	2,173	-	-	2,173
кредиттік рейтинг берілмеген	8,499	-	-	8,499
	35,809	-	-	35,809
Залалға бөлінген бағалау резерві	(10)	-	-	(10)
Банктердегі барлық қаражат	35,799	-	-	35,799

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

5. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ТАЛДАУ, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар, жалғасы

Кредиттік сапаны талдау, жалғасы

2022 жылғы 31 желтоқсан					
	1-саты 12 айлық күтілетін кредитті к залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	Құрылған құнсызданған кредиттік қаржылық активтер (РОСІ - активтер)	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын корпоративтік клиенттерге берілген несиелер					
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	551,194	121,105	42,661	12,301	727,261
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:					
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	2,350	102	8,092	88	10,632
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	-	1,711	890	-	2,601
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	353	5	14	372
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	-	-	2,513	4	2,517
- 180 күннен астам уақытқа мерзімінен кешіктірілген	-	-	23,602	607	24,209
	553,544	123,271	77,763	13,014	767,592
Залалға бөлінген бағалау резерві	(3,270)	(13,934)	(52,804)	(49)	(70,057)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, корпоративтік клиенттерге берілген барлық несие	550,274	109,337	24,959	12,965	697,535
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын жеке клиенттерге берілген несие					
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	1,242,603	3,971	2,173	826	1,249,573
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:					
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	14,713	1,028	506	91	16,338
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	-	4,558	402	28	4,988
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	3,169	560	28	3,757
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	-	-	9,576	160	9,736
- мерзімінен 180 күннен астам уақытқа кешіктірілген	-	-	31,631	432	32,063
	1,257,316	12,726	44,848	1,565	1,316,455
Залалға бөлінген бағалау резерві	(10,548)	(2,914)	(25,254)	(380)	(39,096)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, жеке тұлғаларға берілген барлық несие	1,246,768	9,812	19,594	1,185	1,277,359
Банктерге берілген несиелер					
Банктерге берілген несие	13,828	-	-	-	13,828
Залалға бөлінген бағалау резерві	(104)	-	-	-	(104)
Банктерге берілген барлық несие	13,724	-	-	-	13,724
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген несие					
Кері РЕПО, мерзімінен кешіктірілмеген	73,180	-	-	-	73,180
Залалға бөлінген бағалау резерві	-	-	-	-	-
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген барлық несие	73,180	-	-	-	73,180

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

6. ТАЗА ПАЙЫЗДЫҚ КІРІС

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Пайыздық кіріс:		
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс:		
- құнсыздану белгісі жоқ кредиттік қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс	450,420	214,929
- құнсызданған кредиттік қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс	4,949	5,826
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс	69,587	47,407
Барлық пайыздық кіріс	524,956	268,162
<i>Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер төмендегілерді қамтиды:</i>		
Клиенттер мен банктарға берілген несиелер бойынша пайыздар	386,244	197,401
Банктегі қаражат бойынша пайыздар	42,765	18,366
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	26,360	4,988
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржылық активтер бойынша барлық пайыздық кіріс	455,369	220,755
Барлық пайыздық кіріс	524,956	268,162
Пайыздық шығыс:		
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтер бойынша пайыздық шығыс	(274,382)	(148,388)
Барлық пайыздық шығыс	(274,382)	(148,388)
<i>Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыс</i>		
Клиенттердің қаражаты бойынша пайыздар	(232,921)	(113,210)
Ипотекалық ұйымның төлемдері бойынша пайыздық шығыс	(12,566)	(10,758)
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері бойынша пайыздар	(11,577)	(7,064)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	(9,383)	(9,336)
Реттелген облигациялар бойынша пайыздар	(7,522)	(7,869)
Жалдау бойынша міндеттемелер	(413)	(151)
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржылық міндеттемелер бойынша барлық пайыздық шығыс	(274,382)	(148,388)
	250,574	119,774

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

7. ПАЙЫЗДЫҚ АКТИВТЕР БОЙЫНША КҮТІЛЕТІН КРЕДИТТІК ЗАЛАЛҒА БӨЛІНГЕН РЕЗЕРВТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

2023 жылғы және 2022 жылғы

31 желтоқсанда аяқталған жылдар	Корпоративті к қарыздар	Шағын және орта бизнес	Ипотекалық кредит беру	Тұтынушылық кредиттер	Бизнесті дамыту	Автокредит беру	Банктерге берілген неиселер	Клиенттер мен банктерге берілген барлық несиелер
2022 жылғы 1 қаңтар	58,301	8,216	5,199	12,231	5,400	940	-	90,287
Резерв құру / (резервті қайта қалпына келтіру)*	9,283	7,531	6,079	9,489	2,078	(787)	(116)	33,557
Жанадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер*	1,478	1,659	640	2,116	1,318	101	220	7,532
Бизнесті біріктіру нәтижесінде алынғандар (4-ескерте)	-	56	-	2,515	3	-	-	2,574
Босату әсері**	5,157	409	7	1,387	137	3	-	7,100
Активтерді есептен шығару	(13,545)	(11,813)	(5,703)	(3,308)	(2,507)	(62)	-	(36,938)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	307	1,143	379	148	111	44	-	2,132
Бағам айырмасы	1,661	214	168	797	167	6	-	3,013
2022 жылғы 31 желтоқсан	62,642	7,415	6,769	25,375	6,707	245	104	109,257
2023 жылғы 1 қаңтар	62,642	7,415	6,769	25,375	6,707	245	104	109,257
Резерв құру / (резервті қайта қалпына келтіру)*	7,988	4,146	2,697	5,727	1,288	3,139	(48)	24,937
Жанадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер*	3,533	4,814	934	3,819	1,339	856	589	15,884
Босату әсері**	3,233	592	96	2,143	395	37	-	6,496
Активтерді есептен шығару	(26,267)	(1,471)	(1,092)	(16,543)	(2,238)	(255)	-	(47,866)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	1	1,303	465	2,075	228	65	-	4,137
Бағам айырмасы	266	78	46	97	37	19	3	546
2023 жылғы 31 желтоқсан	51,396	16,877	9,915	22,693	7,756	4,106	648	113,391

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдың ішінде танылған резервті қалыптастыру пайда және залал туралы жеке есептің «Клиенттерге және банктерге берілген несиелер бойынша кредиттік залалға бөлінген резервті қалыптастыру» бабының құрамында көрсетілген.

Күтілетін кредиттік залалдың келтірілген құнына қатысты дисконтты амортизациялау (босату).

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

8. ҚЫЗМЕТТЕР БОЙЫНША АЛЫНҒАН КІРІС (ШЫҒЫС) ЖӘНЕ КОМИССИЯЛАР

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Төлем карталары	41,723	22,422
Есеп айырысу операциялары	16,894	11,058
Сақтандыру полистерін іске асыру	14,135	3,347
Кепілдік беру	5,290	4,315
Кассалық операциялар	4,740	5,150
Құжаттамалық операциялар жүргізу	419	111
Кастодиандық қызмет	360	271
Валюта айырбастау	61	155
Сенімгерлік операцияларын жүргізу	50	76
Басқа	864	237
Қызметтер бойынша барлық алынған кіріс және комиссиялар	84,536	47,142
Төлем карталары	(33,202)	(15,954)
Агенттік қызметтер	(6,943)	(1,218)
Есеп айырысу операциялары	(3,091)	(2,216)
Валюта айырбастау	(101)	(704)
Кастодиандық қызмет	(422)	(283)
Құжаттамалық операциялар жүргізу	(209)	(144)
Басқа	(945)	(560)
Қызметтер және комиссиялар бойынша барлық шығыс	(44,913)	(21,079)
	39,623	26,063

Қаржылық актив немесе міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылмайтын комиссиялық кірістер қызмет түріне байланысты немесе Банктің шарт аясында өз міндеттемелерін орындау шамасына қарай танылады:

- Есеп айырысу операциялары, кассалық операциялар, төлем карточкаларымен жүргізілетін операциялар бойынша алынатын комиссия, шетел валютасымен операция жүргізу үшін алынатын комиссия операцияның түріне байланысты тарифтерге сәйкес клиенттердің төлем тапсырмаларын орындау үшін алынады және операцияны орындау сәтінде кіріс түрінде танылады;
- берілген кепілдіктер және аккредитивтер бойынша алынатын комиссияны клиент алдын ала төлеммен жүргізеді және сәйкес кепілдіктің немесе аккредитивтің қолданыс мерзімі ішінде кірістерге жатқызылады

Шарттар бойынша қалдықтар

Келесі кестеде дебиторлық берешек және клиенттермен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер туралы ақпарат көрсетілген.

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
«Өзге активтер» құрамына қосылған дебиторлық берешек (19-ескертілме)	5,001	4,606

9. ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША КӨРСЕТІЛЕТІН ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ БОЙЫНША ТАЗА ПАЙДА/(ЗАЛАЛ)

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Туынды қаржы құралдарымен жүргізілген операциялар бойынша іске асырылған пайда/(залал)	7,826	(5,808)
Туынды қаржы құралдарымен жүргізілген операциялар бойынша іске асырылмаған пайда	66	-
	7,892	(5,808)

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

10. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫМЕН ЖҮРГІЗІЛГЕН ОПЕРАЦИЯЛАР БОЙЫНША ТАЗА ПАЙДА

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Дилинг операциялары, нетто	39,718	46,255
Бағамдық айырмалар, нетто	5,885	11,224
	45,603	57,479

11. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫС

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Жалақы	64,957	37,948
Пайдаға салынған салықтан басқа салықтар	10,801	6,415
Тозу және амортизация	9,779	5,228
Жалға алуға жұмсалатын шығыстар	7,024	5,660
Әкімшілік шығыс	6,933	4,540
Депозиттерге кепілдік беру қорына салынған жарналар	3,707	3,306
Телекоммуникациялар	2,673	2,031
Жарнамаға байланысты шығыс	2,604	1,658
Жабдықты жөндеу және оған қызмет көрсету	1,922	1,778
Күзет және дабыл қызметіне байланысты шығыс	1,668	1,355
Кәсіби қызметтерге жұмсалған шығыстар	1,247	668
Инкассацияға байланысты шығыс	1,152	742
Иссапар шығыстары	699	383
Өкілдік шығыс	140	75
Өзге шығыс	3,169	2,132
	118,475	73,919

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жыл ішінде кәсіби қызметтерге жұмсалатын шығыстар 212 млн теңге және тиісінше 22 млн теңге мөлшеріндегі аудиторлық қызмет көрсетуге арналған шығыстарды және бір компания ұсынған өзге кеңес беру қызметтеріне жұмсалатын шығыстарды қамтиды.

12. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫС

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыс	18,193	5,271
Салықтық тексеру нәтижелері бойынша өткен кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстарды түзету*	6,835	
Мерзімдік айырмалардың туындауының және қайта қалпына келтірілуінің және бағалау резервінде болған өзгерістердің салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің шамасының өзгеруі	(627)	1,559
Табыс салығы бойынша барлық шығыс	24,401	6,830

* 2022 жылғы қаңтар мен 2023 жылғы қыркүйек аралығында Банкте 2017-2020 ж.ж. салық кезеңі үшін салықтық тексеру жүргізілді. Аталған тексерудің нәтижелері бойынша «Қаржы құралдары» 9-ХҚЕС сәйкес клиенттерге жеке және ұжымдық негізде ұсынылған несиелер бойынша резерв құруға қатысты шығыстарды бағалауды, құнсыздануға қатысты резервті есептеу мақсаттары үшін кепілдік қамсыздандыруды бағалауды, қаржылық активтердің жіктелуін бағалауды қоса алғанда, тексерілетін кезең үшін салықтық мақсатта шегерілетін шығыстардың кейбір баптарын бағалауда айырмашылықтардың болуына байланысты жалпы сомасы 6,835 млн теңге мөлшерінде айыппұл мен өсімпұлды қоса алғанда, табыс салығы бойынша қосымша қаражат енгізілді. Банк басшысы 2023 жылғы салықтық тексеру нәтижелері бойынша қосымша есептелген сома бағалау пайымдауларында өзгеріс болып табылады деп есептейді, себебі ҚР Салық кодексінің қағидаларының түсіндірмесі тиісті органдардың тәжірибесінде өзгеше болды. 31 (в) ескертпені қараңыз.

2023 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша мөлшерлеме 20% құрайды (2022 жылы: 20%);

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

12. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫС, ЖАЛҒАСЫ

2023 жылы аяқталатын жыл ішіндегі табыс салығы бойынша тиімді мөлшерлемені есептеу

		%	2022 жыл	%
Салық салғанға дейінгі пайда	154,917		151,745	
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	30,984	20.00	30,349	20.00
Салықтық тексеру нәтижелері бойынша өткен кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстарды түзету	6,835	4.41	-	-
Мемлекеттік және басқа да сараланатын бағалы қағаздармен жүргізілетін операциялардан алынатын салық салынбайтын пайыздық және басқа кіріс	(18,953)	(12.23)	(10,120)	(6.67)
Еншілес ұйымдардан алынған дивиденд	-	-	(16,271)	(10.72)
Есептен шығарылмайтын операциялық және басқа шығыс	5,535	3.57	2,872	1.89
	24,401	15.75	6,830	4.50

(а) Кейінге қалдырылған салықтық активтер және кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер

Жеке қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсатында қолданылатын сомалар арасында туындайтын уақыт айырмасы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтердің туындауына әкеп соғады.

2023 жыл және 2022 жыл ішіндегі уақыт айырмасы шамасының өзгеруі төмендегіше берілуі мүмкін:

	2023 жылғы 1 қантардағы жай-күйі бойынша қалдық	Пайда немесе залал құрамында көрсетілген	Меншікті капитал құрамында көрсетілген	2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық
2023 жыл				
Төленетін есептелген сыйақы	35	254	-	289
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,263	-	(417)	846
Басқа	294	516	-	810
Қаржылық активтердің талаптарын модификациялау нәтижесі	71	(60)	-	11
Клиенттерге берілген несиелер бойынша дисконт	(28)	132	-	104
Клиенттер мен банктерден тартылған пайызы төмен қаражаттар бойынша дисконт	(2,737)	(184)	-	(2,921)
Реттелген облигациялар бойынша дисконт	(6,618)	331	-	(6,287)
Еңбекақы төлеу қоры	763	159	-	922
Тұтыну құқығы нысанындағы актив	33	504	-	537
Тұтыну құқығы нысанындағы міндеттеме	(10)	(662)	-	(672)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(4,217)	(363)	20	(4,560)
	(11,151)	627	(397)	(10,921)
	2022 жылғы 1 қантардағы жай-күйі бойынша қалдық	Пайда немесе залал құрамында көрсетілген	Меншікті капитал құрамында көрсетілген	2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық
2022 жыл				
Төленетін есептелген сыйақы	16	19	-	35
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	173	-	1,090	1,263
Болашақ кезеңге ауыстырылған салық залалы	1,123	(1,123)	-	-
Басқа	353	(59)	-	294
Қаржылық активтердің талаптарын модификациялау нәтижесі	182	(111)	-	71
Клиенттерге берілген несиелер бойынша дисконт	52	(80)	-	(28)
Клиенттер мен банктерден тартылған пайызы төмен қаражаттар бойынша дисконт	(2,491)	(246)	-	(2,737)
Реттелген облигациялар бойынша дисконт	(6,905)	287	-	(6,618)
Еңбекақы төлеу қоры	-	763	-	763
Тұтыну құқығы нысанындағы актив	-	33	-	33
Тұтыну құқығы нысанындағы міндеттеме	-	(10)	-	(10)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(3,090)	(1,032)	(95)	(4,217)
	(10,587)	(1,559)	995	(11,151)

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

13. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Кассадағы ақша қаражаты	211,159	138,526
ҚРҰБ «ностро» түріндегі шоттар	248,784	411,235
Басқа банктердегі «ностро» түріндегі шоттар		
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	73,453	17,609
- «А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	52,156	39,792
- «ВВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	4,074	4,172
- «ВВ-» бастап «ВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	5,154	950
- «В-» бастап «В+» дейін кредиттік рейтингі бар	23	13
- берілген кредиттік рейтингі жоқ	13,841	15,040
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті шегергенге дейін басқа банктердегі «ностро» түріндегі барлық шот	148,701	77,576
Залалға бөлінген бағалау резерві	(57)	(59)
Басқа банктердегі «ностро» түріндегі барлық шот	148,644	77,517
ҚРҰБ-тағы мерзімді депозиттер	680,091	488,939
Басқа банктерде 90 күнге дейінгі мерзімге ашылған мерзімді депозиттер		
- «А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	15,796	-
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті шегергенге дейін басқа банктерде 90 күнге дейінгі мерзімге ашылған барлық мерзімді депозиттер	15,796	-
Залалға бөлінген бағалау резерві	(11)	-
Басқа банктерде 90 күнге дейінгі мерзімге ашылған барлық мерзімді депозиттер	15,785	-
Қазақстан және Мәскеу қор биржаларындағы маржалық қамтамасыз ету	46,525	18,737
Барлық ақша қаражаты және оның баламалары	1,350,988	1,134,954

«Standard & Poor's» рейтинг агенттігінің стандарттарына немесе басқа да халықаралық рейтинг агенттіктерінің осыған ұқсас стандарттарына сәйкес ұсынылған кредиттік рейтингтер.

Барлық ақша қаражаты мен оның баламалары кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік рейтинг берілмеген басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы қаражат негізінен санкциялық параққа енгізілмеген ресейлік банктер тарапынан жалпы сомасы 28,274 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 14,939 млн теңге) мөлшерінде ұсынылған. Осы банктердің рейтингтерін тиісті агенттіктер кері қайтарып алды, берілген кредиттік рейтингтер қайтарып алынғанға дейін халықаралық рейтинг агенттіктерінің шкаласы бойынша «ВВ+» деңгейінен «ВВВ» деңгейіне дейін сәйкес келді. Банктің бағалауы бойынша, осы шоттардан қаражат алу мүмкіндігіне ешқандай шектеу жоқ.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк 1 банкте (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1 банк) ақша қаражатын орналастырды, олардың шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтар капиталдың 10%-нан асады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша көрсетілген контрагенттердің қалдықтарының жиынтық мөлшері 928,875 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 900,174 млн теңгені) құрады.

Ең төмен резервтерге қойылатын талаптар

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ең төмен резервтік талаптар ҚРҰБ шығарған нормативтік актілерге сәйкес есептеледі. Ең төмен резервтік талаптарды, сондай-ақ Банктің өзге міндеттемелерін орындау үшін Банк Қазақстан Республикасының резиденті және бейрезиденті болып табылатын клиенттердің депозиттері мен ағымдағы шоттарындағы қалдықтары бойынша белгіленген ең төмен деңгей ретінде есептелетін, 4 апта ішінде кассадағы ұлттық валютадағы ақша қаражаты сомасының және ҚРҰБ-да ұлттық валютамен ашылған ағымдағы шоттағы қалдық сомасының кемінде орташа мәні деңгейінде сақталатын ақша қаражатын резервтік активтерге орналастырады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ең төмен резервтік талаптар сомасы 65,225 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 56,473 млн теңгені), ал резервтік активтердің сомасы 90,253 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 55,390 млн теңге) мөлшерінде бірқатар активтерді сатып алды.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

14. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	575,620	689,736
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	106,659	223,679
Барлық инвестициялық бағалы қағаздар	682,279	913,415

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

	Номиналды мөлшерлем е, %	2023 жылғы 31 желтоқсан	Номиналды мөлшерлем, %	2022 жылғы 31 желтоқсан
<i>Борыштық бағалы қағаздар</i>				
Қазақстан Республикасының Мемлекеттік облигациялары	0-18.7	405,847	0.50-11.0	287,941
Корпоративтік облигациялар	2.00-22.00	95,903	2.13-11.5	116,045
АҚШ қазынашылық облигациялары	0.12-2.87	29,834	-	-
ҚРҰБ-ның дисконтталған ноталары		-		247,543
<i>Үлестік бағалы қағаздар</i>				
Қазақстандық компаниялардың акциялары		1,167		1,463
Халықаралық компаниялардың акциялары		-		25
Банктердің несиелері бойынша кепілмен ауыртпалық салынған				
Қазақстан Республикасының Мемлекеттік облигациялары	7.13-10.47	19,396	7.1-10.5	13,231
АҚШ қазынашылық облигациялары	1.25-2.23	23,590	2.1-2.2	23,677
		575,737		689,925
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв		(117)		(189)
		575,620		689,736

Барлық инвестициялық бағалы қағаздар кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылған.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

	Номиналды мөлшерлем, %	2023 жылғы 31 желтоқсан	Номиналды мөлшерлем, %	2022 жылғы 31 желтоқсан
<i>Борыштық бағалы қағаздар</i>				
Қазақстан Республикасының Мемлекеттік облигациялары	0.60-8.45	36,025	0.60-8.40	36,302
Корпоративтік облигациялар	2.00-20.00	13,484	1.25-4.80	9,559
АҚШ қазынашылық облигациялары	0.12-2.23	25,637	-	-
ҚРҰБ-ның дисконтталған ноталары		-		138,415
Банктердің несиелері бойынша кепілмен ауыртпалық салынған				
АҚШ қазынашылық облигациялары	1.25-2.23	30,429	1.25-2.22	38,318
Қазақстан Республикасының Мемлекеттік облигациялары	8.44-8.45	1,104	8.40	1,092
		106,679		223,686
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв		(20)		(7)
		106,659		223,679

15. БАНКТЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Банктердегі қаражат:		
ҚРҰБ-ғы шартты депозит	5,344	2,173
- «АА-» бастап «АА+» дейін кредиттік рейтингі бар	23,938	18,562
- «А-» бастап «А+» дейін кредиттік рейтингі бар	886	6,575
- «ВВВ-» бастап «ВВВ+» дейін кредиттік рейтингі бар	4,698	-
- берілген кредиттік рейтингісі жок	4,662	8,499
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті шегергенге дейінгі банктердегі барлық қаражат	39,528	35,809
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв	(45)	(10)
Банктердегі барлық қаражат	39,483	35,799

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

15. БАНКТЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ, ЖАЛҒАСЫ

«Standard & Poor's» рейтинг агенттігінің стандарттарына немесе басқа да халықаралық рейтинг агенттіктерінің осыған ұқсас стандарттарына сәйкес ұсынылған кредиттік рейтингтер. 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша банктердегі барлық ақша қаражаты кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ҚР ҰБ-дағы шартты депозит сомасы "Қазақстан Даму Банкі" АҚ-тан ("ҚДБ" АҚ) алынған 144 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 329 млн теңге) және «ДАМУ кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-тан («ДАМУ КДҚ» АҚ) алынған 5,200 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1,844 млн теңге) мөлшеріндегі қаражатты қамтиды ("ҚДБ" АҚ-пен және «ДАМУ КДҚ» АҚ-пен жасалған кредиттік келісімдердің талаптарына сәйкес).

Кредиттік рейтинг берілмеген, банктердегі және басқа қаржы институттарындағы қаражат

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік рейтинг берілмеген басқа банктердегі депозит сомалары жалпы сомасы 4,604 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 4,396 млн теңге) мөлшеріндегі кепілдік жарналарын қамтиды.

Банктердегі шоттар мен депозиттерді шоғырландыру

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің үлесі капиталының 10%-ын құрайтын қаражаттары жоқ (2022 жылы: жоқ).

16. ЕНШІЛЕС КОМПАНИЯЛАРҒА ЖАСАЛҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Банк осы жеке қаржылық есептіліктің мақсаты үшін шоғырландырылмаған және төменде көрсетілген еншілес компанияларды қамтитын банктік топтың бас компаниясы болып табылады:

Атауы	Қызметі жүргізілетін ел	Қызмет түрі
«Center Project» ЖШС (бұрынғы «ВСС-ОУСА» ЖШС)	Қазақстан Республикасы	Стрестік активтерді басқару
«ВСС Invest» АҚ	Қазақстан Республикасы	Брокерлік-дилерлік қызмет
«Center Project» ЖШС	Қазақстан Республикасы	Қаржылық лизинг және өзге қызмет түрі
«Sinoasia B&R» (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы» АҚ	Қазақстан Республикасы	Сақтандыру қызметі

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Меншік үлесі, %	Инвестициялар сомасы	Меншік үлесі, %	Инвестициялар сомасы
«Center Project» ЖШС	100.00	13,313	100.00	13,313
«ВСС Invest» АҚ	100.00	25,177	100.00	21,177
«Center Project» ЖШС	100.00	18,992	100.00	19,739
«Sinoasia B&R» (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы» АҚ	92.45	6,228	-	-
		63,710		54,229
Залалға бөлінген резервті шегергенде		-		-
Еншілес компанияларға жасалған барлық инвестициялар		63,710		54,229

2011 жылғы желтоқсанда Қазақстанда екінші деңгейдегі банктердің банктің жұмыс істемейтін (стрестік) активтерін сатып алатын және оларды басқаратын арнайы еншілес компанияларды құруын көздейтін «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне банк қызметін және қаржы ұйымдарын тәуекелдерді азайту тұрғысынан реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының заңы қабылданды. 2013 жылғы 21 тамызда Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Банктің стрестік активтерді басқару бойынша арнайы еншілес компаниясы «ВСС-ОУСА» ЖШС-ны тіркеді. 2022 жылғы 25 наурызда «ВСС-ОУСА» ЖШС «Center Project» ЖШС болып өзгертілді.

«ВСС Invest» АҚ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілігі шектеулі серіктестік (бұрынғы «KIB ASSET MANAGEMENT» ЖШС) нысанында 1998 жылғы мамырда құрылды. 2006 жылғы 26 қыркүйекте «KIB ASSET MANAGEMENT» ЖШС акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

16. ЕНШІЛЕС КОМПАНИЯЛАРҒА ЖАСАЛҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР, ЖАЛҒАСЫ

«BCC Invest» АҚ компаниясының негізгі қызметі – бірінші қорлардың активтерін басқару және инвестициялық портфельді басқару. 2022 жыл ішінде Банк еншілес ұйымның бизнесін кеңейту және банк тобының бизнес синергиясын нығайту мақсатында «BCC Invest» АҚ-ты қосымша капиталдандырды. «BCC Invest» АҚ номиналды құны бір акция үшін 2.4174 теңге болатын 415,000,000 дана акция шығарды. 2023 жылғы қазанда Банк бір жай акция үшін 2.5894 теңге бағамен «BCC Invest» АҚ-тың 1,544,772,700 жай акциясын сатып алу арқылы жалпы сомасы 4,000 млн теңгеге «BCC Invest» АҚ-тың жарғылық капиталына инвестицияларды ұлғайтты.

«Center Leasing» ЖШС 2002 жылғы қыркүйекте Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілігі шектеулі серіктестік нысанында құрылды. «Центр Лизинг» ЖШС-ның негізгі қызметі – «Қаржы лизингі туралы» Қазақстан Республикасы заңының 10-бабына сәйкес жүзеге асыратын лизингтік операцияларды жүзеге асыру. Банктің Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес 2020 жылғы наурызда Банктің «Center Leasing» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесі сатып алынғанға дейін компанияның қатысушылары болып табылған жеке тұлғалардың үлесін сатып алу есебінен 100% дейін ұлғайтылды. 2021 жыл ішінде Банк Компанияның жарғылық капиталына 9,169 млн теңге мөлшерінде инвестициялық жылжымайтын мүлікті және 4,000 млн теңге мөлшерінде ақша қаражатын тапсырды. 2022 жыл ішінде Банк Компанияның жарғылық капиталына 919 млн теңге мөлшерінде инвестициялық жылжымайтын мүлік тапсырды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк қаржылық жағдай туралы жеке есепте "Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар" құрамында есепке алынған "Sinoasia B&R" (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы" АҚ акцияларының 9.5%-ын иеленді.

2023 жылғы мамырда Банк "Sinoasia B&R" (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы" АҚ 3,982 млн теңгеге жай дауыс беруші акцияларының қосымша пакетін сатып алды, осыған байланысты сақтандыру компаниясының капиталындағы Банктің үлесі сатып алу күнінде 90.1%-ға дейін ұлғайды. 2023 жылғы тамызда Банк «Sinoasia B&R» (Синоазия БиЭнДар) сақтандыру компаниясы» АҚ-тың Банкке тиесілі 55,000 дана мөлшеріндегі артықшылықты акцияларын жай акцияларға айырбастады. Айырбастау нәтижесінде Банктің еншілес компанияның жарғылық капиталындағы қатысу үлесі 92.45%-ға дейін өсті.

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Клиенттерге берілген несиелер	2,921,524	2,047,931
Есептелген сыйақы	41,671	36,116
Залалға бөлінген бағамдық резервті шегергенде	2,963,195	2,084,047
Клиенттерге берілген барлық несие	(112,743)	(109,153)
Банктерге берілген несиелер	2,850,452	1,974,894
Есептелген сыйақы	22,972	13,719
Залалға бөлінген бағамдық резервті шегергенде	96	109
Банктерге берілген барлық несие	(648)	(104)
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген несиелер	22,420	13,724
Клиенттер мен банктерге берілген барлық несие	105,634	73,180
	2,978,506	2,061,798

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар бойынша клиенттер мен банктерге берілген несиелер бойынша кредиттік залалға бөлінген резервтердің қозғалысы туралы ақпарат 7-ескерптеде көрсетілген.

	Залалға бөлінген резервті шегергенге дейінгі шама	Залалға бөлінген резерв	Баланстық құны
Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер			
Корпоративтік қарыздар	600,633	(51,396)	549,237
Шағын және орта бизнес	341,052	(16,877)	324,175
Жеке тұлғаларға берілген несиелер			
Ипотекалық кредит беру (оның ішінде «7-20- 25» және «Баспана Хит» бағдарламалары бойынша ипотекалық кредит беру).	917,983	(9,915)	908,068
Тұтынушылық кредиттер	456,040	(22,693)	433,347
Бизнесті дамыту	252,445	(7,756)	244,689
Автокредит беру	395,042	(4,106)	390,936
	2,963,195	(112,743)	2,850,452

Келесі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік өнімдердің түрлері туралы ақпарат көрсетілген:

«БАНК ЦЕНТМКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

Келесі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік өнімдердің түрлері туралы ақпарат көрсетілген:

	Залалға бөлінген резервті шегергенге дейінгі шама	Залалға бөлінген резерв	Баланстық құны
Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер			
Корпоративтік қарыздар	497,803	(62,642)	435,161
Шағын және орта бизнес	269,789	(7,415)	262,374
Жеке тұлғаларға берілген несиелер			
Ипотекалық кредит беру (оның ішінде «7-20- 25» және «Баспана Хит» бағдарламалары бойынша ипотекалық кредит беру).	629,998	(6,769)	623,229
Тұтынушылық кредиттер	382,996	(25,375)	357,621
Бизнесті дамыту	154,760	(6,707)	148,053
Автокредит беру	148,701	(245)	148,456
	2,084,047	(109,153)	1,974,894

(а) Шағын және орта бизнеске берілген корпоративтік қарыздардың, несиелердің және жеке тұлғаларға берілген несиелердің сапасы

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша клиенттерге берілген несиелердің кредиттік сапасының талдауы төмендегіше көрсетілген:

	Корпоративтік қарыздар	Шағын және орта бизнес	Ипотекалық кредит беру	Тұтынушылық кредиттер	Бизнес даму	Автокредиттеу	Барлығы
Клиенттерге берілген несие							
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	591,242	315,727	904,258	421,542	234,349	387,747	2,854,865
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:							
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	2,494	4,427	5,767	7,854	4,274	3,881	28,697
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	31	1,005	1,393	2,292	2,226	821	7,768
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	2,202	949	1,956	1,493	564	7,164
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	768	1,938	1,503	5,421	2,314	1,010	12,954
- мерзімінен 180 күннен астам уақытқа кешіктірілген	6,098	15,753	4,113	16,975	7,789	1,019	51,747
Клиенттерге берілген барлық несие, күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті бөлгенге дейін	600,633	341,052	917,983	456,040	252,445	395,042	2,963,195
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв	(51,396)	(16,877)	(9,915)	(22,693)	(7,756)	(4,106)	(112,743)
Клиенттерге берілген барлық несие, күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті шегергенде	549,237	324,175	908,068	433,347	244,689	390,936	2,850,452

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(а) Шағын және орта бизнеске берілген корпоративтік қарыздардың, несиелердің және жеке тұлғаларға берілген несиелердің сапасы, жалғасы

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша клиенттерге берілген несиелердің кредиттік сапасының талдауы төмендегіше көрсетілген:

	Корпоративтік қарыздар	Шағын және орта бизнес	Ипотекалық кредит беру	Тұтынушылық кредиттер	Бизнес даму	Автокредиттеу	Барлығы
Клиенттерге берілген несие							
Мерзімінен кешіктірілмеген несиелер	479,776	247,485	619,918	341,925	140,801	146,929	1,976,834
Мерзімінен кешіктірілген несиелер:							
- мерзімінен 30 күнге дейін кешіктірілген	7,278	3,354	3,554	9,023	2,542	1,219	26,970
- мерзімінен 31-60 күнге кешіктірілген	-	2,601	1,122	2,656	1,015	195	7,589
- мерзімінен 61-90 күнге кешіктірілген	-	372	746	2,571	397	43	4,129
- мерзімінен 91-180 күнге кешіктірілген	292	2,225	963	7,254	1,388	131	12,253
- мерзімінен 180 күннен астам уақытқа кешіктірілген	10,457	13,752	3,695	19,567	8,617	184	56,272
Клиенттерге берілген барлық несие, күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті бөлгенге дейін	497,803	269,789	629,998	382,996	154,760	148,701	2,084,047
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв	(62,642)	(7,415)	(6,769)	(25,375)	(6,707)	(245)	(109,153)
Клиенттерге берілген барлық несие, күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті шегергенде	435,161	262,374	623,229	357,621	148,053	148,456	1,974,894

(б) Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв өзгерістерінің талдауы

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік тәуекелдің 3-сатысына жіктеліп, корпоративтік клиенттерге берілген несиелердің құнсыздануына бөлінген резервтің көлемін белгілеген кезде басшылық пайдаланатын елеулі пайымдамаларға төмендегілер кіреді:

- басшылықтың операциялық қызметі тоқтатылмаған қарыз алушылардың қатары бойынша операциялық қызметтен күтілетін ақша ағымын бағалауы;
- басшылықтың іске асырған күні және төлемдер түсетін кезеңде кепілдік құнын бағалауы: қамсыздандыруды іске асырудан түскен түсімдерді алған кездегі кешіктіру орташа алғанда 36 айдан бастап 60 айға дейінгі мерзімді құрайды;
- кейбір қарыз алушылар бойынша 3-сатыда Банк алдындағы берешекті өтеу үшін жеткілікті болып табылатын операциялық ақша ағымдарын ұлғайту мақсатында ықтимал инвесторларды тарту күтіледі.

3-сатыға кіргізілген несиелер қарыз алушыларды оңалтуды, кепілдік қамсыздандыруды іске асыру есебінен өтеуге, соттың шешімі бойынша өндіріп алуға бағатталған шараларды қамтитын АСБ жүргізген тексерудің нәтижелері бойынша іс-шаралар жоспарына кірді. Жоспарға сәйкес Банк қарыз алушылардың келісілген тізбесі бойынша бес жыл бойы берешекті қайтаруды күтеді. Осы жоспар бойынша Банк реттеушіге тоқсан сайынғы негізде жоспардың орындалу мәртебесі туралы есеп береді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(б) Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв өзгерістерінің талдауы, жалғасы

	2023 жылғы				
	31 желтоқсанда аяқталған жыл				
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	ПСКО	Барлығы
Корпоративтік клиенттерге және шағын және орта бизнеске берілген несиелер					
Кезеңнің басындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	3,270	13,934	52,804	49	70,057
Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалға өту	(475)	479	(4)	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	(3,778)	(103)	3,881	-	-
Резерв құру	3,240	4,558	4,336	-	12,134
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер	7,540	76	731	-	8,347
Босату әсері	-	-	3,825	-	3,825
Активтерді есептен шығару	-	-	(27,689)	(49)	(27,738)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	-	-	1,304	-	1,304
Бағам айырмасы	50	88	206	-	344
Жылдың аяғындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	9,847	19,032	39,394	-	68,273
Жеке тұлғаларға берілген несиелер					
Кезеңнің басындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	10,548	2,914	25,254	380	39,096
12 айлық күтілетін кредиттік залалға өту	162	(130)	(32)	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалға өту	(2,610)	2,716	(106)	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	(4,259)	(2,754)	7,013	-	-
Резерв құру	6,956	334	5,811	(250)	12,851
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер	6,463	167	318	-	6,948
Босату әсері	-	-	2,671	-	2,671
Активтерді есептен шығару	-	-	(20,128)	-	(20,128)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	-	-	2,833	-	2,833
Бағам айырмасы	73	15	111	-	199
Кезеңнің соңындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	17,333	3,262	23,745	130	44,470

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(б) Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв өзгерістерінің талдауы, жалғасы

	2022 жылғы			ПСКО	Барлығы
	31 желтоқсанда аяқталған жыл				
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал		
Корпоративтік клиенттерге және шағын және орта бизнеске берілген несиелер					
Кезеңнің басындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	3,013	7,536	55,968	-	66,517
Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалға өту	(934)	934	-	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	(942)	(124)	1,066	-	-
Резерв құру	860	5,210	10,695	49	16,814
Жанадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер	1,180	60	1,897	-	3,137
Бизнесі біріктіру нәтижесінде алынғаны (4-ескертілме)	-	-	56	-	56
Босату әсері	-	-	5,566	-	5,566
Активтерді есептен шығару	-	-	(25,358)	-	(25,358)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	-	-	1,450	-	1,450
Бағам айырмасы	93	318	1,464	-	1,875
Жылдың аяғындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	3,270	13,934	52,804	49	70,057

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(б) Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв өзгерістерінің талдауы, жалғасы

	2022 жылғы				
	31 желтоқсанда аяқталған жыл				
	1-саты 12 айлық күтілетін кредиттік залал	2-саты Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	3-саты Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	ПСКО	Барлығы
Жеке тұлғаларға берілген несиелер					
Кезеңнің басындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	3,692	563	19,515	-	23,770
12 айлық күтілетін кредиттік залалға өту	13	(8)	(5)	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залалға өту	(626)	635	(9)	-	-
Құнсызданған кредиттік болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік залал	(300)	(636)	936	-	-
Резерв құру	3,570	1,018	11,891	380	16,859
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер	3,848	102	225	-	4,175
Бизнесі біріктіру нәтижесінде алынғаны (4-ескертілме)	-	1,168	1,350	-	2,518
Босату әсері	-	-	1,534	-	1,534
Активтерді есептен шығару	-	-	(11,580)	-	(11,580)
Бұрын есептен шығарылған активтерді қайта қалпына келтіру	-	-	682	-	682
Бағам айырмасы	351	72	715	-	1,138
Кезеңнің соңындағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв сомасы	10,548	2,914	25,254	380	39,096

(в) Жалпы баланстық құнының өзгерістерінің талдауы

Бұдан әрі жыл ішінде клиенттерге берілген несиелердің жалпы баланстық құнының айтарлықтай өзгеруі залалға бөлінген бағалау резервінің өзгеруіне қалай әсер еткені жөнінде түсіндіріледі:

Корпоративтік клиенттерге және шағын және орта бизнеске берілген несиелер

- 2023 жылғы 12 ай ішінде клиенттерге берілген несиелердің көлемі корпоративтік клиенттердің және шағын және орта бизнес клиенттерінің несиелер портфелінің жалпы баланстық құнының 528,891 млн теңгеге өсуін көрсетті, 12 айлық негізде бағаланатын залалға бөлінген резерв сәйкесінше 10,068 млн теңгеге артты.
- 2023 жылғы 12 ай ішінде өтелген несиелердің көлемі корпоративтік клиенттердің және шағын және орта бизнес клиенттерінің несиелер портфелінің жалпы баланстық құнының 354,799 млн теңгеге төмендегенін көрсетті, 12 айлық негізде бағаланатын залалға бөлінген резерв сәйкесінше 2,850 млн теңгеге төмендеді.
- Жалпы баланстық құны 27,738 млн теңгені құрайтын кредиттерді есептен шығару дәл сол сомада 3-сатыға жатқызылған кредиттер бойынша залалға бөлінген бағалау резервінің азаюына әкеп соқты.

Жеке тұлғаларға берілген несиелер

- 2023 жылғы 12 ай ішінде клиенттерге берілген несиелердің көлемі бөлшекті сегменттің несиелер портфелінің жалпы баланстық құнының 1,000, 285 млн теңгеге өсуін көрсетті, 12 айлық негізде бағаланатын залалға бөлінген резерв сәйкесінше 6,900 млн теңгеге артты.
- 2023 жылғы 12 ай ішінде өтелген несиелердің көлемі бөлшекті сегменттің несиелер портфелінің жалпы баланстық құнының 274,780 млн теңгеге төмендегенін көрсетті, 12 айлық негізде бағаланатын залалға бөлінген резерв сәйкесінше 2,458 млн теңгеге төмендеді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(в) Жалпы баланстық құнының өзгерістерінің талдауы, жалғасы

Жеке тұлғаларға берілген несиелер, жалғасы

- Жалпы баланстық құны 20,128 млн теңгені құрайтын кредиттерді есептен шығару дәл сол сомада 3-сатыға жатқызылған кредиттер бойынша залалға бөлінген бағалау резервінің азаюына әкеп соқты.

(г) Кредитті өтеу қабілеттілігін күшейту үшін қамсыздандыруға және басқа құралдарға талдау жасау

(і) Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер

Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер мәміленің түріне байланысты әртүрлі кепіл түрлерімен қамтамасыз етілген. Корпоративтік клиенттің, сонымен қатар шағын және орта бизнес клиентінің жалпы кредитті өтеу қабілеттілігі әдетте оған берілген несие сапасының аса маңызды көрсеткіші болып табылады. Оның үстіне, қамсыздандыру қосымша кепілдік болып табылады және Банк әдетте корпоративтік қарыз алушылар мен шағын және орта бизнестің қарыз алушыларынан оны ұсынуын талап етеді.

Кестеде қамсыздандыру туралы және корпоративтік клиенттерге және шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген (кредиттік залалға бөлінген резервті қоспағанда) несиелер бойынша кредиттің сапасын арттырудың басқа құралдары туралы ақпарат көрсетілген.

	Клиенттерге берілген несиелердің баланстық құны	Қамсыздандыру дың әділ құны: есепті күнгі жай- күйі бойынша бағаланған қамсыздандыру үшін	Қамсыздандыру дың әділ құны: несие берілетін күндегі жай-күйі бойынша бағаланған қамсыздандыру үшін	Әділ құны белгіленбеген
2023 жылғы 31 желтоқсан				
Корпоративтік клиенттерге берілген несие				
Ақша қаражаты және депозиттер	26,972	26,972	-	-
Жылжымайтын мүлік	245,950	245,950	-	-
Көлік құралы	7,694	7,694	-	-
Жабдықтар	56,892	56,892	-	-
Корпоративтік кепілдіктер	69,342	-	-	69,342
Сауда-саттық жасалатын бағалы қағаздар	9,708	9,708	-	-
Айналымдағы тауарлар	15,748	-	15,748	-
Жер қойнауын пайдалану құқығы	7,196	7,196	-	-
Басқа қамсыздандыру	57,479	-	57,479	-
Болашақтағы шарттар бойынша кіріс	44,019	-	-	44,019
Қамсыздандырусыз және несиенің сапасын арттыратын басқа құралсыз	8,237	-	-	8,237
Корпоративтік клиенттерге берілген барлық несие	549,237	354,412	73,227	121,598
Шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген несиелер				
Ақша қаражаты және депозиттер	25,911	25,911	-	-
Жылжымайтын мүлік	181,539	181,539	-	-
Көлік құралы	2,613	2,613	-	-
Жабдықтар	3,613	3,613	-	-
Корпоративтік кепілдіктер	31,282	-	-	31,282
Айналымдағы тауарлар	9,278	-	9,278	-
Басқа қамсыздандыру	29	-	29	-
Келісімшарт ағындары	3,387	-	-	3,387
Қамсыздандырусыз және несиенің сапасын арттыратын басқа құралсыз	66,523	-	-	66,523
Шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген барлық несие	324,175	213,676	9,307	101,192
Корпоративтік клиенттерге, шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген барлық несие	873,412	568,088	82,534	222,790

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредитті өтеу қабілеттілігін күшейту үшін қамсыздандыруға және басқа құралдарға талдау жасау, жалғасы

(і) Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер, жалғасы

	Клиенттерге берілген несиелердің баланстық құны	Қамсыздандырудың әділ құны: есепті күнгі жай-күйі бойынша бағаланған қамсыздандыру үшін	Қамсыздандырудың әділ құны: несиелер берілетін күндегі жай-күйі бойынша бағаланған қамсыздандыру үшін	Әділ құны белгіленбеген
2022 жылғы 31 желтоқсан				
Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер				
Ақша қаражаты және депозиттер	18,582	18,582	-	-
Жылжымайтын мүлік	249,974	249,974	-	-
Көлік құралы	5,111	5,111	-	-
Жабдықтар	47,790	47,790	-	-
Корпоративтік кепілдіктер	54,282	-	-	54,282
Болашақтағы шарттар бойынша кіріс	14,531	-	-	14,531
Айналымдағы тауарлар	11,092	-	-	11,092
Сауда-саттық жасалатын бағалы қағаздар	7,256	7,256	-	-
Жер қойнауын пайдалану құқығы	4,540	4,540	-	-
Басқа қамсыздандыру	5,762	-	5,762	-
Қамсыздандырусыз және несиенің сапасын арттыратын басқа құралсыз	16,241	-	-	16,241
Корпоративтік клиенттерге берілген барлық несиелер	435,161	333,253	5,762	96,146
Шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген несиелер				
Ақша қаражаты және депозиттер	18,153	18,153	-	-
Жылжымайтын мүлік	151,260	151,260	-	-
Көлік құралы	1,508	1,508	-	-
Жабдықтар	2,909	2,909	-	-
Корпоративтік кепілдіктер	23,244	-	-	23,244
Айналымдағы тауарлар	7,502	-	-	7,502
Басқа қамсыздандыру	9	-	9	-
Келісімшарт ағындары	3,152	-	-	3,152
Қамсыздандырусыз және несиенің сапасын арттыратын басқа құралсыз	54,637	-	-	54,637
Шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген барлық несиелер	262,374	173,830	9	88,535
Корпоративтік клиенттерге, шағын және орта бизнес клиенттеріне берілген барлық несиелер	697,535	507,083	5,771	184,681

Бұрын келтірілген кестеде артық қамсыздандырудың құны көрсетілмеген. ҚРҰБ ұсынымдарына сәйкес болашақта жасалатын шарттар бойынша кірістер түріндегі қамсыздандыру жеткілікті болып табылмайды және резервтерді есептеген кезде пайдаланылмайды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша корпоративтік клиенттерге берілген, таза баланстық құны 40,019 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 14,531 млн теңгені) құрайтын несиелер болашақта жасалатын шарттар бойынша кірістермен қамтамасыз етілген.

Кестенің «Қамсыздандырусыз және несиенің сапасын арттырудың өзге құралдарынсыз» атты бабында көрсетілген сомаға қамтамасыз етілмеген несиелер және толық көлемде қамтамасыз етілмеген несиелердің бір бөлігі қосылады.

Несиелердің көп бөлігі үшін қамсыздандырудың әділ құны есепті күнгі жай-күйі бойынша белгіленген. Сондай-ақ Банктің ол бойынша қамсыздандырудың әділ құны несиелер берілген күні бағаланған және бұдан кейін қамсыздандырудың құнын бағалау жүргізілмеген, ол бойынша қамсыздандырудың әділ құны анықталмаған және анықталуға жатпайтын несиелері бар. Егер мұндай бағалау жүргізілген болса, қамсыздандырудың құны туралы ақпарат қай күні бағалау жүргізілгеніне байланысты ұсынылған.

Қамсыздандырудың бірнеше түрі бар несиелер бойынша ақпарат қамсыздандыруды бағалау үшін едәуір маңызды болып табылатын қамсыздандырудың түрі бойынша ашылады. Жеке тұлғалардан, мысалы, кәсіпорын қарыз алушыларының акционерлерінен алынған кепілдеме қамсыздандыруды бағалау кезінде ескерілмейді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредитті өтеу қабілеттілігін күшейту үшін қамсыздандыруға және басқа құралдарға талдау жасау, жалғасы

(i) *Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер, жалғасы*

Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттік-құнсызданған кредиттер

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша клиенттерге берілген кредиттік-құнсызданған кредиттердің баланстық құны 29,731 млн теңгені (2022 жыл: 37,924 млн теңге) құрады, ал осы кредиттерге қатысты қолда бар қамсыздандырудың (негізінен коммерциялық жылжымайтын мүлік) құны артық қамсыздандырудың құнын қоспағанда, 29,731 млн теңгені (2022 жыл: 37,924 млн теңге) құрады. Әрбір кредит бойынша кепілдік қамсыздандырудың құны кредиттің баланстық құнымен шектелген.

Банк 2023 жыл ішінде кепілдік қамсыздандыруға қатысты қолданылатын саясатқа өзгерістер енгізген жоқ.

(ii) *Жеке клиенттерге берілген несиелер*

Ипотекалық несиелер тиісті жылжымайтын тұрғын үймен қамтамасыз етілген. Бизнесі дамытуға берілген несиелер жылжымайтын мүлік кепілімен қамтамасыз етілген. Автомобиль сатып алуға берілген несиелер тиісті автомобильдердің кепілімен қамтамасыз етілген. Тұтыну несиелері әдетте тиісті мүлік кепілімен, ал кейбір жағдайларда активтер, оған қоса жылжымайтын мүлік, ақша қаражаты және көлік құралдары кепілімен қамтамасыз етілген.

Ипотекалық кредиттер

Ипотекалық несиелер портфелінің құрамына таза баланстық құны 7,758 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 739 млн теңге) құрайтын несиелер қосылған, олар бойынша қамсыздандырудың әділ құны сәйкес несиелердің таза баланстық құнынан кем. Көрсетілген несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны 600 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 187 млн теңгені) құрады.

Басшылық таза баланстық құны 900,310 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 622,490 млн теңге) құрайтын ипотекалық несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны кем дегенде есепті күнгі жай-күйі бойынша сәйкес несиелердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Автокредит беру

Автокредиттер портфелінің құрамына таза баланстық құны 8,705 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 2,456 млн теңге) құрайтын несиелер қосылған, олар бойынша қамсыздандырудың әділ құны сәйкес несиелердің таза баланстық құнынан кем. Көрсетілген несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны 8,436 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 2,359 млн теңгені) құрады.

Басшылық таза баланстық құны 382,231 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 146,000 млн теңге) құрайтын ипотекалық несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны кем дегенде есепті күнгі жай-күйі бойынша сәйкес несиелердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Тұтынушылық кредиттер

Тұтыну кредиттері портфелінің құрамына таза баланстық құны 182,826 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 208,384 млн теңге) құрайтын несиелер қосылған, олар бойынша қамсыздандырудың әділ құны сәйкес несиелердің таза баланстық құнынан кем. Көрсетілген несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны 44 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 135 млн теңгені) құрады.

Басшылық таза баланстық құны 250,521 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 149,237 млн теңге) құрайтын ипотекалық несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны кем дегенде есепті күнгі жай-күйі бойынша сәйкес несиелердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Бизнесі дамыту

Бизнесі дамыту портфелінің құрамына таза баланстық құны 34,849 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 58,006 млн теңге) құрайтын несиелер қосылған, олар бойынша қамсыздандырудың әділ құны сәйкес несиелердің таза баланстық құнынан кем. Көрсетілген несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны 1,965 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 34,981 млн теңгені) құрады.

Басшылық таза баланстық құны 209,840 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 90,047 млн теңге) құрайтын ипотекалық несиелер бойынша қамсыздандырудың әділ құны кем дегенде есепті күнгі жай-күйі бойынша сәйкес несиелердің баланстық құнына тең деп есептейді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредитті өтеу қабілеттілігін күшейту үшін қамсыздандыруға және басқа құралдарға талдау жасау, жалғасы

(ii) Жеке клиенттерге берілген несиелер, жалғасы

Жеке клиенттерге берілген кредиттік-құнсызданған кредиттер

Келесі кестеде кредит сомасы мен кепілдік қамсыздандыру құнының ара қатынасы есепке алынып («LTV коэффициенті»), жеке клиенттерге берілген кредиттік-құнсызданған кредиттер туралы ақпарат көрсетілген. LTV коэффициенті кредиттің жалпы баланстық құнының қамсыздандыру құнына ара қатынасы ретінде есептеледі. Кепілдік қамсыздандыру құнын бағалау осы қамсыздандыруды алуға және сатуға байланысты кез келген шығындарды қоспайды. Кредиттік-құнсызданған кредиттер үшін кепіл құны ең соңғы жүргізілген бағалаулардың негізінде белгіленеді.

	2023 жыл	2022 жыл
Кредиттік-құнсызданған кредиттер		
Кредит сомасының кепілдік қамсыздандыру құнына ара қатынасы (LTV коэффициенті)		
50 %-дан төмен	10,536	10,473
51-70 %	2,570	1,834
70%-150%	3,087	1,606
150 %-дан жоғары	5,252	6,866
Барлығы	21,445	20,779

Алынып қойылған қамсыздандыру

2023 жыл ішінде Банк клиенттерге берілген кредиттердің қамсыздандыруын бақылауға рұқсат алу арқылы таза баланстық құны 2,247 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсан: 10,228 млн теңгені) құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша алынып қойылған қамсыздандырудың мөлшері 10,003 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 18,911 млн теңгені) құрайды (19-ескертіңіз).

(iii) Банктерге берілген несиелер

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
- «BB-» бастап «BB+» дейін рейтингі бар	21,060	1,382
- берілген кредиттік рейтингсіз (Қазақстан Республикасының және Тәжікстан Республикасының екінші деңгейдегі банктері)	2,008	12,446
	23,068	13,828
Залалға бөлінген бағамдық резервті шегергенде	(648)	(104)
	22,420	13,724

Банктерге берілген несиелер кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылған.

д) Кредиттік портфельді талдау

Банктің 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредит бойынша қалдықтары капиталдың 10%-ын құрайтын 2 (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 3) қарыз алушысы немесе өзара байланысты қарыз алушылар тобы болды. Көрсетілген контрагенттердің несиелерінің жиынтық көлемі 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 126,540 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда 147,250 млн теңгені) құрады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

д) Кредиттік портфельді талдау, жалғасы

Кредиттерді экономика салалары және географиялық өңірлер бойынша талдау

Несиелер көбінесе Қазақстан Республикасының аумағында экономиканың келесі салаларында қызмет ететін клиенттерге берілді:

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Жеке тұлғалар	2,021,510	1,316,455
Сауда	168,259	171,503
Қаржылық қызметтер	137,703	77,501
Энергетика	81,132	74,346
Жылжымайтын мүлікті жалдау	77,052	63,312
Көлік және телекоммуникация	51,645	25,297
Өндіріс	48,532	43,837
Мұнай және газ өнеркәсібі	48,169	39,157
Өнеркәсіп құрылысы	40,113	36,039
Металлургия	39,613	14,060
Бағалы металдарды қазу және өндіру	39,474	26,141
Жабдықты тасымалдау және оған қызмет көрсету бойынша қызметтер	37,535	42,498
Тамақ өнеркәсібі	29,062	27,473
Тұрғын үй құрылысы	27,366	23,774
Ауыл шаруашылығы	21,681	10,512
Машина жасау	5,738	3,474
Басқа	88,611	88,668
Барлығы	2,963,195	2,084,047
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв	(112,743)	(109,153)
	2,850,452	1,974,894

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қамсыздандыру ретінде алынған активтердің әділ құны мен кері РЕПО келісімдерінің баланстық құны төмендегіні құрады:

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Несиелердің баланстық құны	Қамсыздандыр удың әділ құны	Несиелердің баланстық құны	Қамсыздандыр удың әділ құны
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары				
Қазақстан	71,630	67,875	33,434	32,587
Корпоративтік облигациялар	34,004	32,400	36,744	36,232
ҚРҰБ-ның дисконтталған ноталары	-	-	3,002	3,002
	105,634	100,275	73,180	71,821

(е) Несиелерді өтеу мерзімі

Есепті күнгі жай-күйі бойынша кредиттік портфельді құрайтын несиелерді өтеу мерзімі 27-ескертпеде берілген және есепті күннен бастап кредиттік шарттар бойынша өтеу күніне дейінгі уақыт кезеңін білдіреді. Банк беретін несиелердің қысқа мерзімді сипаттамасын ескерсек, көрсетілген несиелердің бір бөлігінің мерзімі ұзартылуы мүмкін. Сәйкесінше несиелерді өтеудің нақты мерзімі кредиттік шарттарда көрсетілген өтеу мерзімдерінен айтарлықтай ерекшеленуі мүмкін.

(ж) Активке қатысуды жалғастыру

Қазақстан Республикасы Президентінің «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты халыққа үндеуінде көрсетілген «Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру» атты бірінші бастаманың міндеттерін іске асыру мақсатында, ҚРҰБ 2018 жылғы 31 мамырдағы Қаулысына сәйкес «7-20-25». Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру» бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) бекітілді. Аталған бағдарламаның операторы болып «Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ (бұдан әрі – «Оператор») танылады.

Осы Бағдарлама қазақстандықтарға екінші деңгейдегі банктер (ЕДБ) арасындағы ипотекалық қарыздар бойынша қолданыстағы талаптармен салыстырғанда едәуір бейілді талаптармен бірінші нарықта меншігіне жылжымайтын мүлік сатып алуға мүмкіндік берді.

Банк Бағдарламаның талаптарына сәйкес келетін қарыз береді: банктік қарыз шарттарына Қарыз алушының кредитті өтеу міндеттері мен жауапкершілігін қосады; өтем жасау кестесін белгілейді және әр қарыз бойынша ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес ақпарат пен құжаттарды қамтитын кредиттік досье жүргізуді қамтамасыз етеді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(ж) Активке қатысуды жалғастыру, жалғасы

Қарыз бергеннен кейін Банк келісімге сәйкес Операторға құжаттарды тапсыру арқылы 10 жұмыс күні ішінде 1 рет қарыздар бойынша талап ету құқығын тапсыруы тиіс.

Бағдарламаға және Оператормен жасалған Сенімгерлікпен басқару шартына сәйкес Банк берілген қарыздар бойынша сенімгерлікпен басқаруды жүзеге асырады және кредиттік досьені тиісті дәрежеде сақтауды қамтамасыз етеді. Сенімгерлікпен басқару үшін төленетін сыйақы Сенімгерлікпен басқару шартында белгіленген мөлшерде және мерзімде төленеді және әр айдың соңындағы активтердің баланстық құнының 4 % құрайды. Қарыз алушылар пайыздық сыйақыны ішінара төлеген жағдайда сенімгерлікпен басқару үшін төленетін сыйақы төленген пайыздарға пропорционалды түрде есептеледі.

Банк кредиттер бойынша негізгі борыш пен сыйақы 90 күнтізбелік күннен астам мерзімге кешіктірілген кезде берілген ипотекалық кредиттер бойынша талап ету құқығын кері сатып алуға міндетті.

Бағдарлама бойынша кредит беру талаптары

- Сыйақының жылдық номиналды мөлшерлемесі: 7%;
- Кредиттеу мерзімі: 25 жылға дейін; бастапқы жарна: кепілге берілетін тұрғын үй құнының 20 %-нан төмен не жоғары болмауы қажет;
- Сатып алынатын тұрғын үйдің ең жоғарғы құны: Астана, Алматы, Атырау, Ақтау, Шымкент қалалары үшін - 25 млн теңге және ҚР басқа қалалары үшін - 15 млн теңге;
- Кепілдік қамсыздандыру: бірінші нарықта сатып алынатын жылжымайтын мүлік;
- Қарыз беру және оған қызмет көрсету үшін алынатын комиссия: алынбайды.

Бағдарлама бойынша қарыз алу үшін жеке тұлға келесі талаптарға сәйкес келуі тиіс:

- Қазақстан Республикасының азаматы болуы тиіс;
- расталған кірісі болуы тиіс;
- ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша өтелмеген берешегі болмауы тиіс;
- төмендегілерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында жеке меншік құқығымен тиесілі тұрғын үйдің болмауы: отбасының әрбір мүшесі үшін пайдалы ауданы 15 шаршы метрден төмен болатын жатақханаларда бөлменің болуы; құлауға (бұзылуға) жақын апатты жағдайдағы тұрғын үйлердің болуы, бұл аталған тұрғын үй орналасқан жердің жергілікті атқарушы органының анықтамасына сәйкес расталуы қажет.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша «7-20-25» бағдарламасы бойынша берілген несиелердің баланстық құны 320,682 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 315,119 млн теңгені) құрады.

Қазақстандықтардың тұрғын үй сатып алу мүмкіндіктерінің ауқымын кеңейту мақсатында 2018 жылғы 28 желтоқсанда Банк «Баспана Хит» тұрғын үй алуға ипотекалық кредит беру бағдарламасын іске қосты. Аталған бағдарлама бойынша бірінші, сонымен қатар екінші тұрғын үй нарығында жылжымайтын мүлік сатып алу үшін қарыз беру көзделген.

«Баспана Хит» бағдарламасы бойынша кредит беру талаптары

- Сыйақы мөлшерлемесі келесі формула бойынша есептеледі: ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі + 175 базистік тармақ;
- Кредиттеу мерзімі: 15 жылға дейін; бастапқы жарна: сатып алынатын тұрғын үй құнының кемінде 20 %;
- Сатып алынатын тұрғын үйдің ең жоғарғы құны: Астана, Алматы, Атырау, Ақтау қалалары үшін – 25 млн теңге, ҚР басқа өңірлері үшін – 15 млн теңге;
- Бағдарлама бойынша қарыз алу үшін жеке тұлға келесі талаптарға сәйкес келуі тиіс:
 - Қазақстан Республикасының азаматы болуы тиіс;
 - расталған кірісі болуы тиіс;
 - ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша өтелмеген берешегі болмауы тиіс.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша «Баспана Хит» бағдарламасы бойынша берілген несиелердің баланстық құны 110,171 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 149,853 млн теңгені) құрады.

2021 жылы Екінші деңгейдегі банктердің берілген лимиттерді толық игеруіне байланысты "Баспана Хит" бағдарламасы аяқталды.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

17. КЛИЕНТТЕР МЕН БАНКТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(з) Қаржылық активтерді беру

2023 жылы Банк ипотекалық кредиттер портфелін олардың баланстық құны бойынша сатуды жүзеге асырды, олар бойынша қалдық жыл соңында 424,544 млн теңгені (2022 жылы: 406,109 млн теңге) құрады және сатып алушыға кредиттер 90 күннен астам уақытқа мерзімінен кешіктірілген жағдайда, оларды кері сатып алу немесе жекелеген кредиттерді айырбастау бойынша кепілдік берді. Кері сатып алу немесе ауыстыру сомасы шектелмейді. Кері сатып алу қарыздың сатып алынған күнгі номиналдық құны (негізгі борыш пен есептелген сыйақының төленбеген сомасы) бойынша жүзеге асырылады.

Банк берілген активтерге меншік құқығына байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы бермегенін және өзінде сақтамағанын, әсіресе кредиттік тәуекелді бермегенін, бірақ берілген активтерге бақылау жасау құқығын сақтағанын белгіледі және активтерге қатысуды жалғастыру көлемінде кредиттерді тануды жалғастырады. Банктің активтерге қатысуын жалғастыруы берілген актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтындықтан, Банктің активтерге қатысуын жалғастыру көлемі Банк кері қайтаруға міндетті болуы мүмкін алынған өтемнің ең жоғарғы сомасы мөлшерінде белгіленеді. Банк кепілдіктің құнын айтарлықтай жоғары деп есептейді және бұл кепілдік Оператордың өзіне берілген активті сатуына жол бермейді, өйткені бұл сату мақсатқа сай болмайды.

Банктің аталған берілген портфельге қатысуын жалғастыруы 406,109 млн теңге мөлшерінде клиенттерге ұсынылған несиелер құрамында қаржы жағдайы туралы жеке есепте көрсетілген (16-ескертпе), бұл өзге міндеттемелер құрамына қосылған қатысуды жалғастырудан болатын сәйкес міндеттемеге тең (24-ескертпе).

Банк ипотекалық кредиттердің берілген портфельдерінің баланстық құны оның әділ құнын көрсететінін белгіледі.

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ЖӘНЕ МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

	Ғимараттар мен құрылыстар	Жиһаз және жабдықтар	Аяқталмаған құрылыс	Тұтыну құқығы нысанындағы активтер	Материалдық емес активтер	Барлығы
Қайта бағаланған/бастапқы құн						
2022 жылғы 1 қаңтар	14,949	20,221	13	-	13,145	48,328
Сатып алу	4,201	5,501	-	-	4,210	13,912
Ішкі көшіру	-	12	(12)	-	-	-
<i>Бизнесі біріктіру нәтижесінде алынғаны (4-ескертпе)</i>	3,391	8,683	9	-	7,595	19,678
Біріктірілген күнге дейін еншілес банктен пайдалану құқығы нысанындағы активтерді сатып алу	-	-	-	3,757	-	3,757
Істен шығу	(3,359)	(1,333)	-	-	(173)	(4,865)
2022 жылғы 31 желтоқсан	19,182	33,084	10	3,757	24,777	80,810
Сатып алу	2,787	8,345	-	-	4,348	15,480
Істен шығу	(109)	(1,856)	-	-	(230)	(2,195)
2023 жылғы 31 желтоқсан	21,860	39,573	10	3,757	28,895	94,095
Жиһақталған тозу, амортизация						
2022 жылғы 1 қаңтар	(255)	(11,219)	-	-	(7,243)	(18,717)
Бір жыл ішіндегі есептеулер	(151)	(3,193)	-	(14)	(1,870)	(5,228)
<i>Бизнесі біріктіру нәтижесінде алынғаны (4-ескертпе)</i>	(82)	(271)	-	(397)	(393)	(1,143)
Істен шығу	335	1,178	-	-	173	1,686
2022 жылғы 31 желтоқсан	(153)	(13,505)	-	(411)	(9,333)	(23,402)
Бір жыл ішіндегі есептеулер	(170)	(5,220)	-	(659)	(3,730)	(9,779)
Істен шығу	3	1,638	-	-	163	1,804
2023 жылғы 31 желтоқсан	(320)	(17,087)	-	(1,070)	(12,900)	(31,377)
Таза баланстық құны						
2023 жылғы 31 желтоқсан	21,540	22,486	10	2,687	15,995	62,718
2022 жылғы 31 желтоқсан	19,029	19,579	10	3,346	15,444	57,408

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ЖӘНЕ МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР, ЖАЛҒАСЫ

Материалдық емес активтер бағдарламалық қамсыздандыруды, патенттерді және лицензияларды қамтиды.

2022 жыл ішінде Банк өзінің ғимараттары мен құрылыстарын қайта бағалады. Бағалауды тәуелсіз бағалаушылар жүргізді. Тәуелсіз бағалаушылар негізгі құралдардың әділ құнын анықтаған кезде, екі тәсілді пайдаланды – нарықтың болуы талаптарымен ғимараттар мен құрылыстардың әділ құнын анықтау үшін нарықтық ақпаратты қолдану арқылы салыстыру тәсілі және қайта бағаланатын объектілер үшін нарықтық аналогтар болмаған кезде шығындық тәсіл. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ғимараттар мен құрылыстардың әділ құнының жалпы сомасы сәйкесінше 22,405 млн теңгені және 19,894 млн теңгені құрады. Егер Банктің ғимараттары мен құрылыстары бастапқы бағасы бойынша бағаланатын болса, олардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша сәйкесінше 18,500 млн теңгені және 15,989 млн теңгені құрайтын еді.

Ғимараттар мен құрылыстардың әділ құны әділ құн сатысының 2-ші және 3-деңгейіне жатады.

19. ӨЗГЕ АКТИВТЕР

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Өзге қаржылық активтер		
Басқа дебиторлық берешек	8,915	4,091
Меншікті активтерді сатуға байланысты туындаған дебиторлық берешек	8,102	13,832
Халықаралық төлем жүйесімен (VISA International, Mastercard) есеп айырысу	7,289	2,779
Есептелген комиссия	5,001	4,606
Вестерн Юнион және басқа электрондық ақша аударымдары	858	956
	30,165	26,264
Күтілетін кредиттік залалға бөлінген резерв	(2,084)	(793)
	28,081	25,471
Өзге қаржылық емес қысқамерзімді активтер		
Алынып қойылған қамсыздандыру	10,003	18,911
Ортақ ынтымақтастық туралы шарт бойынша дебиторлық берешек	10,006	-
Төленген аванстар	11,720	10,451
Табыс салығынан басқа өтелетін салық	620	1,121
Тауарлық-материалдық қорлар	275	365
Өзге активтер	5	336
	32,629	31,184
Ұзақмерзімді өзге қаржылық активтер		
Ортақ ынтымақтастық туралы шарт бойынша дебиторлық берешек	-	10,006
Өзге активтер	230	-
	32,859	41,190
Залалға бөлінген резерв	(3,196)	(3,113)
	29,663	38,077
	57,744	63,548

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша басқа дебиторлық берешек Банк жасалған қаржылық кепілдік шартына (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жоқ) сәйкес 4,213 млн теңге мөлшерінде пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражатты (24-ескертпе) қамтиды.

2020 жылғы мамырда Банк жалпы сомасы 10,006 млн теңгені құрайтын көпфункционалды тұрғын үй кешенін салу үшін жер телімдерін сату бойынша «РАМС Қазақстан» ЖШС құрылыс компаниясымен ортақ ынтымақтастық туралы шарт Шарттың талаптарына сәйкес жер телімдерінің төлемі ақшалай емес нысанда, тұрғын үй кешенінің тұрғын және тұрғын емес жайларының бір бөлігін Банктің меншігіне беру арқылы жүргізіледі. Ақшалай емес өтем сатылатын күнгі әділ құны бойынша бағаланды. 2023 жылғы 13 желтоқсанда «РАМС-Қазақстан» ЖШС нысаны пайдалануға қабылдау актіге қол қойылды. Топ осы объектілерді 2024 жылдың бірінші жартыжылдығының соңына дейін Топтың балансына қабылдау туралы іс-шараларды аяқтауды жоспарлап отыр.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 24,305 млн теңге мөлшеріндегі басқа қаржылық активтер кредиттік тәуекелдің 1-сатысына жатқызылған (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 24,774 млн теңге), 777 млн теңге мөлшеріндегі кредиттік тәуекелдің 2-деңгейіне жатқызылды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жоқ), және 5,083 млн теңге кредиттік тәуекелдің 3-деңгейіне жатқызылды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1,490 млн теңгені құрады).

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

19. ӨЗГЕ АКТИВТЕР, ЖАЛҒАСЫ

Басқа қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті өзгерту келесі тәсілмен көрсетілген:

2023 жыл	1-саты	2-саты	3-саты	Барлығы
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша қалдық	-	-	(793)	(793)
Залалға бөлінген бағалау резервін таза өзгерту	-	(242)	(2,191)	(2,433)
Есептен шығару	-	-	1,142	1,142
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық	-	(242)	(1,842)	(2,084)

2022 жыл	1-саты	2-саты	3-саты	Барлығы
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша қалдық	(96)	(420)	(1,098)	(1,614)
Залалға бөлінген бағалау резервін таза өзгерту	96	420	-	516
Есептен шығару	-	-	305	305
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық	-	-	(793)	(793)

Алынып қойылған қамсыздандыру

Алынып қойылған қамсыздандырудың құрамына Банк құнсызданған несиелер бойынша өзінің міндеттемелерінің орнына қабылдаған жылжымайтын мүлік түріндегі қамсыздандыру кіреді. Осы активтер бастапқыда әділ құны бойынша есепке алынады және кейін сатуға арналған шығысты есептен шығарғандағы әділ құны мен баланстық құнының қайсысы аз болса, сол бойынша есепке алынады. Банктің саясаты аталған активтерді барынша қысқа мерзімде сатуды көздейді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша әділ құнды айқындау кезінде осындай жылжымайтын мүлікке соңғы мәмілелердің бағасын көрсететін салыстырмалы тәсіл (2022 жылғы 31 желтоқсанда осындай жылжымайтын мүлікке соңғы мәмілелердің бағасын көрсететін салыстырмалы тәсіл және нарықтық жалдау ақысының мөлшері мен толтыру коэффициенттерін ескере отырып, ақша ағындарының шамасы ретінде жорамалдарды қамтитын кіріс тәсілі;

- нарықтық жалдау ақысының мөлшері мен толтыру мөлшерлемесін ескере отырып, ақша ағындарының сомасы
- дисконттау мөлшерлемесі 15.9% мөлшерінде).

20. БАНКТЕРДІҢ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАРАЖАТЫ МЕН НЕСИЕЛЕРІ

	Номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	31 желтоқсан 2023 жыл	Номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	31 желтоқсан 2022 жыл
Банктер мен қаржы ұйымдарынан алынған ұзақ мерзімді несиелер	1.00-8.78	79,688	1.00-8.78	67,117
Халықаралық кредиттік ұйымдардан алынған қарыздар	13.45-17.66	39,782	16.50-21.45	40,955
Банктердің корреспонденттік шоттары		47,678		42,185
Басқа қарыздар		10		10
Жинақталған пайыздық шығыс		1,895		1,618
		169,053		151,885

Банктер мен қаржы ұйымдарынан алынған ұзақ мерзімді несиелер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша банктер мен қаржы ұйымдарынан алынған ұзақмерзімді несиелер «ДАМУ» ҚДҚ» АҚ-тан, «ҚДБ» АҚ-тан, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-тан (бұдан әрі – «ӨДҚ» АҚ), «Аграрлық кредиттік корпорациясы» АҚ-тан (бұдан әрі – «АКК» АҚ) сәйкесінше 2024-2035 жылдары өтеу мерзімімен жылдық 1.0%-8.78%-бен 38,856 млн теңге мөлшерінде және 2034-2037 жылдары өтеу мерзімімен жылдық 1.0%-2.0%-бен 10,901 млн теңге мөлшерінде, 2052 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1.0%-бен 27,500 млн теңге және 2024 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1.5%-бен 2,431 млн теңге мөлшерінде алынған ұзақмерзімді несиелер ретінде көрсетілген (2022 жылғы 31 желтоқсанда: сәйкесінше 27,719 млн теңге, 10,901 млн теңге, 27,500 млн теңге және 997 млн теңге).

2023 және 2022 жылдардың ішінде Банк белгіленген өтеу кестесіне сәйкес негізгі борыш пен сыйақыны төледі.

2023 жыл ішінде Банк «ДАМУ ҚДҚ» АҚ-тан 2029-2030 жылдары өтеу мерзімімен жылдық 2.5%-8.78%-бен 12,800 млн теңге сомасында ұзақмерзімді несиелер алды. Несиелер түпкілікті қарыз алушыларды бұдан әрі қаржыландыру үшін алынған.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

20. БАНКТЕРДІҢ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАРАЖАТЫ МЕН НЕСИЕЛЕРІ, ЖАЛҒАСЫ

Банктер мен қаржы ұйымдарынан алынған ұзақмерзімді несиелер, жалғасы

«ДАМУ КДҚ» АҚ-тан алынған 8,100 млн теңге мөлшеріндегі несиесі «Альфа-Банк» ЕБ АҚ-пен 2022 жылғы 29 сәуірде жасалған талап ету құқықтарын табыстау шарты аясында Банкке берілді. Осы қаржылық міндеттемелер бастапқыда екінші деңгейдегі банктер үшін қолжетімді мемлекеттік кредит беру бағдарламалары аясында қаражат тарту жеке нарықтық сегмент болып табылады деген жорамалды қолдануды қоса алғанда, әділ құны бойынша танылды. «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан алынған несиелер борыштық бағалы қағаздармен қамтамасыз етілмеген.

2023 жыл ішінде Банк «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан жылдық 1.0%-8.5%-бен 1,663 млн теңге (2022 жылы: жылдық 1.0-4.5%-бен 856 млн теңге) сомасында алынған ұзақмерзімді қарызды төледі.

«ҚДБ» АҚ-тан алынған, өңдеуші өнеркәсіп секторында операция жүргізетін ірі кәсіпкерлік субъектілерін (бұдан әрі – «ІКС») қаржыландыруға және кейін жеке тұлғалар – Қазақстанда өндірілген жеңіл автокөлікті сатып алушыларға кредит беруге арналған несиелер. 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Банк «ҚДБ» АҚ-тан ұзақмерзімді несиелердің қосымша транштарын алған жоқ.

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Банк «КДҚ» АҚ-тан 2022 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1.0%-бен 27,500 млн теңге сомасында ұзақмерзімді несиесі алды. Несиелер халыққа жеңілдікті автокредит беру аясында жеке тұлғаларды кейіннен қаржыландыру үшін алынған. 2023 жылы Банк «КДҚ» АҚ-тан ұзақмерзімді несиелердің қосымша транштарын алған жоқ.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша «КДҚ» АҚ-тан алынған несиелер 20,500 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 14,323 млн теңге) сомасында борыштық бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген (14-ескертпе).

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл Банк «АКК» АҚ-тан 2024 жылы өтеу мерзімімен жылдық 1.5%-бен 4,861 млн теңге сомасында несиесі алды. 2023-2024 жылдары көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуді кейіннен қаржыландыру үшін алынған несиелер. «АКК» АҚ-тан алынған несиелер борыштық бағалы қағаздармен қамтамасыз етілмеген.

2023 жыл Банк «АКК» АҚ-тан жылдық 1,5%-бен 3,427 млн теңге мөлшерінде алған несиені төледі.

Кәсіпкерлік субъектілерін жеңілдікпен кредиттеу бағдарламасы (бұдан әрі – «Бағдарлама») аясында алынған қаражат

«ДАМУ КДҚ» АҚ-тан алынған несиелер Үкімет бекіткен белгілі бір салалардың шағын және орта кәсіпкерлік (бұдан әрі – «ШОК») субъектілерін қаржыландыру бағдарламасына сәйкес алынды. «ДАМУ КДҚ» АҚ пен Банк арасында жасалған кредиттік келісімге сәйкес Банк Бағдарламаға қатысуға құқығы бар ШОК субъектілеріне маржасы 4% мөлшерлемесімен және 10 жылдан аспайтын өтеу мерзімімен қарыз береді. Банктің «ДАМУ КДҚ» АҚ-қа несиені төлеу міндеттемелері ШОК субъектілеріне берілген несиелердің қайтарылуына байланысты емес. Банк «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан ақша қаражатын алғаннан кейін 3-9 ай ішінде қарыздың игерілмеген сомасының 15%-ы мөлшерінде айыппұл төлеуге міндетті.

Банк басшылығы жылдық 1%-8.78% мөлшерлемесімен «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан, «ҚДБ» АҚ-тан, «КДҚ» АҚ-тан және «АКК» АҚ-тан алынған қаржы құралдарын, осы тәріздес несиелерді болмайды және қарыз алушылардың – ІКС және ШОК субъектілерінің қызметінің ерекшеліктеріне байланысты аталған өнім жеке нарық ретінде қарастырылады деп есептейді. Осылайша, «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан, «ҚДБ» АҚ-тан, «КДҚ» АҚ-тан және «АКК» АҚ-тан жылдық 1.0%-8.78% мөлшерлемесімен алынған қарыздар жеке нарықта жүзеге асырылған операциялар болып табылады және сәйкесінше танылған күнгі әділ құнымен есепке алынған.

Халықаралық кредиттік ұйымдардан алынған қарыздар

Халықаралық кредиттік ұйымдардан алынған қарыздар «Еуропалық қайта құру және даму банкі» АҚ-тан 2024-2026 жылдары өтеу мерзімімен жылдық 14.7% -17.66%-бен алынған қарыздар ретінде көрсетілген.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Банк «Еуропалық қайта құру және даму банкі» АҚ-тан 2026 жылы өтеу мерзімімен жылдық 14.7%-бен 28,037 млн теңге сомасында қарыз алды. 2023 жыл ішінде Банк белгіленген өтеу кестесіне сәйкес 21.25%-бен жалпы сомасы 8,654 млн теңге мөлшерінде негізгі борыш пен сыйақы төлемдерін жүргізді, сондай-ақ 17.8%-21.45%-бен жалпы сомасы 25,444 млн теңге мөлшерінде негізгі борыш пен сыйақы төлемдерін мерзімінен бұрын өтеді.

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Банк «Еуропалық қайта құру және даму банкі» АҚ-тан 2025 жылы өтеу мерзімімен жылдық 16.5%-21.45%-бен 24,875 млн теңге сомасында қарыз алды. 2022 жыл ішінде Банк белгіленген өтеу кестесіне сәйкес 21.45%-бен жалпы сомасы 5,956 млн теңге мөлшерінде негізгі борыш пен сыйақы төлемдерін жүргізді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

20. БАНКТЕРДІҢ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАРАЖАТЫ МЕН ЕСИЕЛЕРІ, ЖАЛҒАСЫ

Халықаралық кредиттік ұйымдардан алынған қарыздар

Халықаралық кредиттік ұйымдардан алынған қарыздар 54,019 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 61,995 млн теңге) сомасында борыштық бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген (14-ескертпе).

Банк жоғарыда көрсетілген банктер мен қаржы ұйымдарының қаражаты мен есиелерінің талабын орындау бойынша белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтауға міндетті. Бұл ковенанттарға келісілген коэффициенттер, міндеттемелердің меншікті капиталға арақатынасы сияқты және қаржы нәтижелері үшін пайдаланылатын басқа да коэффициенттер кіреді. 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк міндеттемелерді бұзуға жол берген жоқ.

Банктердің корреспонденттік шоттары

2023 жылғы 31 желтоқсанда басқа банктерден алынған салымдар шетелдік банктерден 45,776 млн теңге сомасында және қазақстандық екінші деңгейдегі банктерден 1,902 млн теңге сомасында алынған корреспонденттік шоттарды қамтыды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: басқа банктерден алынған салымдар шетелдік банктерден 39,038 млн теңге сомасында және қазақстандық екінші деңгейдегі банктерден 3,147 млн теңге сомасында алынған корреспонденттік шоттарды қамтыды).

21. КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚАРАЖАТЫ

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Клиенттердің қаражаты		
Жеке клиенттер	2,234,525	1,915,418
Корпоративтік клиенттер	1,793,146	1,362,327
	4,027,671	3,277,745
	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Мерзімді депозиттер	2,776,027	2,218,133
Талап еткенге дейінгі депозиттер	1,230,647	1,044,971
	4,006,674	3,263,104
Есептелген сыйақы	20,997	14,641
	4,027,671	3,277,745

2023 жылғы 31 желтоқсанда Банк клиенттерінің жалпы сомасы 116,540 млн теңге мөлшеріндегі депозиттері Банк берген кредиттер және танылмаған кредиттік құралдар, берілген кепілдіктер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамсыздандыру болып табылады (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 59,577 млн теңге).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтары капиталдың 10%-нан асатын 2 клиенті бар (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1 клиент). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша аталған клиенттердің шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтардың жиынтық мөлшері 111,451 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 249,721 млн теңге) құрайды.

22. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

	Валюта сы	Шығарылған күні	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлемесі, %	2023 жылғы 31 желтоқсан	Пайыздық мөлшерлемесі, %	2022 жылғы 31 желтоқсан
Қазақстанда шығарылған облигациялар	Теңге	05/02/2018- 09/11/2021	27/12/2025- 09/11/2028	10.75-12.00	69,827	10.95-12.00	73,349
	АҚШ доллары	03/03/2006	мерзімсіз	-	-	10.79	23,962
					69,827		97,311
Есептелген сыйақы					705		998
					70,532		98,309

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша купондар әрбір жарты жыл сайын төленуі, негізгі борыш мерзімнің соңында өтелуі тиіс. Мерзімсіз қаржы құралдары бойынша пайыздарды төлеу күні: жыл сайын 3 наурыз, 3 маусым, 3 қыркүйек және 3 желтоқсан Банк 2023 жылы 21,854 млн теңге мөлшерінде мерзімсіз облигацияларды мерзімінен бұрын өтеп, осы қағаздардың делистингін жүргізді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

23. РЕТТЕЛГЕН ОБЛИГАЦИЯЛАР

	шотасы	Шығарылған күні	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлемесі, %	2023 жылғы 31 желтоқсан	Пайыздық мөлшерлемесі, %	2023 жылғы '31' желтоқсан
Бекітілген мөлшерлеме	Теңге	27/11/2009-03/11/2017	27/11/2024-03/11/2032	4.00-11.00	57,704	4.00-11.00	55,973
Құбылмалы мөлшерлеме	Теңге	11/11/2008	11/11/2023		-	12.00	3,470
					57,704		59,443
Есептелген сыйақы					1,014		1,096
					58,718		60,539

Реттелген облигациялар бойынша купондар әрбір жарты жыл сайын төленуі, негізгі борыш мерзімнің аяғында өтелуі тиіс

Банк секторының қаржылық орнықтылығын арттыру бағдарламасына қатысу

ҚРҰБ 2017 жылғы 10 қазандағы №191 қаулысына сәйкес Банктің «Қазақстан Республикасы банк секторының қаржылық орнықтылығын арттыру бағдарламасына» (бұдан әрі – «Бағдарлама») қатысуы мақұлданды.

Бағдарламаның талаптарына сәйкес Банк Шығарылым проспектісінде көзделген талаптарға сәйкес Банктің жай акцияларына айырбасталатын Банктің атаулы купондық реттелген облигацияларын (бұдан әрі – «Облигациялар») шығару арқылы ҚРҰБ еншілес ұйымы «Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ-тан ақша қаражатын алды.

Банк өз қызметінде келесі шектеулерді (ковенанттарды) қабылдайды және олар Облигациялар орналастырылған күннен бастап 5 жыл бойы қолданыста болады, олардың кез келгенін бұзу Облигация ұстаушылардың Облигацияларды Банктің жай акцияларына айырбастау құқығын іске асыруына әкеп соғады:

- Банк ҚР екінші деңгейдегі банктері үшін уәкілетті органдар белгілеген меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициентін орындауға міндеттенеді;
- Банк Банктің активтерін шығару бойынша іс-әрекеттерді жасамауға міндеттенеді; бұл ретте активтерді шығару ретінде қарастырылатын жағдайлардың тізімі Облигациялар шығарылымының проспектісінде көрсетілген.

Аталған Бағдарламаға қатысу аясында 2017 жылғы 3 қарашада Банк «Қазақстан қор биржасы» АҚ-та 15 жыл айналыста болу мерзімімен, жылдық 4,00 % купондық мөлшерлеменен 60,000 млн теңге сомасында Облигациялар орналастырды. Облигацияларды бастапқы тану сәтінде пайда мен шығын туралы есепте кіріс түрінде танылған 15 % нарықтық мөлшерлемені пайдалану кезінде Облигацияларды дисконттау нәтижесі 34,993 млн теңгені құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Облигациялардың баланстық құны 28,944 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 27,292 млн теңге) құрады.

Қаржылық қызметке байланысты міндеттемелердің және ақша ағындарының өзгерістерін салыстырып тексеру

	Міндеттемелер		
	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Реттелген облигациялар	Барлығы
2022 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша қалдық	108,652	64,004	172,656
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағынына байланысты өзгерістер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардан түскен түсім	13,879	-	13,879
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	(25,429)	(5,000)	(30,429)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	(3,611)	-	(3,611)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағынына байланысты өзгерістердің жиынтығы	(15,161)	(5,000)	(20,161)
Бизнесі біріктіру нәтижесінде түскен түсім (4-ескертуге)	4,675	-	4,675
Басқа өзгерістер	457	603	1,060
Пайыздық шығыс	9,336	7,869	17,205
Төленген пайыздар	(9,650)	(6,937)	(16,587)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық	98,309	60,539	158,848

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

23. РЕТТЕЛГЕН ОБЛИГАЦИЯЛАР, ЖАЛҒАСЫ

Қаржылық қызметке байланысты міндеттемелердің және ақша ағындарының өзгерістерін салыстырып тексеру, жалғасы

	Міндеттемелер		
	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Реттелген облигациялар	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша қалдық	98,309	60,539	158,848
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағынына байланысты өзгерістер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	(23,962)	(3,500)	(27,462)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	(4,145)	-	(4,145)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағынына байланысты өзгерістердің жиынтығы	(28,107)	(3,500)	(31,607)
Пайыздық шығыс	9,383	7,522	16,905
Төленген пайыздар	(9,053)	(5,843)	(14,896)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық	70,532	58,718	129,250

24. БАСҚА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	31 желтоқсан 2023 жыл	31 желтоқсан 2022 жыл
Басқа қаржылық міндеттемелер:		
Қатысуды жалғастырудан болған міндеттеме (17 (жс)-ескертпе)	424,544	406,109
Шығарылған кепілдіктер бойынша міндеттемелер	35,679	7,819
Басқа операциялар бойынша есеп айырысу	24,632	20,020
Кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша резерв	3,854	4,490
Жалдау бойынша міндеттеме	2,892	3,361
Есептелген комиссиялық шығыс	2,042	1,084
Әкімшілік-шаруашылық қызмет бойынша есептер	1,809	1,469
	495,452	444,352
Басқа қаржылық емес міндеттемелер:		
Табыс салығынан басқа төленетін салық	4,681	3,065
Басқа қаржылық емес міндеттемелер:	474	389
Барлық басқа міндеттеме	500,607	447,806

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша шығарылған кепілдіктер бойынша міндеттемелер кепілдік оқиғасының басталуына байланысты бір контрагентке кепілдік бойынша 31,204 млн. теңге міндеттемелерді қамтиды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жоқ).

25. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің жарғылық капиталы төмендегідей көрсетілген:

	Шығаруға рұқсат берілген жарғылық капитал	Шығарылмаған жарғылық капитал	Акционерлерден сатып алынған акциялар	Барлық жарғылық капитал
Жай акциялар, данасы	1,211,140,611	(1,023,111,576)	-	188,029,035
Артықшылықты акциялар, данасы	39,249,255	-	(38,953,841)	295,414

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің жарғылық капиталы төменде көрсетілгендерді құрады:

	Жарияланған және шығарылған жарғылық капитал	Барлығы
Жай акциялар	65,753	65,753
(ii) Артықшылықты акциялар	89	89
	65,842	65,842

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

25. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ, ЖАЛҒАСЫ

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің жарғылық капиталы төмендегідей көрсетілген:

	Шығаруға рұқсат берілген жарғылық капитал	Шығарылмаған жарғылық капитал	Акционерлерден сатып алынған акциялар	Барлық жарғылық капитал
Жай акциялар, данасы	1,211,140,611	(1,023,111,576)	-	188,029,035
Артықшылықты акциялар, данасы	39,249,255	-	(39,126,114)	123,141

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің жарғылық капиталы төменде көрсетілгендерді құрады:

	Жарияланған және шығарылған жарғылық капитал	Барлығы
Жай акциялар	65,753	65,753
(ii) Артықшылықты акциялар	89	89
	65,842	65,842

Барлық жай акциялар бір санатқа жатады, бір дауысқа ие және олардың номиналдық құны жоқ.

Артықшылықты акциялар кумулятивті болады және Директорлар кеңесінің шешімі бойынша оларды жай акцияларға айырбастауға болады, бір артықшылықты акция бір жай акцияға айырбасталады Заңнамаға және Банктің жарғылық құжаттарына сәйкес дивиденд төлеу туралы шешім Банк акционерлерінің жалпы жиналысында қабылданған жағдайда, жай акциялар бойынша дивидендті ақшамен немесе Банктің бағалы қағаздарымен төлеуге болады Банктің Жарғысына сәйкес жай акциялар бойынша дивиденд төлеуді жыл қорытындысы бойынша жүзеге асыруға болады. Бөлуге арналған қолжетімді резервтер Қазақстан Республикасының ережелері мен нормативтік-құқықтық актілері арқылы реттеледі.

Артықшылықты акциялардың талаптары Банктен бір артықшылықты акция үшін келесі формула бойынша дивиденд төлеуді талап етеді: $R = (b + 3.5\%) \times 300$, бұл жерде

RR – жай акцияға айырбасталатын бір артықшылықты акция үшін төленетін дивидендтің кепілдік берілген мөлшерлемесі, теңгемен есептеледі.

bb – ҚРҰБ-ның базалық мөлшерлемесі. Базалық мөлшерлеменің мөлшері артықшылықты акциялар бойынша дивиденд төленген жылдан кейінгі жылдың бірінші күні белгіленеді. Осы ретте бір артықшылықты акция үшін төленетін дивидендтің кепілдік берілген мөлшері жылдық 12 %-дан төмен емес және 14 %-дан аспайтын деңгейде белгіленеді.

Артықшылықты акциялар үшін дивиденд төлеу қазақстандық заңнаманы сақтау мақсатында жүзеге асырылады. Осы заңнама акционерлік қоғамдардан артықшылықты акциялар үшін дивидендтің белгілі бір кепілдік берілген сомасын төлеуді талап етеді. Акционерлік қоғамдар туралы қазақстандық заңнамаға сәйкес жай акциялар үшін төленген дивиденд сомасы артықшылықты акциялар бойынша жасалған төлемнен аспауға тиісті. Осыған қоса артықшылықты акциялар үшін дивиденд толық төленгенге дейін жай акциялар үшін дивиденд төленбейді.

	аяқталған жыл 2023 жылғы 31 желтоқсан Саны, мың	аяқталған жыл 2022 жылғы 31 желтоқсан Саны, мың
Жыл басындағы артықшылықты акциялар	123	123
Артықшылықты акцияларды сатып алу	172	-
Жыл соңындағы артықшылықты акциялар	295	123
Жыл басындағы жай акциялар	188,029	188,029
Жарияланған жай акцияларды орналастыру	-	-
Жыл соңындағы жай акциялар	188,029	188,029

Жалпы банктік тәуекелдерді өтеуге арналған резервтер

2013 жылға дейін «Екінші деңгейлі банктердің резервтік капиталының ең аз мөлшерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау жөніндегі агенттігінің 2011 жылғы 31 қаңтардағы № 196 қаулысына (2013 жылы күші жойылған) енгізілген өзгерістерге сәйкес Банк болашақта күтілетін залалды өтеу үшін бөлінбеген кіріс сомасын резервтің құрамына аудару арқылы резервтік капиталды құруға міндетті болды.

Банктің қаржы жағдайы туралы жеке есептегі бөлінбеген кіріске енгізілген 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің жалпы банктік тәуекелдерді өтеуге арналған резервтер сомасы 4,981 млн теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 4,981 млн теңгені құрады).

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

25. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ, ЖАЛҒАСЫ

Бір акцияға шаққандағы кіріс

Бір акцияға шаққандағы базалық және ажыратылған пайда "Акцияға шаққандағы пайда" 33-ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес шоғырландырылған ақпараттың негізінде көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Бір акцияға шаққандағы базалық пайда		
Банк акционерлеріне қатысты шоғырландырылған таза пайда	135,061	145,129
Артықшылықты акцияларды ұстаушылар арасында пайданы толық бөлген кезде төленетін қосымша дивидендтерді шегергенде	(120)	(13)
Жай акцияларды ұстаушыларға қатысты шоғырландырылған таза пайда	134,941	145,116
Бір акцияға шаққандағы базалық пайданы есептеу үшін жай акциялардың орташа саны	184,733,608	183,379,202
Бір акцияға шаққандағы базалық пайда (теңге)	730.46	791.34
Бір акцияға шаққандағы ажыратылған пайда		
Жай акцияларды ұстаушыларға қатысты шоғырландырылған таза пайда	134,941	145,116
Плюс: артықшылықты акцияларды ұстаушылар арасында пайданы толық бөлген кезде төленетін қосымша дивидендтерді шегергенде	120	13
Бір акцияға шаққандағы ажыратылған пайданы есептеу үшін пайдаланылатын пайда	135,061	145,129
Жай акциялардың орташа саны	184,733,608	183,379,202
Шығарылған деп есептелетін акциялар:		
Артықшылықты акцияларды конвертациялаған кезде шығарылатын жай акциялардың орташа саны	164,799	109,602
Бір акцияға шаққандағы ажыратылған пайданы есептеу үшін жай акциялардың орташа саны	184,898,407	183,488,804
Бір акцияға шаққандағы ажыратылған пайда (теңге)	730.46	790.94

26. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Сегменттер туралы ақпарат қызметті бағалау үшін берілген, оны Банктің 8-ХҚЕС-ке (IFRS) және 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар бойынша жеке қаржылық есептілікте көрсетілген операциялық сегменттер туралы ақпаратқа сәйкес шешім қабылдайтын басты тұлғасы қолданады. Банктің есептік сегменттері 8-ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес келесі түрде ұсынылған:

- Корпоративтік клиенттерге қызмет көрсету – есеп айырысу шоттарын жүргізу, депозиттерді тарту, овердрафт, несие беру және кредиттеу бойынша басқа да қызметтер көрсету.
- Жеке клиенттермен жұмыс жүргізу – жеке клиенттерге банк қызметтерін көрсету, жеке клиенттердің ағымдағы дербес шоттарын жүргізу, жинақ салымдары мен депозиттерді қабылдау, инвестициялық жинақ өнімдерін беру, жауапты сақтау қызметтері, кредиттік және дебеттік карталарға қызмет көрсету, тұтынушылық несиелер және ипотека беру.
- Инвестициялық қызмет – қаржы құралдарын сату, капитал нарықтарындағы операциялар, РЕПО, шетел валютасымен және туынды қаржы құралдарымен жүргізілетін операциялар, құрылымдалған қаржыландыру, корпоративтік жалгерлік, қосылған және қосып алған кездегі консультациялар, борыштық бағалы қағаздарды шығару және қарыздарды тарту арқылы Банкті қор жинаумен қамтамасыз ету. Осы сегмент ақша қаражатын өзге сегменттер арасында қайта бөлу үшін жауап береді.

Операциялық сегменттер бойынша есеп саясатының принциптері осы қаржылық есептілікте сипатталған есеп саясатының негізгі принциптеріне сәйкес келеді. Директорлар кеңесі әрбір сегмент бойынша қаржылық ақпаратты, соған қоса операциялық нәтижелерді, активтер мен міндеттемелерді бағалауды қарастырады. Сегменттер осы нәтижелердің негізінде басқарылады, оларда топ ішіндегі элиминация әсері қамтылмайды.

Сегменттердің активтері мен міндеттемелері қаржылық жағдай туралы жеке есептің басым бөлігін құрайтын активтер мен міндеттемелер болып табылады, бірақ оған салық салу сияқты бап қосылмайды. Әрбір компанияның қызметінің нәтижесінде ішкі төлемдер мен трансферттік баға құруды түзету көрсетілген. Барлық кіріс және шығыс тек сыртқы клиенттерден алынған, операциялық сегменттер арасында өзге операциялар жүргізілмейді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

26. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ, ЖАЛҒАСЫ

Осыған орай Банк өз қызметін негізгі үш операциялық сегментте ұсынады. Операциялық сегменттер туралы ақпарат төменде көрсетілген.

	Жеке тұлғаларға қызмет көрсету	Корпоративтік тұлғаларға қызмет көрсету	Инвестициялы қ қызмет	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы есептелген пайыздық кіріс	270,961	115,283	138,712	524,956
Пайыздық шығыс	(145,049)	(100,851)	(28,482)	(274,382)
Пайыздық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті құру	(19,800)	(21,021)	-	(40,821)
Таза пайыздық емес кіріс	14,788	45,448	3,403	63,639
Операциялық шығыс	(53,051)	(22,578)	(42,846)	(118,475)
Салық салғанға дейінгі пайда	67,849	16,281	70,787	154,917

Сегменттер бойынша активтер* 1,977,384 2,536,344 721,762 5,235,490

Сегменттер бойынша міндеттемелер* 2,250,889 2,277,389 298,303 4,826,581

Сегменттер бойынша өзге баптар				
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы бойынша шығыс	(4,379)	(1,864)	(3,536)	(9,779)
Клиенттерге және банктерге берілген несие	1,977,041	1,001,465	-	2,978,506
Клиенттердің қаражаты	2,234,525	1,793,146	-	4,027,671
Қарыз беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен қаржылық міндеттемелер	92,921	210,576	-	303,497

*пайдаға салынатын ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты есептемегенде. Табыс салығы бойынша шығыс бөлінбеген

	Жеке тұлғаларға қызмет көрсету	Корпоративтік тұлғаларға қызмет көрсету	Инвестициялы қ қызмет	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы есептелген пайыздық кіріс	133,132	75,296	59,734	268,162
Пайыздық шығыс	(74,881)	(54,798)	(18,709)	(148,388)
Пайыздық активтер бойынша күтілетін кредиттік залалға бөлінген резервті құру	(19,961)	(21,024)	(104)	(41,089)
Таза пайыздық емес кіріс	4,259	67,553	75,167	146,979
Операциялық шығыс	(24,095)	(28,233)	(21,591)	(73,919)
Салық салғанға дейінгі пайда	18,454	38,794	94,497	151,745

Сегменттер бойынша активтер* 1,278,094 2,061,382 981,675 4,321,151

Сегменттер бойынша міндеттемелер* 1,921,196 1,963,202 151,886 4,036,284

Сегменттер бойынша өзге баптар				
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы бойынша шығыс	(849)	(1,628)	(2,751)	(5,228)
Клиенттерге және банктерге берілген несие	1,277,359	784,439	-	2,061,798
Клиенттердің қаражаты	1,915,418	1,362,327	-	3,277,745
Қарыз беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен қаржылық міндеттемелер	88,495	161,014	-	249,509

*пайдаға салынатын ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты есептемегенде. Табыс салығы бойынша шығыс бөлінбеген.

Банктің активтері Қазақстан Республикасында шоғырланған, сонымен қатар Банк Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырылатын операциялардан кіріс алады.

Ірі клиенттер туралы ақпарат

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша есепті сегменттер бойынша әрқайсысымен жасалған операциялар бойынша кіріс Банк кірісінің жалпы сомасының 10 %-нан асатын корпоративтік және жеке клиенттер болған жоқ (2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша корпоративтік және жеке клиенттер болмады).

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ

(а) Корпоративтік басқару құрылымы

Банк Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ашық акционерлік қоғам нысанында құрылды. Жыл сайынғы және кезектен тыс жиналыстарды өткізу үшін шақырылатын Акционерлердің жалпы жиналысы Банктің жоғарғы басқару органы болып табылады. Акционерлердің жалпы жиналысы Банктің қызметіне қатысты стратегиялық шешімдер қабылдайды.

Акционерлердің жалпы жиналысы Директорлар кеңесінің құрамын белгілейді. Директорлар кеңесі Банктің қызметін жалпы басқару үшін жауап береді.

Қазақстан Республикасының заңнамасында және Банктің жарғысында тек Акционерлердің жалпы жиналысы қабылдайтын шешімдердің және Директорлар кеңесі қабылдайтын шешімдердің тізбелері белгіленген.

Директорлар кеңесінің мәжілісі Басқарма Төрағасын тағайындайды, Басқарманың құрамын белгілейді. Банктің атқарушы органдары Акционерлерінің жалпы жиналысы және Банктің Директорлар кеңесі қабылдаған шешімдердің орындалуы үшін жауап береді. Банктің атқарушы органдары Банктің Директорлар кеңесіне және Акционерлердің жалпы жиналысына есеп береді.

(б) Тәуекелдерді басқару саясаты және процедуралары

Тәуекелдерді басқару банктік қызметтің негізін құрайды және Банктің операциялық қызметінің елеулі элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел, өтімділік тәуекелі, сондай-ақ операциялық, құқықтық тәуекел және іскерлік беделді жоғалту тәуекелі Банк өз қызметін іске асыру барысында кезіктіретін негізгі (маңызды) тәуекел болып табылады.

Банктің Тәуекелдерді басқару саясаты Банкке тап болатын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты түрде бақылауға бағытталған.

Тәуекелдерді басқару саясаты және процедуралары нарықтағы жағдайдың, ұсынылатын банктік өнімдер мен қызметтердің өзгерістерін және пайда болатын үздік тәжірибені көрсету мақсатында тұрақты түрде қайта қарастырылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк үшін маңызды тәуекелдерді анықтау және басқару, аталған тәуекелдер бойынша стресс-тестілеуді жүргізу әдістемелерін белгілейтін Банктің ішкі құжаттарын Банктің уәкілетті басқару органдары ҚРҰБ-ның талаптары мен ұсыныстарына сәйкес бекіткен.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару бойынша бақылау жүйесінің тиісті жұмыс істеуі, негізгі тәуекелдерді басқару және тәуекелдерді басқару саясаты мен процедураларын мақұлдау, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдау үшін жауап береді.

Басқарма мониторинг жүргізу және тәуекелдерді төмендетуге қатысты шаралар енгізу үшін жауап береді, сондай-ақ Банк қызметін тәуекелдің белгіленген шектерінде жүзеге асыруын қадағалайды. Тәуекел менеджменті бөлімшелерінің (Тәуекелдерді басқару тобы) міндеттеріне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтау бойынша бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерді анықтау, бағалау, басқару және олар жөнінде есептер құру бойынша жалпы принциптер мен әдістердің қолданылуын бақылау жатады. Тәуекел менеджменті бөлімшелері Басқарма Төрағасына тікелей және Директорлар кеңесіне жанама түрде есеп береді.

Кредиттік және нарықтық тәуекелдер, сондай-ақ өтімділік тәуекелін Кредит комитеттерінің жүйесі, Қаржыны және тәуекелдерді басқару комитеті («ҚТБК») және Тәуекелдерді басқару комитеті («ТБК») жалпы алғанда портфель деңгейінде, сондай-ақ жеке мәмілелер деңгейінде басқарады және бақылайды. Шешім қабылдау процесінің тиімділігін арттыру үшін Банк тәуекелдің түріне және тәуекелге ұшырау ауқымына қарай комитеттердің иерархиялық құрылымын құрды.

Тәуекелдің сыртқы, сондай-ақ ішкі факторлары ұйымның аясында анықталады және басқарылады. Тәуекелдердің барлық тізбесін анықтауға және тәуекелдерді төмендету жөніндегі ағымдағы процедуралардың жеткіліктілік деңгейін белгілеуге ерекше көңіл бөлінеді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(в) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл нарықтағы бағалардың өзгеруі салдарынан қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе келешектегі ақша қаражатының өзгеру тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ басқа да баға тәуекелдерінен тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістердің, сондай-ақ нарықтағы бағалар мен валюталардың айырбастау бағамдарының құбылмалылық деңгейі өзгерістерінің ықпалына ұшырайтын пайыздық және үлестік қаржы құралдарына катысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндеті – қабылданған тәуекел бойынша алынатын кірістілікті оңтайландыруды камтамасыз ете отырып, басқару және нарықтық тәуекелге ұшыраудың қолайлы параметрлер аясынан шықпауын бақылау.

ҚТБК, ТБК Банк үшін жағымды пайыздық маржаны камтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелдерді басқарады. Жоспарлау және қаржы департаменті Банктің ағымдағы қаржылық жай-күйіне мониторинг жүргізеді, Банктің пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістерге сезімталдығын және олардың Банктің рентабельдігіне беретін әсерін бағалайды.

Банк жекелеген қаржы құралдары бойынша портфельдің көлеміне, пайыздық мөлшерлемелерді, валюталық позицияны өзгерту мерзімдеріне, валюталық позицияға қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді, жоғалту лимиттерін белгілеу және олардың сақталуына жүйелі түрде мониторинг жүргізу арқылы нарықтық тәуекелді басқарады, мониторинг нәтижелерін Басқарма қарастырады және бекітеді.

(і) Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе келешектегі ақша қаражатының өзгеру тәуекелі. Банк басым болатын нарықтық пайыздық мөлшерлемелер құбылыстарының өзінің қаржылық жай-күйіне және ақша қаражатының ағындарына беретін ықпалына сезімтал. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін ұлғайтуы мүмкін, алайда оны төмендетуі де мүмкін немесе пайыздық мөлшерлемелер кенеттен өзгерген жағдайда, залал туындауына әкелуі мүмкін.

Пайыздық мөлшерлемелер өзгерісіне сезімталдықты талдау

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарастыру мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару қаржылық активтер мен міндеттемелердің сезімталдығына жүргізілетін мониторингпен толықтырылады. Кірістілік қисығының пайыздық мөлшерлемелердің өсу немесе кему жағына қарай 100 базистік тармаққа қатар жылжуының жеңілдетілген сценарийіне және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қолданыста болған пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша қайта қарастырылған позициялар негізінде құрылған пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне (пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарастыру тәуекелі) капиталдың таза пайдасының немесе залалының сезімталдығын талдау (салықтарды шегеріп тастағанда) төмендегідей көрсетуге болады.

	2023 жыл		2022 жыл	
	Пайда немесе залал млн теңге	Меншікті капитал млн теңге	Пайда немесе залал млн теңге	Меншікті капитал млн теңге
Мөлшерлемелердің кему жағына қарай 100 базистік тармаққа параллельді жылжуы	(2,139)	(2,139)	(5,666)	(5,666)
Мөлшерлемелердің өсу жағына қарай 100 базистік тармаққа параллельді жылжуы	2,139	2,139	5,666	5,666

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру салдарынан таза пайданың немесе залалдың және капиталдың өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің әділ құнының өзгеруіне сезімталдығына (2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қолданыстағы позициялар негізінде құрылған) және сыйақы мөлшерлемелерінің өсу немесе кему жағына қарай кірістілік қисығының 150 базистік тармаққа қатар жылжуының жеңілдетілген сценарийіне жасалған талдау төмендегідей көрсетуге болады.

	2023 жыл		2022 жыл	
	Пайда немесе залал млн теңге	Меншікті капитал млн теңге	Пайда немесе залал млн теңге	Меншікті капитал млн теңге
Мөлшерлемелердің кему жағына қарай 150 базистік тармаққа параллельді жылжуы	-	(16,727)	-	(14,712)
Мөлшерлемелердің өсу жағына қарай 150 базистік тармаққа параллельді жылжуы	-	15,640	-	14,851

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(в) Нарықтық тәуекел, жалғасы

(ii) Валюталық тәуекел

Банктің бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтері мен міндеттемелері бар.

Валюталық тәуекел – валюталардың айырбастау бағамдарының өзгеруі салдарынан қаржы құралы бойынша әділ құнының немесе келешектегі ақша қаражаты ағынының өзгеру тәуекелі.

Қазынашылық департаменті ашық валюталық позицияны басқару арқылы валюталық тәуекелді басқарады, бұл Банкке ұлттық валютаны және шетел валютасын айырбастау бағамдарының айтарлықтай ауытқуынан болатын залалды барынша төмендетуге мүмкіндік береді. Тәуекелдерді басқару тобы ашық валюталық позицияларға және stop-loss-қа белгіленетін лимиттерді есептейді. Барлық лимиттер мен шектеулерді Басқарма мен Директорлар кеңесі бекітеді. Қазынашылық департаменті оның ҚРҰБ талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз ету мақсатында Банктің ашық валюталық позициясына бақылау жүргізеді.

Валюталар бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымын 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша төмендегідей көрсетуге болады.

	Тенге	АҚШ доллары 1 АҚШ доллары = 454.56 тенге	Еуро 1 Еуро = 502.24 тенге	Басқа Валютасы	2023 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
Қаржылық активтер:					
Ақша қаражаты және оның баламалары	456,524	633,240	173,751	87,473	1,350,988
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	418,346	127,913	29,361	-	575,620
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	6,188	91,077	9,394	-	106,659
Банктердегі қаражат	10,099	29,372	-	12	39,483
Клиенттерге және банктерге берілген несиесі	2,731,586	230,347	15,991	582	2,978,506
Өзге қаржылық активтер	19,027	6,239	1,243	1,572	28,081
Барлық қаржылық активтер	3,641,770	1,118,188	229,740	89,639	5,079,337
Қаржылық міндеттемелер:					
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	124,094	37,538	4,244	3,177	169,053
Клиенттердің қаражаты	2,654,953	1,064,232	223,784	84,702	4,027,671
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	70,532	-	-	-	70,532
Реттелген облигациялар	58,718	-	-	-	58,718
Басқа қаржылық міндеттемелер:	464,142	28,536	1,150	1,624	495,452
Барлық қаржылық міндеттеме	3,372,439	1,130,306	229,178	89,503	4,821,426
Ашық позиция	269,331	(12,118)	562	136	257,911
Тәуекелді басқару мақсатында ұсталатын туынды қаржы құралдарын есепке алу	(4,541)	4,546	-	-	
Таза позиция	264,790	(7,572)	562	136	

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(в) Нарықтық тәуекел, жалғасы

(ii) Валюталық тәуекел, жалғасы

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің шетел валютасын айырбастау бағамдарының ауытқуы тәуекеліне ұшырауы туралы ақпарат төмендегі кестеде ұсынылған:

	Теңге	АҚШ доллары 1 АҚШ доллары = 462.65 теңге	Еуро 1 Еуро = 492.86 теңге	Басқа Валютасы	2022 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
Қаржылық активтер:					
Ақша қаражаты және оның баламалары	180,538	751,342	133,815	69,259	1,134,954
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	608,683	74,844	6,209	-	689,736
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	139,703	72,482	11,494	-	223,679
Банктердегі қаражат	2,225	23,041	-	10,533	35,799
Клиенттерге және банктерге берілген несиесі	1,882,885	160,618	16,597	1,698	2,061,798
Өзге қаржылық активтер	19,793	4,813	786	79	25,471
Барлық қаржылық активтер	2,833,827	1,087,140	168,901	81,569	4,171,437
Қаржылық міндеттемелер:					
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	119,117	27,687	172	4,909	151,885
Клиенттердің қаражаты	2,000,844	1,035,615	167,338	73,948	3,277,745
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	74,056	24,253	-	-	98,309
Реттелген облигациялар	60,539	-	-	-	60,539
Басқа қаржылық міндеттемелер:	433,250	9,136	1,364	602	444,352
Барлық қаржылық міндеттеме	2,687,806	1,096,691	168,874	79,459	4,032,830
Ашық позиция	146,021	(9,551)	27	2,110	

Төмендегі кестеде көрсетілгендей, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша келесі валюталарға қатысты теңге бағамының әлсіреуі капиталдың және пайданың не залалдың төменде сипатталған өсуіне (кемуіне) әкеп соғуы мүмкін. Осы талдау салықтарды шегере отырып жүргізілді және Банктің пайымдауы тұрғысынан есепті кезеңнің соңындағы жай-күйі бойынша дәлелді ықтимал болып табылатын валюта бағамдарының өзгерістеріне негізделеді. Талдауда барлық қалған ауыспалы, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады деп түсініледі

	2023 жыл	2022 жыл
АҚШ долларының теңгеге шаққандағы бағамының 20 %-ға өсуі (2018:	(1,212)	(1,528)
Еуроның теңгеге шаққандағы бағамының 20 %-ға өсуі	90	4
Басқа валюталардың теңгеге шаққандағы бағамының 20 %-ға өсуі	22	338

(iii) Өзге баға тәуекелдері

Өзге баға тәуекелдері – бұл әділ құнның немесе нарық бағаларының өзгерістері (пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі тәуекелі немесе валюталық тәуекел салдарынан туындаған өзгерістерді қоспағанда) нәтижесінде осындай өзгерістер осы нақты құралға немесе оның эмитентіне тән факторлардан немесе нарықта айналыста болатын барлық ұқсас қаржы құралдарына ықпал ететін факторлардан туындағанына не туындамағанына тәуелсіз туындаған қаржы құралы бойынша ақша қаражатының болашақ ағындарының ауытқу тәуекелдері. Банктің үлестес қаржы құралы бойынша ұзақ немесе қысқа позициясы болған кезде басқа баға тәуекелдері туындайды.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(в) Нарықтық тәуекел, жалғасы

(iii) Өзге баға тәуекелдері, жалғасы

Тәуекелдегі құнды бағалау әдістемесі белгілі бір тапсырылған сенім интервалындағы белгілі уақыт кезеңі ішінде нарықтық мөлшерлемелер мен бағалардың өзгеруі салдарынан тәуекелдер позициялары бойынша орын алуы мүмкін ықтимал жоғалтуды бағалау әдісі болып табылады. Банк қолданатын тәуекелдегі құнды бағалау үлгісі 95 %-ды құрайтын сенім интервалына негізделеді, сонымен қатар позицияның түріне байланысты қаржы құралын ұстау ұзақтығы 60 күн болатын кезеңді болжайды. Тәуекелдегі құнды бағалау үлгісі көбінесе тарихи деректерге негізделген жорамалдау болып табылады. Бұл үлгі нарықтық мөлшерлемелердің тарихи уақыт қатарларына негізделіп және әртүрлі нарықтар мен мөлшерлемелер арасындағы өзара тәуелділікті ескере отырып, болашақ дамудың ықтимал сценарийлерін құрастырады. Нарықтық бағалардың ықтимал өзгерістері кем дегенде соңғы 12 айдағы нарықтық деректер негізінде белгіленеді.

Тәуекелдегі құнды бағалау әдістемесі нарықтық тәуекелдің ықтимал шамасын бағалау үшін маңызды құрал болып табылатынына қарамастан, оның кейбір шектеулері бар, ол әсіресе өтімділігі төмен нарықтарға қатысты, олар төмендегідей ұсыныла алады:

- Болашақ оқиғаларды анықтау негізі ретінде тарихи деректерді пайдалану барлық ықтимал сценарийлерді (әсіресе бұл стандарттан тыс сценарийлерге қатысты) көрсетпеуі мүмкін.
- Қаржы құралын ұстаудың ұзақтығы 60 күн болатын кезеңді қолдану барлық позициялар 60 күнді құрайтын кезең ішінде сатылады немесе хеджирленеді деп болжайды. Барлық жағдайларда мұның орын алуы мүмкін, бірақ нарықтың өтімсіздігі ұзаққа кезеңге созылатын жағдайлар да болады.
- 95 %-ды құрайтын сенім интервалын пайдалану осы интервалдан тыс пайда болатын жоғалтуды ескермейді. Жоғалту тәуекелдегі құннан асатын көлемді құрайды деген 5 % ықтималдық бар.
- Тәуекелдегі құнның шамасын есептеу сауда сессияларын жабу деректері негізінде жүргізілетіндіктен, ол бір күн ішінде болған құбылыстарды кейде көрсетпейді
- Тәуекелдегі құнды бағалау әдістемесі бойынша есептелген тәуекелдің көлемі нарық бағаларының позициясы мен құбылмалылығына байланысты. Құбылмалылық азайған кезде, бекітілген позиция үшін тәуекелдегі құн төмендейді, және керісінше.

Нарықтық тәуекелге бағалау жүргізген кезде, Банк тәуекелдегі құнды есептеуге ғана негізделмейді, өйткені бұл әдістеменің жоғарыда айтылған шектеулері бар. Тәуекелдегі құнды есептеу әдісінің шектеулері ашық позицияларға қосымша лимиттерді және сезімталдық лимиттерін, соған қоса әр сауда портфелі бойынша тәуекелдердің ықтимал шоғырлануын шектеуді, сондай-ақ позициялар арасындағы сәйкессіздіктерге жасалған құрылымдық талдауды енгізу арқылы ескеріледі.

(г) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – бұл қарыз алушының немесе Банктің контрагентінің міндеттемелерін орындамау салдарынан туындайтын қаржылық зиян тәуекелі. Банк кредиттік тәуекелді (танылған қаржылық активтер мен танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) кредиттік тәуекелдің шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау бойынша талаптар кіретін бекітілген саясатты және процедураларды қолдану арқылы, сондай-ақ қызметіне кредиттік тәуекелдің белсенді мониторингі кіретін Кредит комитетін құру арқылы басқарады. Кредит саясатын Басқарма мақұлдағаннан кейін Директорлар кеңесі қарастырады және бекітеді.

Кредит саясаты:

- кредиттік өтінімдерді қарастыру және мақұлдау процедураларын;
- қарыз алушылардың (корпоративтік және бөлшекті клиенттердің) кредит төлеуге қабілеттілігін бағалау әдістемесін;
- контрагенттердің, эмитенттердің және сақтандыру компанияларының кредит төлеуге қабілеттілігін бағалау әдістемесін;
- ұсынылатын қамсыздандыруды бағалау әдістемесін;
- кредиттік құжаттамаға қойылатын талаптарды;
- кредиттерге және кредиттік тәуекелі бар басқа өнімдерге тұрақты мониторинг жүргізу процедураларын белгілейді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредиттік тәуекел, жалғасы

Корпоративтік клиенттердің кредит алуға берген өтінімдерін сәйкесінше клиенттермен жұмыс жүргізу бойынша менеджерлер құрастырады. Бұл ретте клиенттің орналасқан жеріне бару және қаржылық талдау жасау қарыз алушы өкілеттігінің саралануы мен рейтингіне байланысты, кредиттік тәуекел бөлімше қызметкерлерінің қатысуымен, сондай-ақ оларды қатыстырмай өтуі мүмкін. Реттеушінің кредиттік досьені құру және тәуекелді ішкі бақылауды қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік процедураларын сақтау үшін қатарлас бөлімшелер (заң бөлімшесі, экономикалық қауіпсіздік бөлімшесі және кредиттік талдау бөлімшесі) жоба бойынша өздерінің қорытындыларын дайындайды Қаржыландыру туралы шешім өкілетті Кредит комитеттерінде қабылданады: олар филиал, өңірлік деңгейлерде және Бас офистің комитеттері арқылы ұсынылады. Филиалдардың өкілеттігі мен лимиттерінен асатын қаржыландыруға берілген өтінімдерді Бас офистің комитеттерінде қарастырған кезде, Банк тәуекелдерді басқару бойынша қосымша қорытынды әзірлейді.

Банкпен жұмыс істейтін кейбір контрагенттердің халықаралық рейтингілік агенттіктер ұсынатын рейтингі болмағандықтан, Банк контрагенттердің рейтингілерін анықтауға мүмкіндік беретін халықаралық рейтингілік агенттіктердің рейтингілеріне сәйкес келетін өз құралдарын әзірледі. Корпоративтік клиенттерге арналған рейтингілік үлгі және бөлшекті клиенттер мен шағын бизнес клиенттеріне арналған скорингтік үлгі осындай құралдар болып табылады. Банк бұл құралдарды кредиттік тәуекелді және бастапқы бағалау және берілетін несиелерге баға белгілеу үшін қолданады.

Скоринг

Скоринг – әртүрлі сатылымдар арналарынан алынған өтінімдерді өңдейтін, аталған өтінімдерді толықтыратын және кредит беру туралы нақты шешім қабылдау үшін стратегияны қолданатын клиенттерді бағалаудың автоматтандырылған жүйес Жүйе нақты уақыт режимінде шешім ұсынады, бұл кредит беру бойынша шешім қабылдау процесін стандарттауға және автоматтандыруға, сонымен қатар операциялық шығыстар мен операциялық тәуекелдерді азайтуға мүмкіндік береді.

Жүйеде клиенттің бастапқы параметрлері мен өнімдік параметрлерді қолданатын кредиттік ережелерден, скоринг модельдері мен антифродтан тұратын кредиттік стратегиялар күйге келтіріледі. Клиенттер бойынша әлеуметтік-демографиялық, қаржылық көрсеткіштер, сондай-ақ кредиттік бюро, телекоммуникациялық және транзакциялық деректер және т.с.с. сыртқы ақпарат көздерінен алынған деректер шешім қабылдау үшін шығыс параметрлер болып танылады

Кредиттік ережелер кредит саясатына сәйкес өтініш берушілерді автоматты түрде тексеру құралы болып табылады. Бұл талаптар жиынтығы, одан өткен кезде субъект оң шешім алады немесе теріс белгілер болған кезде клиент бойынша теріс шешім қабылданады. Кредиттік ережелер статистикалық талдау жасау және клиенттердің нарықтағы жүріс-тұрысы негізінде әзірленіп, жаңартылады.

Скоринг моделі жаңа, сонымен қатар қазіргі клиенттерге берілетін қарыздарға қатысты болашақтағы төлем жасау қабілеттілігін сандық бағалау үшін пайдаланылатын статистикалық модельді білдіреді. Шығыс параметрлерге белгіленген скорингті пайдаланған кезде белгіленген цифрлық мәндер ұсынылады, олардың сомасы қарыз алушының ішкі кредиттік скорингтік балы болып табылады Берілген скорингтік балл қарыз алушының кредит бойынша дефолт ықтималдығын көрсетеді. Скоринг модельдерінің сапасы олардың тиімділігі мен шынайылығын бағалау арқылы халықаралық стандарттарға сәйкес келуіне қатысты тұрақты түрде тексеріледі.

Антифрод стратегиясы өтініш беруші тарапынан алаяқтыққа жол бермеу үшін бірқатар тексерулерді қамтиды.

Кредит стратегиясы белгіленген өнімдер мен сегменттер үшін бейімделген және қарыз беру туралы шешім қабылдау кезінде қолданылады.

Кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржылық активтердің құнында көрсетіледі, олар қаржы жағдайы туралы жеке есепте және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында көрсетілген. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігінің келешектегі кредиттік тәуекелді төмендету үшін айтарлықтай мәні жоқ.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредиттік тәуекел, жалғасы

Скоринг, жалғасы

Есепті күндегі жай-күйі бойынша қаржылық активтерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың ең жоғары деңгейі төмендегідей ұсыныла алады.

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,139,829	996,428
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер – борыштық қаржы құралдары	574,453	688,248
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	106,659	223,679
Банктердегі қаражат	39,483	35,799
Клиенттерге және банктерге берілген несие	2,978,506	2,061,798
Өзге қаржылық активтер	28,081	25,471
Кредиттік тәуекелге ұшыраудың барлық ең жоғарғы деңгейі	4,867,011	4,031,423

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша қамсыздандыруға және кредиттік тәуекелдің шоғырлануына жасалған талдау 17-ескертпеде берілген.

Есепті күндегі жай-күйі бойынша танылған шарттық міндеттемелерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың ең жоғары деңгейі 29-ескертпеде берілген.

Банк тұрақты түрде бір қарыз алушыға немесе өзара байланысқан қарыз алушылар тобына қатысты тәуекелдің ең жоғарғы мөлшерінің міндетті нормативін есептейді және оған мониторинг жүргізеді, ол бір қарыз алушыға немесе өзара байланысты қарыз алушылар тобына қатысты Банктің тәуекелін реттейді және қарыз алушының (өзара байланысқан қарыз алушылар тобына кіретін қарыз алушы) Банк алдындағы міндеттемелерінің жиынтық сомасының Банктің меншікті қаражатына (капиталына) ең жоғарғы қатынасын анықтайды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ҚРҰБ белгілеген к3 нормативінің ең жоғарғы рұқсат етілген мәні 25 %-ды құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк есептеген к3 нормативінің мәні заңнамада белгіленген деңгейге сәйкес келді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың ең жоғары деңгейінің 10%-нан асатын борышкерлері немесе өзара байланысты борышкерлер тобы жоқ.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Бұдан әрі кестеде берілген ақпаратты ашу қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер туралы ақпаратты қамтиды, онда келесі көрсетілгендер ескеріледі:

- Банктің қаржылық жағдайы туралы жеке есепте өзара есепке алынады; немесе
- заңды күші бар өзара есепке алу туралы бас келісімнің немесе қаржы жағдайы туралы жеке есепте өзара есепке алынатынына не алынбайтынына байланысты олар ұқсас қаржы құралдарына қолданылатын осындай келісімдердің мәні болып табылады.

Ұқсас қаржы құралдарына туынды құралдар, «РЕПО» мәмілелері, «кері РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарызға алу және қарызға беру туралы келісімдер кіреді.

Банк биржада жүзеге асырылмайтын туынды құралдармен операцияларды орталық контрагент арқылы жасайды. Басшылық ұқсас келісімдерді өз мәні бойынша өзара есепке алуға теңестіруге болады және Банк өзара есепке алуды жүргізу талаптарына сәйкес келеді деп есептейді, өйткені толық сомаларда есеп айырысу механизмі кредиттік тәуекелдің және өтімділік тәуекелінің алдын алатын немесе барынша төмен деңгейге келтіретін сипатқа ие, осы арқылы Банк бірыңғай есеп айырысу процесінің немесе циклының аясында дебиторлық және кредиторлық берешекті реттей алады.

Банк төмендегі мәмілелерге қатысты ақша қаражаты және нарықта айналыста болатын бағалы қағаздар түріндегі қамсыздандыруды алады және қабылдайды:

- туынды құралдар;
- «РЕПО» мәмілелері; «кері РЕПО» мәмілелері; және
- бағалы қағаздарды қарызға алу және қарызға беру туралы келісімдер.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредиттік тәуекел, жалғасы

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу, жалғасы

Осыған ұқсас келісімдер своптар мен туынды құралдар бойынша халықаралық дилерлер қауымдастығының (ISDA) Қарызға алуды қамсыздандыру туралы толықтырудың стандарт талаптарының мәні болып табылады. Бұл қамсыздандыру ретінде алынған/кепілге берілген көрсетілген бағалы қағаздарды мәміленің қолданыс мерзімі ішінде кепілге беруге немесе сатуға болады, бірақ мәміленің аяқталу мерзіміне дейін қайтарылуы тиіс дегенді білдіреді. Сонымен қатар мәміленің талаптары әр контрагентке контрагенттің қамсыздандыруды беруге қабілетсіз болуының салдарынан сәйкес мәмілелерді тоқтатуға құқық береді

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша өзара есепке алу туралы заңды күші бар бас келісімдердің және ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер ұсынылады:

Қаржылық активтердің/қаржылық міндеттемелердің түрлері	Танылған қаржылық активтердің /қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте есепке алынған танылған қаржылық активтердің/қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жай-күйі туралы жеке есептегі қаржылық активтердің /қаржылық міндеттемелердің таза сомасы	Қаржылық жай-күйі туралы жеке есепте есепке алынбаған сома		
				Қаржы құралдары	Алынған ақшалай қамсыздандыру	Таза сома
Клиенттерге және банктерге берілген несие	58,352	-	58,352	-	(58,352)	-
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген несие	105,634	-	105,634	(100,275)	-	5,359
Барлық қаржылық актив	163,986	-	163,986	(100,275)	(58,352)	5,359
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	58,352	-	58,352	(58,352)	-	-
Басқа қаржылық міндеттеме	58,352	-	58,352	(58,352)	-	-

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредиттік тәуекел, жалғасы

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу, жалғасы

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша өзара есепке алу туралы заңды күші бар бас келісімдердің және ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер ұсынылады:

Қаржылық активтердің/қаржылық міндеттемелердің түрлері	Танылған қаржылық активтердің /қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте алынған танылған қаржылық активтердің/қаржылық міндеттемелердің толық сомасы		Қаржылық жай-күйі туралы жеке есептегі қаржылық активтердің /қаржылық міндеттемелердің таза сомасы		Қаржылық жай-күйі туралы жеке есепке алынбаған сома	
						Қаржы құралдары	Алынған ақшалай қамсыздандыру
Клиенттерге және банктарға берілген несиесі	104,881	-	-	104,881	-	-	(36,735)
Кері РЕПО келісімдері бойынша берілген несиесі	73,180	-	-	73,180	(71,821)	-	-
Барлық қаржылық актив	178,061	-	-	178,061	(71,821)	(36,735)	-
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	36,735	-	-	36,735	(36,735)	-	-
Басқа қаржылық міндеттеме	36,735	-	-	36,735	(36,735)	-	-

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте ұсынылған және бұрын келтірілген кестелерде ашылып көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер және олардың таза сомалары қаржылық жағдайы туралы жеке есепте келесі негіз бойынша бағаланады:

«РЕПО» мәмілелері, «кері РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарызға алу және қарызға беру туралы келісімдер нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелер – амортизацияланған құны

«РЕПО» келісімдері бойынша кепілге берілген бағалы қағаздар жалпы танылуы тоқтатылмаған табысталған қаржылық активтер болып табылады. Қарызға берілген немесе қайта сатып алу міндеттемесімен сату туралы келісімдер аясында сатылған бағалы қағаздар үшінші тарапқа табысталады, бұл ретте Банк ақша қаражатын алады. Банк өз міндеттемелерін орындамаған жағдайларды қоса алғанда, бұл қаржылық активтерді контрагенттер қайта кепілге салуға немесе сатуға құқылы, алайда контрагент шарттың қолданыс мерзімі аяқталған кезде бағалы қағаздарды қайтаруға міндеттенеді. Банк осы бағалы қағаздарға берілетін құқықтардан пайда болатын барлық тәуекелдер мен пайданы өзіне қалдыра отырып, оларды тануды тоқтатпайды деп белгіледі Банк бағалы қағаздар бойынша ақша қаражатының ағындарын алуға шарттық құқықтарды сататындықтан, Банктің табысталған активтерді келісімнің қолданыс мерзімі ішінде пайдалану мүмкіндігі жоқ.

Географиялық шоғырлануы

Қаржыны және тәуекелді басқару комитеті («ҚТБК») заңнамадағы өзгерістерге байланысты тәуекелді бақылайды және оның Банк қызметіне келтіретін әсерін бағалайды. Бұл тәсіл Банкке Қазақстан Республикасындағы инвестициялық климаттың өзгерістерінен келтірілуі ықтимал залалды барынша азайтуға мүмкіндік береді.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(г) Кредиттік тәуекел, жалғасы

Географиялық шоғырлануы, жалғасы

Активтер мен міндеттемелердің географиялық шоғырлануы туралы ақпарат төмендегі кестелерде көрсетілген:

	Қазақстан	ЭЫДҰ емес елдер	ЭЫДҰ елдері	31 желтоқсан 2023 жыл Барлығы
Қаржылық активтер:				
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,179,677	35,525	135,786	1,350,988
Кезең ішіндегі пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы құралдары	62	-	-	62
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	515,957	6,214	53,449	575,620
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	50,593	-	56,066	106,659
Банктердегі қаражат	14,645	11	24,827	39,483
Клиенттерге және банктерге берілген несие	2,974,793	3,713	-	2,978,506
Өзге қаржылық активтер	28,081	-	-	28,081
Барлық қаржылық активтер	4,763,808	45,463	270,128	5,079,399
Қаржылық міндеттемелер:				
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	93,685	34,086	41,282	169,053
Клиенттердің қаражаты	3,524,006	443,717	59,948	4,027,671
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	70,532	-	-	70,532
Реттелген облигациялар	58,718	-	-	58,718
Басқа қаржылық міндеттемелер:	495,452	-	-	495,452
Барлық қаржылық міндеттеме	4,242,393	477,803	101,230	4,821,426
Ашық позиция	521,415	(432,340)	168,898	
	Қазақстан	ЭЫДҰ емес елдер	ЭЫДҰ елдері	31 желтоқсан 2022 жыл Барлығы
Қаржылық активтер:				
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,102,809	17,349	14,796	1,134,954
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	646,633	12,285	30,818	689,736
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	185,361	-	38,318	223,679
Банктердегі қаражат	11,262	4,043	20,494	35,799
Клиенттерге және банктерге берілген несие	2,057,988	3,810	-	2,061,798
Өзге қаржылық активтер	25,471	-	-	25,471
Барлық қаржылық активтер	4,029,524	37,487	104,426	4,171,437
Қаржылық міндеттемелер:				
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	71,767	37,876	42,242	151,885
Клиенттердің қаражаты	2,894,013	363,105	20,627	3,277,745
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	98,309	-	-	98,309
Реттелген облигациялар	60,539	-	-	60,539
Басқа қаржылық міндеттемелер:	444,352	-	-	444,352
Барлық қаржылық міндеттеме	3,568,980	400,981	62,869	4,032,830
Ашық позиция	460,544	(363,494)	41,557	

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(д) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Банк өз міндеттемелерін орындау үшін ақша қаражатын тартуда қиындықтарға ұшырауы мүмкін тәуекел. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері сәйкес келмеген кезде туындайды. Активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімдері және пайыздық мөлшерлемелері бойынша сәйкес келуі және/немесе бақыланатын сәйкессіздік өтімділік тәуекелін басқаруда негізге алатын сәт болып табылады. Жүргізілген операциялардың әр түрлі болуы және соларға байланысты тұрлаусыздық салдарынан активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімі бойынша толық сәйкес келу қаржы институттары үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды, бұл операциялардан түсетін пайданы ұлғайту мүмкіндігін береді, алайда залалдың пайда болу тәуекелін арттырады.

Банк міндеттемелерді өтеудің мерзімдерін олардың келіп түсуіне қарай барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті ақша қаражатының тұрақты түрде болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділіктің қажетті деңгейін ұстап тұрады. Өтімділікті басқару саясатын Басқарма қарастырады және бекітеді. Өтімділікті басқару саясатын Басқарма қарастырады және бекітеді.

Банк шығарылған борыштық бағалы қағаздардан, басқа банктердің ұзақмерзімді және қысқамерзімді кредиттерінен, негізгі корпоративтік клиенттердің және жеке тұлғалардың депозиттерінен тұратын қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған және тұрақты құрылымын, сондай-ақ жоғары өтімді активтердің әртараптандырылған портфелін Банк өтімділікке қатысты көзделмеген талаптарға жедел және ауытқуларсыз ықпал етуге қабілетті болуы үшін белсенді қолдауға тырысады.

Қазынашылық департаменті аталған тәуекелді басқаруды активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау және ағымдағы өтімділікті сақтау және ақша ағындарын оңтайландыру үшін ақшалай нарықтың операцияларды жүргізу арқылы жүзеге асырады. Жоспарлау және қаржы департаменті баланстың оңтайлы құрылымын өтімділік көрсеткіштеріне белгіленетін лимиттерді есептейді. Гэп-позицияларды ҚТБК бекітеді. Тәуекелдерді басқару тобы өтімділік көрсеткіштеріне мониторинг жүргізеді.

Өтімділікті басқару саясатына:

- өтімділік тәуекелін анықтау (сәйкестендіру) және өлшеу (бағалау);
- өтімділік тәуекеліне және өтімділік позицияларына мониторинг жүргізу, есептілік, соның ішінде пруденциалдық және басқарушылық есептілік жүйесін құру;
- өтімділік тәуекелін шектеу, лимиттер (шектеулер) және ерте ден қою көрсеткіштерінің жүйесін құру;
- стресс-тестілеуді жүргізу;
- өтімділікті жоспарлаудың балама сценарийлерін, дағдарыс жағдайларында қаржыландыру жоспарларын және күтпеген жағдайлардағы іс-әрекеттер жоспарын әзірлеу, оларды жүйелі түрде қайта қарау
- өтімділік тәуекелін ішкі бақылауды және өтімділік тәуекелін басқаруды ұйымдастыру, ішкі аудитті жүзеге асыру
- өтімділік тәуекелі және өтімділік позициялары туралы тиісті ақпаратты жария ету кіреді.

Төменде көрсетілген кестелерде, қажет болған жағдайда, кез келген сәтте іске асырылуы мүмкін болғандықтан, «талап еткенге дейін және 1 айға дейін» санатына жататын пайда мен залал арқылы көрсетілетін қаржылық активтерді және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтерді қоспағанда, баланс бойынша күннен бастап өтеу күніне дейінгі қалған кезең бойынша топтастырылған қаржылық активтер мен міндеттемелерге жасалған талдау ұсынылған.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(д) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

	Орташа тіімді %-дық мөлшерлеме	Талап еткенге дейін және 1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жыл- 5 жыл	5 жылдан аса	2023 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
2023 жылғы 31 желтоқсан							
Қаржылық активтер							
Ақша қаражаты және оның баламалары	10.45%	695,876	-	-	-	-	695,876
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	13.05%	574,453	-	-	-	-	574,453
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	4.61%	11,531	14,306	23,397	56,391	1,034	106,659
Клиенттерге және банктерге берілген несие	18.26%	517,483	145,428	383,915	1,086,273	845,407	2,978,506
Пайыз есептелетін барлық актив		1,799,343	159,734	407,312	1,142,664	846,441	4,355,494
Ақша қаражаты және оның баламалары		655,112	-	-	-	-	655,112
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін қаржы құралдары		62	-	-	-	-	62
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер		1,167	-	-	-	-	1,167
Банктердегі қаражат		32,194	7,289	-	-	-	39,483
Өзге қаржылық активтер		23,868	-	4,213	-	-	28,081
Барлық қаржылық активтер		2,511,746	167,023	411,525	1,142,664	846,441	5,079,399
Қаржылық міндеттемелер							
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	6.57%	12,998	1,671	12,378	39,014	55,314	121,375
Клиенттердің қаражаты	10.99%	788,908	459,156	1,517,610	403,117	16,530	3,185,321
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	12.40%	-	484	221	69,827	-	70,532
Реттелген облигациялар	12.82%	-	560	7,955	21,639	28,564	58,718
Басқа қаржылық міндеттемелер:	3.07%	3,101	2,996	13,966	86,833	317,648	424,544
Пайыз есептелетін барлық міндеттеме		805,007	464,867	1,552,130	620,430	418,056	3,860,490
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері		47,678	-	-	-	-	47,678
Клиенттердің қаражаты		789,111	2,402	14,733	33,407	2,697	842,350
Басқа қаржылық міндеттемелер:		70,908	-	-	-	-	70,908
Барлық қаржылық міндеттеме		1,712,704	467,269	1,566,863	653,837	420,753	4,821,426
Активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		799,042	(300,246)	(1,155,338)	488,827	425,688	
Пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		994,336	(305,133)	(1,144,818)	522,234	428,385	
Өспелі қорытындымен пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		994,336	689,203	(455,615)	66,619	495,004	
Активтердің жалпы сомасына пайызбен, өспелі қорытындымен пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		22.83%.	15.82%.	(10.46%)	1.53%	11.37%	

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(д) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

	Орташа тиімді %-дық мөлшерлеме	Талап еткенге дейін және 1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жыл- 5 жыл	5 жылдан аса	2022 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
2022 жылғы 31 желтоқсан							
Қаржылық активтер							
Ақша қаражаты және оның баламалары	7.26%	488,939	-	-	-	-	488,939
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	13.15%	688,260	-	-	-	-	688,260
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	11.38%	138,399	-	10,252	69,345	5,683	223,679
Клиенттерге және банктерге берілген несиесі	15.71%	186,764	153,429	369,165	780,647	571,793	2,061,798
Пайыз есептелетін барлық актив		1,502,362	153,429	379,417	849,992	577,476	3,462,676
Ақша қаражаты және оның баламалары		646,015	-	-	-	-	646,015
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер		1,476	-	-	-	-	1,476
Банктердегі қаражат		35,799	-	-	-	-	35,799
Өзге қаржылық активтер		23,919	-	1,552	-	-	25,471
Барлық қаржылық активтер		2,209,571	153,429	380,969	849,992	577,476	4,171,437
Қаржылық міндеттемелер							
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	6.42%	1,584	5,601	16,689	28,476	57,364	109,714
Клиенттердің қаражаты	8.70%	270,920	430,564	960,018	531,785	15,667	2,208,954
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	10.79%	-	-	-	82,563	15,746	98,309
Реттелген облигациялар	13.04%	-	-	3,551	29,696	27,292	60,539
Басқа қаржылық міндеттемелер:	3.07%	2,564	2,707	12,627	79,685	308,526	406,109
Пайыз есептелетін барлық міндеттеме		275,068	438,872	992,885	752,205	424,595	2,883,625
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері		42,171	-	-	-	-	42,171
Клиенттердің қаражаты		1,059,747	635	4,284	3,440	685	1,068,791
Басқа қаржылық міндеттемелер:		38,243	-	-	-	-	38,243
Барлық қаржылық міндеттеме		1,415,229	439,507	997,169	755,645	425,280	4,032,830
Активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		794,342	(286,078)	(616,200)	94,347	152,196	
Пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		1,227,294	(285,443)	(613,468)	97,787	152,881	
Өспелі қорытындымен пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық		1,227,294	941,851	328,383	426,170	579,051	
Активтердің жалпы сомасына пайызбен, өспелі қорытындымен пайыз есептелетін активтер мен міндеттемелер арасындағы айырмашылық	35.44%		27.20%	9.48%	12.31%	16.72%	

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(д) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салымшылар өздерінің мерзімді депозиттерін банктен кез келген сәтте алуға құқылы, бұл ретте көптеген жағдайда олар есептелген пайыздық кірісті алу құқығынан айырылады. Бұл депозиттер шарттарда белгіленген оларды өтеу мерзімдері негізінде ұсынылған.

Дегенмен, Басшылық мерзімінен бұрын алу опциясының болуына және салымдардың айтарлықтай бөлігі талап етуге дейінгі шоттар болып табылатынына қарамастан, осы шоттар мен депозиттерді саны мен салымшылар түрлері бойынша әртараптандыру және Банктің бұрынғы тәжірибесі осы шоттар қаржыландырудың ұзақмерзімді және тұрақты болып табылатынын білдіреді деп есептейді.

Басшылық белгілі бір қаржылық активтер мен міндеттемелерге қатысты ақша ағындарының қозғалысы шартта ескерілгеннен басқаша болуы мүмкін деп күтеді, бұл Басшылық ақша қаражаты ағындарын басқаруға өкілетті болғандықтан немесе бұрынғы тәжірибе аталған қаржылық активтер мен міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының қозғалыс мерзімдері шарттарда белгіленген мерзімдерден өзгеше болуы мүмкін екенін көрсететіндіктен орын алады.

Өтімділік тәуекеліне және пайыздық мөлшерлеме тәуекеліне одан әрі талдау жасау 7-ХЕҚС-ке (IFRS) сәйкес төмендегі кестеде көрсетіледі. Кестедегі сомалар қаржылық жағдай туралы есепте берілген сомаларға сәйкес келмейді, өйткені оларға қаржылық міндеттемелер бойынша төлемдерге жасалған талдау кіреді, аталған міндеттемелер қалдық сомалары болып табылады (соның ішінде пайыз төлемдері), олар қаржылық жағдай туралы есепте тиімді пайыздық мөлшерлемесі бойынша есепке алынбайды. Егер пайыздар құбылмалы мөлшерлеме бойынша есептелсе, дисконтталмаған сома пайыздық мөлшерлемелердің есепті күндегі жай-күйі бойынша өзгеру қисығы негізінде белгіленеді.

	Талап еткенге дейін және 1 айға дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	2023 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
Қаржылық міндеттемелер:						
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	13,143	2,730	18,252	51,538	65,052	150,715
Клиенттердің қаражаты	811,529	463,123	1,528,839	429,086	32,224	3,264,801
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	600	7,356	85,383	-	93,339
Реттелген облигациялар	-	1,108	11,651	33,969	69,600	116,328
Басқа қаржылық міндеттемелер:	5,907	8,586	38,596	201,829	495,278	750,196
Пайыз есептелетін барлық міндеттеме	830,579	476,147	1,604,694	801,805	662,154	4,375,379
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	47,678	-	-	-	-	47,678
Клиенттердің қаражаты	789,111	2,402	14,733	33,407	2,697	842,350
Басқа қаржылық міндеттемелер:	70,908	-	-	-	-	70,908
Барлық қаржылық міндеттеме	1,738,276	478,549	1,619,427	835,212	664,851	5,336,315
Қаржы кепілдіктері мен шартты міндеттемелер	303,497	-	-	-	-	303,497

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ, ЖАЛҒАСЫ

(д) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

	Талап еткенге дейін және 1 айға дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	2022 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
Қаржылық міндеттемелер:						
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	1,612	6,407	22,385	36,681	67,180	134,265
Клиенттердің қаражаты	287,853	460,370	1,071,206	548,027	20,886	2,388,342
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	1,344	9,748	111,058	16,510	138,660
Реттелген облигациялар	-	1,108	4,689	48,214	71,620	125,631
Басқа қаржылық міндеттемелер:	4,555	8,191	36,822	193,539	485,082	728,189
Пайыз есептелетін барлық міндеттеме	294,020	477,420	1,144,850	937,519	661,278	3,515,087
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері						
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	42,171	-	-	-	-	42,171
Клиенттердің қаражаты	1,055,145	635	4,284	3,440	685	1,064,189
Басқа қаржылық міндеттемелер:	38,243	-	-	-	-	38,243
Барлық қаржылық міндеттеме	1,429,579	478,055	1,149,134	940,959	661,963	4,659,690
Қаржы кепілдіктері мен шартты міндеттемелер	249,509	-	-	-	-	249,509

Төлем жасау уақытының есебі төменде көрсетілген принциптер негізінде белгіленген:

Міндеттемелер бойынша алдын ала төлем

Кейін өндіріп алуды қолдану үшін негіз болатынына қарамастан, қаржылық міндеттемелер бойынша алдын ала төлем жақын арада жасалатын төлем ретінде қарастырылады. Егер қаржылық міндеттеменің төлемі нарық бағасы сияқты белгілі бір критерийлерге тіркелген немесе тәуелді болса, онда осындай төлем ең жақын арада жасалатын төлем ретінде қарастырылады. Төлем талаптар орындалған және шарт бойынша талаптар бұзылмаған деген негіз бойынша енгізілген

Қаржы кепілдіктері мен шартты міндеттемелер «талап еткенге дейін» санатына қосылған, яғни төлемдер сауал салған кезде талап етілуі мүмкін.

(е) Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекелдің анықтамасы:

Операциялық тәуекел – Банкте болып жатқан процестерге, қызметкерлерге, технологияларға немесе инфрақұрылымға байланысты әртүрлі себептер салдарынан, сондай-ақ заңнамалық немесе кредиттік, нарықтық тәуекелдерден немесе өтімділік тәуекелінен өзгеше болатын реттеуші талаптар мен корпоративтік мінез-құлқының жалпы қабылданған стандарттары сияқты сыртқы факторлардың әсер ету салдарынан тікелей немесе жанама залалдың пайда болу тәуекелі. Операциялық тәуекел Банктің барлық операциялары бойынша туындайды.

Банктің операциялық тәуекелді басқарудағы мақсаты – қаржы шығысына және Банктің беделіне нұқсан келтіруге жол бермеу, сонымен қатар шығын мен инновациялар тиімділігін теңестіру. Барлық жағдайларда Банк саясаты барлық қолданылатын заңнамалық және нормативтік талаптардың сақталуын талап етеді.

Банк операциялық тәуекелді Басшылық Банк қызметінің әр саласында қажет деп есептейтін ішкі бақылауларды енгізу арқылы басқарады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

28. КАПИТАЛДЫ БАСҚАРУ

ҚРҰБ Банк капиталының жалпы деңгейіне қатысты талаптарды белгілейді және олардың орындалуын бақылайды.

Банк капитал ретінде кредиттік ұйымдардың капиталын құрайтын баптар ретіндегі заңнамаға сәйкес анықталған баптарды белгілейді:

- 1-деңгейдегі капитал негізгі капитал мен қосымша капитал сомасын білдіреді. Негізгі капитал төлем жасалған меншікті жай акцияларды, материалдық емес активтерді, соған қоса гудвилді, өткен жылдардың залалын және ағымдағы жылдың залалын, шегерілетін уақытша айырмаларға қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігін қоспағанда, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін шегергенде кейінге қалдырылған салық активін, өзге де қайта бағалау бойынша резервтерді, активтерді секьюритилиндіру бойынша транзакциялармен байланысты сатудан түскен кірісті, қаржылық міндеттемелер бойынша кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты осындай міндеттемелердің әділ құнының өзгеруінен болған кірістерді немесе шығындарды, қосымша капиталдан шегерілуі тиіс, бірақ оның жеткіліксіз деңгейіне байланысты негізгі капиталдан шегерілетін реттеуші түзетулерді және Банктің қаржылық есептілігін құрған кезде қаржылық есептілігі кейбір шектеулермен шоғырландырылатын заңды тұлғалардың қаржы құралдарына инвестицияларды алып тастағанда, төленген жай акциялардың, төленген қосымша капиталдың, ағымдағы жылдың және өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасы мен оларға қарсы құрылған резервтердің сомасы ретінде есептеледі. Қосымша капиталға мерзімсіз шарттар және банктің меншікті төленген артықшылықты акциялары енгізіледі, бұл ретте Банктің меншікті мерзімсіз қаржы құралдарына жасалған инвестицияларын түзету, меншікті сатып алынған артықшылықты акциялары, Банктің қаржылық есептілігін құрған кезде қаржылық есептілігі кейбір шектеулермен шоғырландырылмайтын заңды тұлғалардың қаржы құралдарына жасалған инвестициялар және екінші деңгейдегі капиталдан шегерілуі тиіс, бірақ оның жеткіліксіз деңгейіне байланысты қосымша капиталдан шегерілетін реттеуші түзетулер шегеріледі.
- 2-Деңгейдегі капитал банктің шығарылған акцияларының он және одан көп пайызына ие қаржы ұйымдарының реттелген борышына банктің инвестициясын шегергенде, теңгемен көрсетілген реттелген борыш сомасы ретінде есептеледі.

Жалпы капитал 1-деңгейдегі капитал мен 2-деңгейдегі капитал сомасын білдіреді.

Жалпы капиталдың жоғарыда келтірілген элементтеріне қолданылатын әртүрлі шектеулер қатары мен жіктеу критерийлері бар.

ҚРҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес Банк жалпы капиталдың жеткіліктілігі коэффициентін келесі деңгейлерде ұстауы тиіс:

- кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k_1);
- 1-деңгейдегі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k_1-2);
- жалпы капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k_2).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттердің ең төмен деңгейі төмендегідей:

- k_1 – кемінде 0.075 (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 0.075);
- k_1-2 – кемінде 0.085 (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 0.085);
- k_2 – кемінде 0.1 (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 0.1).

2019 жылғы 1 қазаннан бастап ҚРҰБ капиталдандыру нормативтеріне жаңа реттеуші буферді енгізді. Реттеуші буфер Нормативтерге қарыздар және дебиторлық берешек түріндегі банк активтерінің құнсыздануына арналған провизияны қалыптастыру жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес есептелген провизия мен кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер сомасына ХҚЕС және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес банктің бухгалтерлік есебінде қалыптастырылған және көрсетілген провизия арасындағы оң айырманың (бұдан әрі – оң айырма) арасындағы оң айырма ретінде есептеледі.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОКСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

28 КАПИТАЛДЫ БАСҚАРУ, ЖАЛҒАСЫ

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк k1, k1-2 және k2 бойынша капиталдандырудың барлық пруденциалдық нормативтерін орындады, осы коэффициенттердің нақты мәні 0.154, 0.154 және 0.181 (2022 жылғы 31 желтоқсанда: k1 –0.140, k1-2 –0.140 және k2 –0.179) құрады.

Бұдан кейін кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк капиталының құрамына талдау көрсетілген, ол «Пруденциалдық қалыптардың қалыптық және өзге де орындалуы міндетті нормалар мен лимиттерді маңызы мен есептеу әдістемелерін, белгілі бір күнге шекті банк капиталының мөлшерін және Ашық валюталық позицияларды есептеу қағидалары мен олардың лимиттерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі Басқармасының 2018 жылғы 13 қыркүйектегі №170 қаулысына сәйкес енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды есепке ала отырып есептелген.

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
1-деңгейдегі капитал		
Негізгі капитал:	397,183	258,979
Акционерлік капитал	65,648	65,648
Нормативтік талаптарға сәйкес есептелген өткен жылдың бөлінбеген пайдасы	225,818	76,966
Ағымдағы жылдың бөлінбеген пайдасы	130,613	148,852
Өткен жылдың бөлінбеген пайдасының есебінен құрылған резерв	4,981	4,981
Ғимараттарды оң қайта бағалау	-	1,442
Инвестициялық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан болған резерв	(13,883)	(23,467)
Реттеуші түзетулер:		
Материалдық емес активтер	(15,994)	(15,443)
Барлық негізгі капитал	397,183	258,979
Қосымша капитал:		
Негізгі капитал критерийлеріне сәйкес келмейтін төленген артықшылықты акциялар	11,775	11,775
нысанындағы капитал	(11,686)	(11,686)
Банктің меншікті сатып алынған артықшылықты акциялары		
1-деңгейдегі капитал	397,272	259,068
2-деңгейдегі капитал		
Реттелген борыш	67,626	71,985
Барлық 2-деңгейдегі капитал	67,626	71,985
Барлық капитал	464,898	331,053
Нормативпен белгіленген кредиттік залалға бөлінген резерв пен ХҚЕС-ке сәйкес құнсыздануға бөлінген резервтер арасындағы оң айырма	-	-
Тәуекелді есепке ала отырып өлшенген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер және туынды қаржы құралдары және операциялық тәуекел		
Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша өлшенген активтер	2,301,707	1,646,345
Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша өлшенген шартты және ықтимал міндеттемелер	118,365	110,010
Нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал активтер мен міндеттемелер	51,599	43,172
Операциялық тәуекел	103,165	50,141
Тәуекелді есепке ала отырып өлшенген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер және туынды қаржы құралдары және операциялық тәуекел	2,574,836	1,849,668
k1	0.154	0.140
k1-2	0.154	0.140
k2	0.181	0.179

29. КРЕДИТТІК СИПАТТАҒЫ ШАРТТЫ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Банктің кредит ресурстарын беру бойынша міндеттемелері бар. Осы міндеттемелер кредит ресурстарын мақұлдаған кредит, кредит карталары бойынша лимиттер, сондай-ақ овердрафт түрінде беруді қарастырады.

Банк өз клиенттерінің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерін орындауын камтамасыз ету мақсатында қаржылық кепілдіктер шығарады және аккредитивтер ашады. Көрсетілген келісімдер міндеттемелердің лимиттерін белгілейді және әдетте олардың қолданыс мерзімі бес жылға дейін болады.

Банк қаржылық кепілдік, баланстан тыс кредиттік міндеттемелер және аккредитивтер берген кезде клиенттерге несие бергенде қолданылатын тәуекелдерді басқару саясаты мен процедурасын қолданады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

29. КРЕДИТТІК СИПАТТАҒЫ ШАРТТЫ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелердің шарттық сомалары бұдан кейін санаттарға бөлінген кесте түрінде берілген. Кестеде кепілдіктер мен аккредитивтерге қатысты көрсетілген сомалар контрагенттер шарттардың талаптарына сәйкес өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, есепті күнгі жай-күйі бойынша бухгалтерлік залалдың ең жоғары мөлшерін білдіреді.

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша номиналды сомалар немесе шарттарға сәйкес сомалар және тәуекел бойынша өлшенген сомалар келесілерді құраған:

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Номиналды сома	Тәуекел бойынша орташа сома*	Номиналды сома	Тәуекелді есепке ала отырып алынған сома*
Берілген кепілдіктер және басқа да ұқсас міндеттемелер	193,598	134,799	149,678	96,360
Кредит карталары бойынша міндеттемелер	92,921	18,584	88,495	17,699
Аккредитивтер және басқа операцияларға қатысты басқа шартты міндеттемелер	16,978	3,396	11,336	2,267
	303,497	156,779	249,509	116,326

* берілген кепілдіктер және басқа да ұқсас міндеттемелер 58,799 млн теңге (2022 жылы: 53,318 млн теңге) мөлшеріндегі ақшалай қамсыздандыруды; номиналды құнының 20% мөлшеріндегі кредит карталары мен аккредитивтер бойынша міндеттемелерді шегере отырып көрсетілген.

Басшылық кредиттер және кредиттік желілер бойынша міндеттемелер өтеу кестесіне сәйкес ағымдағы кредит портфелінің өтелуінен алынған сомалардың есебінен қажетті мөлшерде қаржыландырылады деп күтеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 161,298 млн теңге мөлшерінде берілген кепілдіктер мен 92,263 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1,607 млн теңге және сәйкесінше 1,276 млн теңге) мөлшеріндегі кредит карталары бойынша міндеттемелер кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, 33 млн теңге және 114 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 31,929 млн теңге және сәйкесінше 519 млн теңге) кредиттік тәуекелдің 2-сатысына және 32,267 млн теңге мен 544 млн теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 1,607 млн теңге және сәйкесінше 1,276 млн теңге) кредиттік тәуекелдің 3-сатысына сәйкесінше жатқызылды. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервтің таза өзгеруі кепілдік беру оқиғасының басталуына байланысты бір контрагент бойынша резервтің қосымша есептелуіне байланысты 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы 27,399 млн теңгені (2022 жылы: 6,577 млн теңге) (2022 жылы: 6,883 млн теңге) құрады (24-ескертпе).

Төменде көрсетілген кестеде міндеттеменің әділ құнын емес, шығарылған кепілдіктер мен әртүрлі кепіл түрлерімен қамсыздандырылған ұқсас өзге міндеттемелер көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	31 желтоқсан 2022 жыл
Ақша қаражаты	58,799	53,318
Жылжымайтын мүлік	50,537	25,023
Корпоративтік кепілдіктер	17,829	20,685
Кепілсіз	16,415	9,608
Жылжымалы мүлік	988	723
Айналымдағы тауарлар	554	198
Басқа	48,476	40,123
Барлығы	193,598	149,678

Төменде көрсетілген кестеде міндеттеменің әділ құны емес, әртүрлі кепіл түрлерімен қамсыздандырылған аккредитивтер және өзге операцияларға жататын шартты басқа міндеттемелер көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	31 желтоқсан 2022 жыл
Ақша қаражаты	10,128	4,401
Кепілсіз	-	597
Басқа	6,850	6,338
Барлығы	16,978	11,336

Көрсетілген міндеттемелерді ішінара немесе толық орындамай-ақ, тоқтатуға болады. Мұның салдарынан жоғарыда көрсетілген міндеттемелер ақша қаражатының күтілген қайтуын қамтымайды.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

30. КАСТОДИАНДЫҚ ҚЫЗМЕТ

Банк жеке тұлғаларға, трастілік компанияларға, зейнетақы қорларына және өзге ұйымдарға кастодиандық қызмет көрсетеді, атап айтқанда клиенттің тапсырмасына сәйкес активтерді есепке алады және сақтайды немесе әртүрлі қаржы құралдарымен клиенттердің мәмілелері бойынша есеп айырысуды жүргізеді. Банк осы қызметтерді ұсынғаны үшін комиссиялық сыйақы алады. Кастодиандық сақтау үшін алынған активтер Банктің активтері болып табылмайды және сәйкесінше оның қаржылық жағдайы туралы жеке есебінде көрсетілмейді. Банк аталған инвестициялар бойынша кепілдіктер бермейтіндіктен аталған қызметті жүзеге асырған кезде кредиттік тәуекелге ұшырамайды.

Фидуциарлық активтер номиналдық құны бойынша келесі санаттарға бөлінеді:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Бағалы қағаздар	406,714	556,305
Ғимараттарға, автокөліктерге, жабдыққа, көлікке және басқа меншікке жасалған инвестиция	6,261	6,216
Банктік депозиттер	47	67
Инвестициялық қорлардың пайлары	25	25
Барлық фидуциарлық актив	413,047	562,613

Банк активтерді басқаратын инвестициялық қорлардың және өзге заңды тұлғалардың активтері мен қызмет нәтижелеріне және олардың активтерімен жүргізілетін операцияларға қатысты есеп жүргізеді және есептілік құрады, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және ҚРҰБ ережелеріне сәйкес қызмет көрсетілетін активтерге қатысты басқарушы компаниямен салыстырып тексеру жүргізеді.

31. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

(а) Сақтандыру

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру нарығы әлі даму үстінде, сондықтан басқа елдерде қолданылатын сақтандыру тұрғысында қорғаудың көптеген нысандары Қазақстанда әзірге пайдаланылмайды. Банк ғимараттар мен жабдықтарды, қызметтің уақытша тоқтауын немесе Банктің мүлкін пайдалану нәтижесінде немесе Банктің қызметіне қатысты өзге жағдайларда келтірілген мүліктік немесе экологиялық зиянға байланысты үшінші тұлғалардың жауапкершілігіне қатысты толық көлемде сақтандыру жүргізген жоқ. Банк өз қызметін жеткілікті дәрежеде сақтандырмайынша, келтірілген залал немесе белгілі бір активтердің ысырабының Банктің қызметіне және қаржылық жағдайына теріс ықпал етуінің тәуекелі болады.

(б) Сот талқылаулары

Нарықта өзінің әдеттегі қызметін жүргізу процесінде Банк әртүрлі заңдық шағымдарды кездестіреді. Басшылық сот талқылаулары нәтижесінде туындаған міндеттемелерінің соңғы мөлшері (ондайлар болған жағдайда) Банктің қаржылық жағдайына немесе кейінгі қызметіне айтарлықтай теріс ықпал етпейді деп есептейді.

(в) Қазақстандағы шартты салықтық міндеттемелер

Қазақстанның салық жүйесі, салыстырмалы түрде жаңа бола тұрып, көбінесе нақты баяндалмаған және қарама-қайшы заңнамалық нормалардың, ресми түсініктемелердің және сот шешімдерінің жиі өзгертілуімен сипатталады, бұл өз кезегінде әртүрлі салық органдарының оларды әртүрлі түсінуіне, қоса алғанда ХҚЕС-ке сәйкес кірістердің, шығыстың және қаржылық есептіліктің басқа да баптарының есебін жүргізу тәртібіне қатысты әртүрлі пікірлерге жол береді. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыз алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеуші органдар жүргізеді. Есепті кезеңде салықты есептеу дұрыстығын кейінгі кезектегі бес жыл ішінде тексеруге болады, алайда белгілі бір жағдайларда, бұл мерзімді ұзартуға болады.

Осы жағдайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа елдермен салыстырғанда едәуір жоғары болуына әкелуі мүмкін. Банктің басшылығы қолданылатын салық заңнамасы, нормативтік талаптар мен сот шешімдері туралы өз түсінігіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық шамада көрсетілген деп есептейді. Дегенмен, бұл қағиданы сәйкес органдар басқаша түсінуі мүмкін, егер олар өз позициясының дұрыстығын дәлелдей алса, бұл осы жеке қаржылық есептілікке айтарлықтай ықпал ете алады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР

(а) Есептік жіктеулер және әділ құн

Бұдан кейін келесі кесте 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Амортизациялан ған құны бойынша есепке алынатын	Барлық баланстық құны	Әділ құны
Ақша қаражаты және оның баламалары	-	-	1,350,988	1,350,988	1,350,988
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін қаржы құралдары	62	-	-	62	62
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	-	575,620	-	575,620	575,620
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	-	-	106,659	106,659	104,760
Банктердегі қаражат	-	-	39,483	39,483	39,483
Клиенттерге және банктерге берілген несие	-	-	2,978,506	2,978,506	2,961,280
Өзге қаржылық активтер	-	-	28,081	28,081	28,081
	62	575,620	4,503,717	5,079,399	5,060,274
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	-	-	169,053	169,053	169,053
Клиенттердің қаражаты	-	-	4,027,671	4,027,671	4,026,603
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	70,532	70,532	65,859
Реттелген облигациялар	-	-	58,718	58,718	57,494
Басқа қаржылық міндеттемелер:	-	-	495,452	495,452	495,452
	-	-	4,821,426	4,821,426	4,814,461

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(а) Есептік жіктеулер және әділ құн, жалғасы

Бұдан кейін келесі кесте 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	Амортизациялан ған құны бойынша есепке алынатын	Барлық баланстық құны	Әділ құны
Ақша қаражаты және оның баламалары	-	-	1,134,954	1,134,954	1,134,954
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	-	689,736	-	689,736	689,736
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	-	-	223,769	223,769	221,795
Банктердегі қаражат	-	-	35,799	35,799	35,799
Клиенттерге және банктерге берілген несие	-	-	2,061,798	2,061,798	2,039,233
Өзге қаржылық активтер	-	-	25,471	25,471	25,471
	-	689,736	3,481,791	4,171,527	4,146,988
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	-	-	151,885	151,885	151,885
Клиенттердің қаражаты	-	-	3,277,745	3,277,745	3,275,846
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	98,309	98,309	89,134
Реттелген облигациялар	-	-	60,539	60,539	56,279
Басқа қаржылық міндеттемелер:	-	-	444,352	444,352	444,352
	-	-	4,032,830	4,032,830	4,017,496

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(а) Есептік жіктеулер және әділ құн, жалғасы

Әділ құнды бағалау активті сатудан алынған немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарықта жүргізілетін операцияның талаптарында міндеттемелерін берген кезде төленген белгілі бір бағаға бағытталған.

Дегенмен, тұрлаусыздық факторын, сондай-ақ қолданылатын пайымдардың субъективтілігін назарға ала отырып, әділ құн активтер тез арада іске асырылатын, ал міндеттемелер реттелетін құн ретінде қарастырылмауы тиіс

Белсенді нарық айналымындағы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеуге немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Банктің өзге барлық қаржы құралдарының әділ құнын Банк басқа бағалау әдістерін пайдалана отырып, белгілейді.

Бағалау әдістерінің мақсаты бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында активті сату немесе міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүргізілетін операция өткізілетін бағаны көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне жету болып табылады.

Бағалау әдістеріне осы сәтке келтірілген таза құнды бағалау, акша қаражатының ағымын дисконттау және оған қатысты нарықтық баға белгілеулер мәлім болатын ұқсас құралдармен салыстыру модельдері кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдар мен деректерге тәуекелсіз және базалық сыйақы мөлшерлемесі кредиттік спрэдтер және дисконттау мөлшерлемесін бағалау үшін пайдаланылатын өзге де түзетулер, акциялар мен облигацияларға баға белгілеу және валюта бағамдары жатады. Бағалау әдістері нарыққа тәуелсіз қатысушылар белгілеген есепті күнгі жай-күйі бойынша қаржы құралының бағасын көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

Банк тек жалпыға қолжетімді нарықтық деректерді пайдаланатын және пайымдарды немесе басшылықтың бағалауын талап етпейтін пайыздық және валюталық своптар сияқты стандарт және қарапайым қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін кең танылған бағалау модельдерін пайдаланады. Модельдерге арналған бақыланатын түзетулер мен шығыс деректер әдетте нарық айналымындағы борыштық және үлестік бағалы қағаздар, биржа айналымындағы туынды құралдар, сондай-ақ пайыздық своптар сияқты биржадан тыс қарапайым туынды қаржы құралдары үшін нарықта қолжетімді.

Күрделірек құралдар үшін Банк өзінің жеке бағалау модельдерін пайдаланады. Осы модельдерде пайдаланылатын кейбір немесе маңызды барлық деректер жалпыға қолжетімді нарықтық деректер болмауы мүмкін және нарықтық түзетулерден немесе мөлшерлемелерден туындайды немесе пайымдаулар негізінде құрылған баға болып табылады. Бағалау бақыланбайтын нарықтық деректерге негізделген құралдардың мысалы ретінде кейбір несиелер мен белсенді нарық болмаған бағалы қағаздар бола алады.

Келесі жорамалдарды басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін пайдаланады:

- корпоративтік клиенттерге берілген несиелер және жеке клиенттерге берілген, АҚШ долларымен және теңгемен көрсетілген кредиттер бойынша акша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау үшін тиісінше 6.87%-21.11% және 20.55%-28.35% (2022 жылы: 5.36%-19.78% и 23.35%-28.27%) дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды;
- жылына 7.0%-дан 14.64%-ға дейінгі дисконттау мөлшерлемелері «7-20-25» ипотекалық тұрғын үй кредиттеу бағдарламасы аясында берілген қарыздар бойынша акша қаражатының болашақ ағынын дисконттау үшін пайдаланылады (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жылына 7.0%-дан 14.63%-ға дейін). Банк осы мемлекеттік бағдарлама үшін нарықтың жеке сегментінің болу жорамалын қабылдай отырып, болашақ акша ағындарын дисконттау үшін номиналды мөлшерлемелерді қолданады;
- корпоративтік және жеке клиенттердің АҚШ долларымен және теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттары мен депозиттері бойынша акша қаражатының болжамды болашақтағы ағымын есептеу үшін 2.6%-14.6% және 0.9%-13.7% дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 0.9%-14.4% және 0.9%-15.48%);
- баға белгілейтін нарықтық құн шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОКСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(а) Есептік жіктеулер және әділ құн, жалғасы

Әділ құнды бағалау құнды нақты анықтауға бағытталған, ол бойынша қаржы құралы жақсы хабарландырылған, мұндай мәмілені жасауды шын мәнінде қалайтын, бір-бірінен тәуелсіз тараптар арасында айырбасталуы мүмкін. Дегенмен, тұрлаусыздық факторын, сондай-ақ пайдаланылатын пайымдардың субъективтілігін назарға ала отырып, әділ құн активтер тез арада іске асырылатын, ал міндеттемелер өтелетін құн ретінде қаралмауы тиіс.

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Банк қаржылық жағдайы туралы жеке есепте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнын бағалайды, ол үшін көрсетілген бағалауларды құрған кезде пайдаланылатын нақты деректерді есепке алатын келесі әділ құнды бағалау иерархиясын пайдаланады:

- 1-деңгей: Бірдей қаржы құралдарына қатысты актив нарығында белгіленетін бағалар (түзетілмеген);
- 2-деңгей: Тікелей (яғни баға белгілеу) немесе жанама (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) қолжетімді нарықтық деректерге негізделген бағалау әдістері. Бұл санатқа келесілерді пайдалана отырып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдарға арналған белсенді нарықта нарықтық баға белгілеу, белсенді нарық ретінде қаралмайтын нарықта бірдей немесе ұқсас құралдарға арналған нарықтық баға белгілеу немесе барлық пайдаланылатын деректер бақыланатын нарықтық деректерге тікелей немесе жанама негізделетін басқа да бағалау әдістері;
- 3-деңгей: Бақыланбайтын нарықтық деректерге негізделген бағалау әдістері. Бұл санатқа бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген акпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдар енеді, бұл ретте мұндай бақыланбайтын деректер құралды бағалауға маңызды әсер етеді. Бұл санатқа құралдар арасындағы айырманы көрсету үшін маңызды бақыланбайтын баға белгілеуді немесе пайымдауларды пайдалану талап етілетін ұқсас құралдарға арналған, баға белгілеуге негізделген құралдар кіреді.

Бұдан кейін кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша әділ құнын көрсететін қаржы құралдарының әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша талдауы берілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер – борыштық қаржы құралдары	56,444	511,795	6,214	574,453
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер – үлестік қаржы құралдары	1,167	-	-	1,167
	57,611	511,795	6,214	575,620

Бұдан кейін кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша әділ құнын көрсететін қаржы құралдарының әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша талдауы берілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер – борыштық қаржы құралдары	30,793	645,170	12,285	688,248
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер – үлестік қаржы құралдары	-	1,488	-	1,488
	30,793	646,658	12,285	689,736

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы, жалғасы

Келесі кестеде 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін әділ құн сатысының 3-деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалауға қатысты салыстырып тексеру берілген:

	2023 жыл	2022 жыл
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша қалдық	12,285	-
1-деңгейден жасалған аударым	-	15,387
Таза пайыздық кіріс	350	620
Алынған пайыздар	(232)	(426)
Өтеу	(6,706)	-
Әділ құнның өзгеруінен болған таза кіріс	517	(3,296)
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қалдық	6,214	12,285

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде ресейлік эмитенттердің бағалы қағаздары әділ құнды бағалау сатысының 3-деңгейіне ауыстырылды, ол кезде аталған бағалауларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын, бұрын бақыланатын маңызды деректер бақыланбайтын болды: осы бағалы қағаздар биржада белгіленді және тәуелсіз тараптар арасында осы бағалы қағаздармен бақыланатын мәмілелер жасалды.

Келесі кестеде Банк барлық өзге де ауыспалы көрсеткіштер өзгеріссіз қалады деген жорамалды негізге ала отырып, есепті күнгі жағдай бойынша негізделген түрде мүмкін деп есептейтін, бақыланбайтын деректердегі өзгерістерге сезімталдықты талдаумен қатар, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн сатысының 3-деңгейіне жатқызылған таза активтердің әділ құнын бағалау үшін жыл соңындағы жағдай бойынша пайдаланылған маңызды бақыланбайтын бастапқы деректер туралы ақпарат көрсетілген.

	Қаржы активтерінің әділ құн мың теңге	Бағалау әдісі	Маңызды бақыланбайтын деректер	Негізделген ауытқу	Әділ құнның бақыланбайтын деректерге сезімталдығын талдау
			Сұраныс пен ұсыныс арасындағы спредтер		
2023 жылғы		Бағалы қағаздар деректер базасының			
31 желтоқсан	6,214	қолма-қол баға әдісі		+/-10.0%	621

Бастапқы танылған кезде бақыланбайтын бағалау мәндері арасындағы айырма

Көп жағдайларда бағалау әдістері негізделетін барлық нақты шығыс деректер, мысалы, валюталық нарықтағы ұқсас мәмілелер бойынша ақпаратқа сүйеніп, толығымен қолжетімді болып табылады. Барлық шығыс деректер бақыланатын болып табылмайтын жағдайда, мысалы, есепті күнгі жай-күйі бойынша тәуекелдің ұқсас сипаттамаларымен бақыланатын мәмілелер болмауына байланысты, Банк тек бақыланбайтын шығыс деректерге негізделетін бағалау әдістерін пайдаланады, мысалы, қаржы құралдарының негізінде жатқан құбылмалылықтар, мәміленің қолданыс мерзімі аяқталатын кезеңге қатысты күтулер. Егер бастапқы танылған кезде әділ құн белсенді нарықтағы баға белгілеулерімен расталмаса немесе тек бақыланатын шығыс деректер пайдаланылатын бағалау әдістеріне сүйенбесе, бастапқы танылған кездегі әділ құн мен мәміле бағасының арасындағы кез келген айырма тез арада пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілмейді, болашақтағы кезеңдерге тасымалданады (3-ескертпені қараңыз).

Банк өзінің әділ құнды бағалауларын барабар деп есептейтініне қарамастан, әртүрлі әдістерді және пайымдарды пайдалану әділ құнды әртүрлі бағалауларға әкелуі мүмкін.

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР: ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ЖІКТЕУЛЕР, ЖАЛҒАСЫ

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы, жалғасы

Бастапқы танылған кезде бақыланбайтын бағалау мәндері арасындағы айырма, жалғасы

Келесі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша әділ құнға қатысты бағаланбайтын қаржы құралдарының әділ құнды бағалау жатқызылатын әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша талдауы берілген

	2-деңгей	3-деңгей	Барлық әділ құны	Барлық баланстық құны
Активтер				
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,350,988	-	1,350,988	1,350,988
Банктердегі қаражат	39,483	-	39,483	39,483
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	104,760	-	104,760	106,659
Клиенттерге және банктерге берілген несие	2,930,021	31,259	2,961,280	2,978,506
Өзге қаржылық активтер	28,081	-	28,081	28,081
Міндеттемелер				
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	169,053	-	169,053	169,053
Клиенттердің қаражаты	4,026,603	-	4,026,603	4,027,671
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	65,859	-	65,859	70,532
Реттелген облигациялар	57,494	-	57,494	58,718
Басқа қаржылық міндеттемелер:	495,452	-	495,452	495,452

Келесі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша әділ құнға қатысты бағаланбайтын қаржы құралдарының әділ құнды бағалау жатқызылатын әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша талдауы берілген

	2-деңгей	3-деңгей	Барлық әділ құны	Барлық баланстық құны
Активтер				
Ақша қаражаты және оның баламалары	1,134,954	-	1,134,954	1,134,954
Банктердегі қаражат	35,799	-	35,799	35,799
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер	221,795	-	221,795	223,679
Клиенттерге және банктерге берілген несие	1,986,303	52,930	2,039,233	2,061,798
Өзге қаржылық активтер	25,471	-	25,471	25,471
Міндеттемелер				
Банктердің және қаржы ұйымдарының қаражаты мен несиелері	151,885	-	151,885	151,885
Клиенттердің қаражаты	3,275,846	-	3,275,846	3,277,745
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	89,134	-	89,134	98,309
Реттелген облигациялар	56,279	-	56,279	60,539
Басқа қаржылық міндеттемелер:	444,352	-	444,352	444,352

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР

Байсеитов Б.Р. мырза Банкке түпкілікті бақылау жасайды.

Әрбір ықтимал байланысты тарапты қарастырған кезде, олардың заңды нысанына ғана емес, қарым-қатынастардың мәніне де ерекше көңіл бөлінеді. Банк пен Банктің байланысты тараптары болып табылатын еншілес компаниялар арасындағы операциялар осы ескертпеде көрсетіледі. Банктің байланысты тараптармен жүргізетін операциялары туралы ақпарат төменде берілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар	Орташа тиімді номиналды пайыздық мөлшерлеме	Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар	Орташа тиімді номиналды пайыздық мөлшерлеме
Еншілес компанияларға жасалған инвестициялар	63,710	-	54,229	-
- еншілес компаниялар				
- теңгемен	63,710	-	54,229	-
Клиенттер мен банктерге берілген несиелер, брутто	135,606	-	110,807	-
- Банктің басқарушы тірек қызметкерлері				
- теңгемен	97	10.36%	34	8.10%
- басқарушы тірек қызметкерлердің жақын туыстары				
- теңгемен	25	3.86%	50	7.10%
- еншілес компаниялар				
- АҚШ долларымен	17,396	4.47%	9,007	3.54%
- теңгемен	92,857	14.83%	75,878	1.10%
- ортақ бақылаудағы кәсіпорындар				
- АҚШ долларымен	24,055	5.00%	24,482	5.00%
- теңгемен	1,176	19.00%	1,356	12.84%
Клиенттер мен банктерге берілген несиелердің құнсыздануына бөлінген резерв	(31,463)	-	(22,653)	-
- еншілес компаниялар	(12,699)	-	(7,537)	-
- ортақ бақылаудағы кәсіпорындар	(18,764)	-	(15,116)	-

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР, ЖАЛҒАСЫ

	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар	Орташа пайыздық мөлшерлеме	Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар	Орташа пайыздық мөлшерлеме
Клиенттердің қаражаты	14,277		9,438	
- Банктің басқарушы тірек қызметкерлері				
- теңгемен	298	14.06%	361	13.2%
- АҚШ долларымен	748	0.79%	534	0.76%
- өзге валюталарда	80	0.10%	31	0.10%
- басқарушы тірек қызметкерлердің жақын туыстары				
- теңгемен	3,004	14.00%	3,167	14.4%
- АҚШ долларымен	368	1.5%	432	0.75%
- өзге валюталарда	14	-	23	1.20%
- еншілес компаниялар				
- теңгемен	4,509	14.25%	3,562	10.00%
- АҚШ долларымен	2,973	-	129	-
- өзге валюталарда	111	-	911	-
- басқа				
- теңгемен	298	14.37%	146	10.8%
- АҚШ долларымен	1,855	0.75%	139	2.1%
- өзге валюталарда	19	0.10%	3	4.98%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	2,126	-
- еншілес компаниялар				
- теңгемен	-	-	2,126	5.70%
Реттелген облигациялар	131	-	133	-
- еншілес компаниялар				
- теңгемен	131	10.7%	133	10.7%
Жарғылық капитал	1,387	-	2,112	-
- еншілес компаниялар				
- теңгемен	1,387	-	2,112	-

Қамсыздандырылған және қамсыздандырылмаған несиелер мен кепілдіктер басқарушы тірек қызметкерлерге және өзге байланысты тараптарға әдеттегі қызмет барысында беріледі. Бұл несиелер негізінде пайыздық мөлшерлемелерді қосқанда, осындай жағдайдағы тұлғалармен немесе, егер қолданылатын болса, басқа қызметкерлермен басқа осындай мәмілелерді жасағанда қолданылатын талаптармен беріледі. Осы несиелер әдеттегіден тыс кредиттік тәуекелге ұшыраған жоқ және басқа жағымсыз жағдайлар тудырған жоқ.

2022 жыл ішінде Банк еншілес банк «Еco Center Bank» АҚ-тан жалпы баланстық құны 132,963 млн теңге болатын кредиттік портфель бойынша талап ету құқықтарын, сондай-ақ амортизацияланған құны 107,090 млн теңге клиенттердің қаражаты бойынша міндеттемелерді, сомасы 3,360 млн теңге болатын жалдау шарттары бойынша талап ету құқығы нысанындағы активтерді сатып алды. 5 қыркүйекте «Еco Center Bank» АҚ-тың қалған активтері мен міндеттемелері Банкке қосылды. Біріктіру кезінде «Еco Center Bank» АҚ таза активтерінің сомасы 54,222 млн теңге құрады. Біріктіру күніндегі «Еco Center Bank» АҚ таза активтері мен Банктің «Еco Center Bank» АҚ-қа инвестиция жасау сомасы арасындағы 4,222 млн. теңге мөлшеріндегі айырма меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте еншілес компания «Еco Center Bank» АҚ-тың Банкке қосылуы нәтижесіндегі әсер ретінде танылды (4-ескертпені қараңыз).

«БАНК ЦЕНТРКРЕДИТ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЖАСАЛҒАН ЕСКЕРТПЕЛЕР

(Егер өзгесі көрсетілмесе, қазақстандық миллион теңгемен)

33. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР, ЖАЛҒАСЫ

Басқарушы тірек қызметкердің және басқа байланысты тараптардың депозиттеріне нарықта ұсынылатын мөлшерлемелер немесе Банктің ішіндегі басқа қызметкерлерге қойылатын талаптар бойынша пайыз есептеледі.

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға жасалған пайда және залал туралы жеке есепте байланысты тараптармен жүргізілген операциялар бойынша туындаған келесі сомалар көрсетілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Пайыздық кіріс	1,592	2,226
- Банктің басқарушы тірек қызметкерлері	7	1
- басқарушы тірек қызметкерлердің жақын туыстары	1	3
- еншілес компаниялар	1,396	609
- ортақ бақылаудағы кәсіпорындар	188	1,613
Пайыздық шығыс	(942)	(502)
- Банктің басқарушы тірек қызметкерлері	(75)	(38)
- басқарушы тірек қызметкерлердің жақын туыстары	(431)	(324)
- еншілес компаниялар	(360)	(132)
- басқа	(76)	(8)
Клиенттер мен банктерге берілген несиелердің күтілетін құнсыздануына бөлінген резервті құру	(9,042)	(2,647)
- еншілес компаниялар	(5,239)	(649)
- ортақ бақылаудағы кәсіпорындар	(3,803)	(1,998)
Дивидендтік кіріс	-	81,000
Операциялық шығыс	(1,132)	(673)
- Банктің басқарушы тірек қызметкерлері	(1,132)	(673)

2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін басқарушы тірек қызметкерлерге төленген сыйақы қысқамерзімді сыйақы түрінде берілді. Банктің Директорлар кеңесі мен Басқармасы сыйақысының жалпы сомасы 2023 жылғы және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін 1,132 млн теңгені және сәйкесінше 673 млн теңгені құрады.

34. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

ҚНРДА Басқармасы "Банк ЦентрКредит" акционерлік қоғамына еншілес ұйым - "БСС-HUB" жауапкершілігі шектеулі серіктестігін құруға рұқсат беру туралы" 2024 жылғы 23 қаңтардағы № 1 қаулыны қабылдады. 2024 жылғы 9 ақпанда заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу жүргізілді.

2024 жылғы 19 қаңтарда Банк ҚРҰБ Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысымен бекітілген Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларына және ҚРҰБ Төрағасының 2024 жылғы 19 қаңтардағы № 17 бұйрығына сәйкес жүйелік маңызы бар банктер қатарына жатқызылды.